

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos péld. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitóléc péld. sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 351.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap december 1.

Mai számunk főbb közleményei:

Lukács László és Lengyel Zoltán.
Bíró és ügyvéd vizsgálja.
Ha háború lesz ...
Látogatos az aradi Nők Otthonában.
Az aradi vár fegyver-önkéntese.
Hogyan készül a mozi kép.
A szerb kormány békét akar.
A harcos szerbiai katonapárt.
Jelölés a közigazgatási bizottságban.
Két millió korona lovakért.
A Kőlcsey-zsur aradi szereplői.
Megkötötték a török-bolgár békét.
Szereltem.
Tarkaságok.

Amikor veszélyben van a haza.

— A függetlenségi obstruktorok ősei. —

Arad, november 30.

Érdekes olvasmány fekszik előttünk. A magyar országgyűlés 1887. évi február hó 19-én tartott ülésének naplója. Ezen az ülésben tárgyalás alá került egy törvényjavaslat, melynek az volt a címe: „a honvédsapátok tartalék hadikészleteinek és a népfelkelési csapatok egy része felszerelésének beszerzésére megkívántatott rendkívüli költségek fedezéséről szóló törvényjavaslat.”

Az 1887-ik év elején mint előtte és utána annyiszor, ismét veszedelemmé kezdett válni a helyzet a Balkánon. A monarchiára akkor is fenyegetővé vált a helyzet s közel állottunk a háborúhoz. A hadügyi kormány szükségesnek látta, hogy bizonyos igényekkel lépjen a képviselőház elé, mely a fent említett javaslatot a költségvetés megszakításával sürgősen napirendre tűzte.

A törvényjavaslat tárgyalásának menete rendkívül érdekes, különösen a jelenlegi pillanatban,

amidőn egész Európa visszafojtott lélekzettel kíséri minden pillanatnak mulását, s egyetlen percben sem vagyunk biztosak arról, hogy nem most borul-e harci lángba az egész művelt világ, s nem indul-e el egy hosszú áldásos b-ke korszaka után pusztító útjára a háborúnak félelmetes szelleme.

A javaslatot a pénzügyi bizottság részéről Dániel Ernő, a honvédelmi-bizottság részéről Münnich Aurél előadók ajánlották a Háznak elfogadásra. Mindkét előadói beszéd és ezek után Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter kiemeltek azt, hogy habár a javaslat újabb terhet ró az országra, annak elfogadására mégis szükség van, mert egész Európa lázasan fegyverkezik és mert bűnös könnyelműség volna, ha ily helyzetben előre nem látható események által meglepetni engednők magunkat.

A miniszter után felszólt Apponyi Albert gróf, az akkori hatvanhetes alapon álló ellenzék vezére és hatalmas, az ő egyénisajátágát képező szónoki készségének egész erejét feltüntető beszédben fejtegette az akkori közhelyek helyzetét. Elmondotta, hogy Magyarország békét akar és békés politikát folytat, de természetesen találta azt, hogy az országnak meg kell adni a védelemnek minden eszközeit. Ebben a kérdésben egyének kell lennünk. Holnap ismét harcolni fogunk a többiek ellen, ma azt látjuk, hogy Magyarország érdekét úgy biztosíthatjuk legjobban — úgy mond — ha ezen különben terhes szükségletre a többséggel együtt ráadjuk szavazatunkat.

A következő szónok sem volt kicsiny ember. A magyar politikai élet egyik legideálisabb alakja, kinek emlékeit kegyeletesen őrizi politikai barátja és ellenfele egyaránt: Irányi Dániel szólalt fel ezután. Beszédén az az ideális szellem vonul végig, mely a puritán politikust egész pályáján át jellemezte. Ő is megszavazza a javaslatot, mert annak elfogadását állam érdeknek tartja.

„Hadd lássák ellenségeink, hogy ha támadni mernek, itt nem pártokat, hanem egy egységes, egyetértő és együttérző nemzetet fognak találni. Hadd lássák, hogy mi a haza érdekében készek vagyunk lemondani pártviszályainkról, készek fel-

retenni sérelmeinket, készek megelégedezni szenvedéseinkről, csak egyről nem: a hazá- iránti kötelességről. Ezzel, ha kell, azután fogunk leszámolni, miután előbb ellenségeinkkel leszámoltunk.”

E lelkes szavak után kijelenti, hogy a függetlenségi párt a javaslatot megszavazza.

Az akkori liberális ellenzék nevében Vadnay Andor szavazta meg a javaslatot. Az ülés lélekemelő hangulatát, ha lehetséges volt fokozni, fokozta a nemzetiségek nevében felszólt Trutza Péter képviselőnek rövid beszéde.

Hangsúlyozza a nemzetiségek sérelmeit, de kijelenti, hogy ezen sérelmekkel szemben a nemzetiségek nem akarnak a rekrimináció terére lépni, hanem „a haza iránti tántoríthatatlan hűség és ragaszkodáshoz híven ezen nehéz pillanatokban, midőn a haza tekintélyének emelése s a béke fenntartásának biztosítása, esetleg védelme előztek: sérelmeinket mélyen kiálti hagyjuk, a bizalmi kérdést ezuttal fel nem vetjük s nem a kormány iránti bizalomból, hanem a trón iránti hódolattól, a hazához való hű ragaszkodás és szeretetből, a törvényjavaslatot elfogadjuk.”

Még Tisza Kálmán miniszterelnök szólalt fel, méltatva a kérdésben elért egyetértelmű fel fogás lélekemelő voltát, mire a Ház a javaslatot egyhangúlag törvény erejére emelte.

Egy negyed század mulott el a történelmi jelentőségű ülés után. Az a feszültség, mely a külpolitika tekintetében az ország láthatárát elhomályosította, napjainkban nemhogy megismétlődött, de még fokozottabb mértékben van meg. Történelmi nevezetességű napokat élünk s ki tudja, a közel jövő nem-e a lét és nem lét kérdése fölött fog-e dönteni.

S az országnak eme végtelenül válságos pillanatában mit tapasztalunk ma? Az a főlemező kép, melyet az imént a huszonöt év előtti magyar parlamentről festettünk, csak mint egy távoli, holdog időnek emléke intget felenk s szinte kétkedünk benne, hogy Magyarországon nem is olyan régen ilyen lélekemelő jelenet egyáltalában lejátszódhatott.

Napoleon bukása.

V.I. Berezina.

((Folytatása és vége.))

Írta: Kara Győző.

Ez volt a helyzet, midőn Napoleon öt napi fáradságos ut és bihetetlennek tetsző nélkülözések között, a hidveréshez szükséges pontonokat nélkülözve november 25-én Boriszovhoz érkezett: válságos, veszedelmes egy helyzet! A falu mellett lévő hidat az oroszok lerombolták volt; túl a folyón Tschitschagoff orosz hadteste állott, a folyón innen pedig Tschasz-nicki mellett Wittgenstein és közel Napoleon háta mögött Kutuszov vitézei és Platoff kőzakai közeledtek. A kishitűek előtt itt nem maradt hátra egyéb, mint a feltétlen meghódolás. Ám Napoleon lángelméje újra felcsillant s kiereszkasztotta a lehetetlennek látszót. Ha a Berezinán való átkelésen kívül egyéb sztratégiai hősi tett nem is fűződik a Napoleon nevéhez, akkor is e név mindenkor ott ragyogna a világ legnagyobb sztratégusai között. Az átkelés tervének impulzusát a véletlen adta, a kidolgozás érdeme Napoleoné, a végrehajtás dicsősége pedig Victor hőseit és Eblé generális utászait illeti.

Egy nyomorúságos parasztkunyhóban Oroszország térképe fölé hajolva tanulmányozta Napoleon a Berezina mellékének terepviszonyait, midőn a térképen elkalandozva e név Pultawa

ötölt szemébe. E név eszébe juttatta XII. Károlyt, az utolsó waráget, Svédország vakmerő és dacos királyát, aki száz évvel annak előtte ugyancsak Oroszország végtelen sivatságjában döntötte halomra a saját birodalmát: ennek bukásában ismerte most rá Napoleon a maga szerencsétlenségére.

Ekkor villant feléje a remény egy halvány sugara. A St. Cyr hadtestének egyik generálisa, Corbineau hozta a hírt, hogy Boriszovtól négy órány távolságban északra Studienka falu mellett gázló vezet át a folyón, amit úgy tudott meg, hogy látta, amint egy lengyel paraszt ott átment a Berezinán. E hír vétele után Napoleon agyában nyomban megfogamzott az átkelés egész terve, az előkészületi munkára pedig Eblé négyszáz utásza vállalkozott. E hős katonákban újra felébredt az embertársi szeretet érzelme s elhatározták, hogy saját életük árát utat nyitnak a császárnak és honfitársainak. Még azonp, november 25-én este Oudinot és Murat csapatjaitól védve az utászok Studienka felé tartottak, hogy ott két hidat verjenek, egyiket a lovasság, ágyuk és társzekerük a másikat a gyalogság számára. Egyéb anyag hiányában a lerombolt falu hátraiuk gerendáit használták fel a két bakhid felépítésére. Husz fokos hidegben, évig a Berezina zajló vizében állva dolgoztak e derék élén-szomjan, el-elodortatván a viz tükrén uszó hatalmas jég-tábláktól. A velük dolgozó Eblé biztatásai, a parton álló Napoleon, majd Murat és Berthier nógalásai tartották bennök a lelket.

A francia sereg zöme azalatt megtévesztendő az oroszokat Boriszov mellett maradt és Kutuszov. Tschitschagoff tényleg itt várták az átkelést, Wittgenstein pedig Victor hadosztálya tartotta távol Studienkától. November 26-án délelőtt Oudinot a folyó inenső partját szegélyező magastatokra vonatta ágyuit s ezek védelme mellett láttak hozzá Eblé hősei a hidak építéséhez. „Amíg e csodálatraméltó átkelés emléke fennmarad”, — mondja a hadjárat egyik krónikása — „addig mindig megfognak emlékezni e francia utászok páratlan önfeláldozására, mely mint fölülmulhatlan példa utánzásraméltó.” Délfelé a gyalogosok hidja elkészült és Oudinot hadteste a folyó tulsó partjára vonult. A hid feljártánál álló császárt éltetve vonultak át a hídra a katonák. Négy óra múlva elkészült a másik híd is s az éj sötétségében átvonult rajta Oudinot és a gárda tüzérsége s Ney a lengyelekkel. Ezek átkelésekor a híd leszakadt. Az utászok három órai munka után helyreállították. Másnap hajnali két órakor a híd újra összedőlt; harmadszori felépítése négy órai munkába került. Eznap délelőtt vonult át a Claparède divíziója és csatlakozott a tulsó parton Ney seregéhez. Déiben kelt át Napoleon a gárdával s nyomában a felbomlott csapatok nagy tömege. Napoleon Koszcuki falujának egyik paraszttanyáján szállott meg. Még csak az orosz hadtest, Davoust csapata, a podgyász szállító és a rengeteg számban levő betegek, sebesültek és elmaradozók voltak a folyó innenső partján.

Ezzel ellentétben ma a magyar képviselőház egy tekintélyes kisebbsége önkéntes száműzetésben távol tartja magát a parlament munkásságától. A ki nem tiltott ellenzék azonosítja magát a törvényesen kitiltott rendbontókkal a helyett, hogy bent a Házban teljesítendő hazafias kötelességét, s a tenyegető külpolitikai bonyodalmakkal szemben most is nyomatékot adna az ország tekintélyének, beéri azzal, hogy naponta egy pár Sümegi Vilmost, vagy Kobek Kornélt küld a rendőri kordon elé, kiknek sikertelen behatolási kísérlete után, a tétlenség és a hazafias frázisfogtatással teljesítettnek véli képviselői kötelességét.

De nem is egészen így áll a dolog. A tétlenség talán több volna azon tevékenységnél, melyet ellenzékünk kifejt.

Ama csatavesztés után, melyet az obstrukció a nyár folyamán bent a Házban, de künn az országban is szenvedett, az ellenparlamentnek szerencsétlen eszméje vetődött fel, mely eszme testté válván ép a külpolitika terén elhangzott ellenzéki nyilatkozatok azok, melyek hivatva vannak arra, hogy még megnöveljék ábrándjait külső ellenségeinknek, kik annál bátrabban támadhatnak ellenünk, mert hisz ez a főparlamentni gyakorlóiskola ad oculos demonstrájá azt, hogy ez a nemzet utóbbi időben kezd felvenni a Balkán szerepét, amennyiben a legvalóságosabb helyzetben sem tud egységes lenni.

A huszonöt év előtti és a mostani magyar parlament képének összehasonlítása bizony nem esik a mostani állapotnak a javára. Szinte kétségbe kellene esnünk a jelenlegi helyzet sivársága felett, ha nem vigasztalna az a tudat, hogy a nemzet egészen elfordult az obstrukción egyesült ellenzékétől, mely a törvényhatóságok lesújtó kritikájával szemben vérszegény népgyűlésekből nem tudott erőt szerezni. Az ellenparlamentesdivel pedig végleg elérte méltó sorsát. Nevetségessé vált, a nevetségesség pedig — öl.

Spectátor.

Az ellenzéki sajtó és a háború. Az ellenzéki sajtó kormányelleni hangulatsínálásra használja a mai kivételes intézkedésekről szóló törvényjavaslatot, pedig ezen javaslat kizárólag háború esetére, vagy háborús veszedelemmel fenyegető bonyodalmak idejére szól és ezek elmúltával azonnal megszűnik, ezen rendkívüli intézkedések érvénye is. Minden újságolvasó tudja, hogy a

mostani balkáni háborúban, amint például az orosz japán háborúban milyen drákói szigorral jártak el a hatóságok, például a hírszolgálatnál szemben, anélkül, hogy a kormányok ellen emiatt szemrehányás emelkedett volna. Véletlen körülmény, hogy Magyarországon háború esetére ezen intézkedések nincsenek törvénybe iktatva. Ezt a hiányt most pótolni kellett és nem szabad feledni, hiszen a nemzetiségi vidéken észlelhető mozgolódás elég érihetőn emlékeztet rá, hogy háborús időben belső ellenségeink ellen is fegyverrel kell rendelkezünk.

Lukács László és Lengyel Zoltán.

— A miniszterelnök beszéde a képviselőház ülésén. —

Távirati tudósítás.

Budapest, november 30.

A képviselőház mai ülése feltizenegykor kezdődött. Lukács László miniszterelnök és Hazai Samu báró hanvédelmi miniszter mindjárt az ülés elején beterjesztette a háború esetére való különös intézkedésekről szóló törvényjavaslatokat, amelyeket lapunk más helyen ismertetünk. Ezután áttérték a költségvetés tárgyalására.

Szabó János a szárazföldi és vízi közlekedési utak fejlesztését sürgeti. A költségvetést elfogadják.

Lukács László miniszterelnök: Csak a vita politikai momentumaira akar válaszolni. Összinté elismerését fejezi ki Gieswein Sándor iránt, aki birt azzal az erkölcsi bátorsággal, hogy a rea nehezű nyomás ellenére megjelenjen a Házban és itt fejtsse ki ellenzéki álláspontját. Vajha így gondolkoznék az ellenzék többi tagja is s a parlamentbe vezető utat ott keresné, ahol az nyitva van s nem ott, ahol zárva van. Az ellenzék viselkedése sztrájkhoz hasonlít, a sztrájkjog kodifikátorai azonban aligha gondoltak egy ilyen parlament munkamegszűntetés lehetőségére. A többség nem tesz egyebet, mint teljesíti kötelességét s gondoskodik a parlament munkaképességéről. Ha volt valaha idő, úgy a mostani az, mikor a körülmények úgy a bank kérdésben, mint a védőerő dolgában fényesen igazoltak a többség és a kormány politikáját. Mihályi Tivadar és Vajda Sándor felszólalásait a vadak és alaptalan panaszok

ellenére is szívesen hallgatta, mert ez a helyes formája az ellenzéki kritikának, s nem az, hogy odakünn csináljanak propagandát olyan eszméknek, a melyeknek nincs jogosultságuk. Vajának arra a kérdésére, hogy változtassa meg az ellenzékkel szemben való bánásmódját, mert különben a választóközönség el fog idegenkedni tőle, azt feleli, hogy a kormány e tekintetben épen az ellenkező jelenregekről győződik meg szinte napról napra. Hogy a nemzetiségek elnyomásából mennyi igaz, azt a mostani költségvetés is bizonyítja, amely tetemes összegeket fordít a nemzetiségi egyházak és lelkészek segítésére. Nézzenek szét Vajdák Európában s meglátják, hogy bannak el más kultúrallamok a maguk nemzetiségeivel. A választójogi törvényjavaslat beterjesztését, — amit a nemzetiségi képviselők sürgettek — eddig a politikai körülmények hátráltatták, a javaslatot azonban a kormány még ebben az évben a Ház elé terjeszti. A görög katolikus magyar püspökséggel nem akar a kormány hódító célokat szolgálni, csak azt akarja megakadályozni, hogy a magyarságtól ne hódítsanak jogtalanul a nemzetiségek. Ha vannak kisebb-nagyobb sérelmek, ezek a közgazgatási rendszer hiányaiból folynak s ezeken csak az egész rendszer gyökeres reformjával lehet majd segíteni. A birtokváltozásokban a kormányok javára mutatózkodó eltökéltségek megcafoják azt a vádat, mintha a kormány a nemzetiségekkel szemben ellenséges birtokpolitikát követne. A horvát-szerb koalíció állásfoglalására azt jegyzi meg, hogy az magában is megokolta ténne a Horvátországban foganatosított rendkívüli intézkedéseket. A koalíció tegnap végre beismerte, hogy igenis szövetségre lépett a jogpárttal, mely a Magyarországtól való elszakadást nyíltan zászlajára írta. Különbözn akármint beszél a koalíció, a horvát néphálás azért, hogy fölszabadult végre a politikai terrorizmus alól. Azok a gazdasági és kulturális reformok, melyeket a kormány Horvátországnak megígért, köztük a vasúti pragmatika is legközelebb megvalósulásra kerül. Kéri a költségvetés elfogadását. (Élénk helyeslés és taps.)

A szünet után Lengyel Zoltán szólal föl: tudja, hogy erkölcsi bátorság kell hozzá, hogy ellenzéki ember bejőjön a Házba s itt a tanácskozásban részt vegyen, ha ott az ellenzékéről most mindenkit ámulónak minősítenek, a ki nem a konyhán, hanem a kapun át jut be a képviselőházba. (Drölyt.) Épen ezért meg kell okolnia felszólalását. Kifejti az ellentmondásoknak és tévedéseknek azt a sorozatát, mely az ellenzék, különösen a függetlenségi politikát az utolsó években annyira kompromittálta. E öálott az a képtelen helyzet, hogy Andrássy Gyula gróf egy táborba kerül Bokányi Dezsővel, Karolyi Mihály gróf pedig, a ki nemrégén még Tiszával akart választójogot csinálni — Jászi Oszkarral. Az ellenzéknek

Ezek átkelésének fedezésére most Boriszovtól Studienka elé vonut Victor két divíziójával, míg a harmadik, a Partounneaux divíziója még mindig Boriszov mellett maradt, ahol azután másnap Wittgenstein fogságába esett. Napoleon átkelésa után a rend teljesen felbomlik: ezrével tödülnek a hidakra s délutáni négy órakor most már harmadszor szakadt le a podgyász átszállítására szánt hid. Esti hat órára újra felpitették s a huszonnyolcadikára forduló északán átvonultak rajta az olasz hadtest. Davoust katonái és a podgyászt szállítók. A tolongás oly nagy volt, hogy a kocsik nagy része, köztük a hadilevéltárt szállító is a folyóba zuhant s ott is maradt. Utolsónak kelt át Victor egyik divíziója, a Daendelsé, míg a másik a Gerardé, mely kétezer gyalogost, háromszáz lovas s néhány ágyut számlált, még mindig visszamaradt, hogy a betegek, sebesültek és elmaradozók átkelését fedezze. Ezek az égő Studienka tűzénél melengetvén magukat, fel sem vették Victor sürgetését, meg nem mozdultak a helyükről.

Az orosz vezérek két nap és két éjjel mitsem tudtak Napoleon mozdulatairól; végre november 28-án reggel kaptak észhez, midőn a francia sereg zöme már átkelt volt. Most háromfelől is Studienka felé siettek és az átkelés befejezése rémes harcra változott át. Zerd, hideg volt a reggel; az ég sűrűn öntötte hópelyheit, a hőmérő harminc fokot mutatott, a puskákat jégkéreg lepte el, midőn reggeli 8 órakor a Berezina mindkét partján megindult a harc. Ezrével röpöködtek az orosz ágyugolyók egyik partról a másikra, a ropogó puskák ólomözöne hullott a franciákra és a kozákok

lándzsái rézületesen villogtak soraik között; ám ők feltűzött szuronyai állottak rendithetetlenül; a folyón innen Victor, tulnan Ney csodákat műveltek; kiverték állásaikból az oroszokat, közel tizenöt ezret leaszabolták. Victor kétezer emberével harcolt Wittgenstein negyvenezer embere ellen; ezalatt irtózatoss tolongásban kelnek át az elmaradozottak a hidon, melyre Wittgenstein ágyui ontják tüzüket. Kocsik betegekkel együtt, lábadozó sebesültek ezrével, férfiak, asszonyok, gyermekek a folyóba esnek, melynek jégátlái s feketén hömpölygő árja magukkal ragadják a szerencsétleneket. Így tartott ez másnap reggeli kilenc óráig. Victor maga eznap hajnali hat órakor vonut át emberhullák halmain át törvén magának utat a hidfőhez, s most Platoff kozákjai egészen a hidig hatoltak. A veszély tetőpontját érte; a hidakat fel kellett gyújtani. Eölé generális még két órahosszat varakozott e szomorú köteleesség teljesítésével, mert az innső parton még vagy tízezer beteg rekedt volt, akik örült lármá, kiabálás és átkozódás közt, a kozákok „hurrah” kiáltásától felriasztva tolongtak a hidfőnél. A folyó tulsó partján álló Bourgogne elszaladt „ahogy szaladni birt, nehogy ezt látnia és hallania kelljen.” Egyszerre mindkét hid lángra gyulladt, iszonyu recsegés hallatszott, a hidak összedőltek. Wittgenstein tüzésége kiméletlenül szórta golyóit a hidra tolongó betegek és sebesültek sűrű tömege közé. Még egy ideig bömböltek az ágyuk, ropogtak a puskák, és a folyóba zuhantak vagy beléje ugrók nyöszörgése tulharsogta e lármát; kinteljes vergődéssel iparkodtak a tulsó partra jutni; de hiába, újra vagy

ötezren a folyóba veszték, más ötezren pedig a kozákok rabjaivá lettek.

A folyón tul Napoleon győzött; keresztülvágta magát Tschitscnagoff hadtestén. „Ime” — szölt környezetéhez — „így tör magának az ember utat az ellenség szemelátára”. Hogy ezt elérhette, azt Eblé utászainak köszönhetette; e derék katonák generálisokkal együtt bepusztultak a hídverés nehéz munkájába; negy-százan voltak s csak tizenketten elték tul e borzalmas két napot. A folyón innen kozákok lándzsái végeztek a foglyok sok ezrével. A folyóban magában pedig a két hid között az összetört kocsikból, lovak és emberek hulláiból s a folyó felkavart fővenyéből valóságos sziget képződött, melyet Bleszon porosz katona-mérnök még tíz év múlva is látott. És a természet szeszélye búbajos viránná változtatta át a „vert hadak csonthalmain” képződött eme sziget, a nefelej s azurvirágjának százezreivel hintvén tele annak felületet, elég groteszkül hozván együvé e bájos virágot ama rettenetes emlékekkel.

Ami a Berezinán való átkelés után történt, az már csak a sereg végi gas felbomlása és megsemmisülése volt. Még negyven mérföldnyire voltak a Njémentől s az utat odáig állandóan 30 fokos hidegben tették meg. Napoleon maga december 8-án Malodecnonban adta ki híres 29. számú bulletinjét, melyben tudatta Európa népeivel, hogy a „nagy sereg” megsemmisült, de „ő Feisége egészsége soha jobb nem volt.” December 6-án pedig Szmorgonyánál egy orosz szánba ült s kísérve Duroc, Canlincourt, Lobau generálisoktól és Bászano hercegtől otthagya a sereget, melynek vezetését

semmi oka nincs a házszabályok kezelése miatt panaszkodni, mert a koalíció alatt minden visszaélésre maga szolgáltatott példát. A költségvetést nem szavazza meg, mert nincs bizalma a kormány iránt, míg a választójogi törvényt be nem terjeszti a kormány.

Lengyel beszéde után az ülés véget ért.

Bíró és ügyvéd viszálya.

(A körösbökényi járásbíró döntése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Megírtuk mai lapunkban, hogy Dénes János dr. körösbökényi ügyvéd és Szőke Lajos körösbökényi vezető járásbíró közt affér támadt, amelynek következtében Szőke becsületsértés és rágalmazás miatt feljelentette Dénes drt a körösbökényi járásbírósnál.

A feljelentés szerint Dénes dr., aki a körösbökényi izraelita hitközség elnöke, a közgyűlés előtt az egybegyűlt hitközségi tagok jelenlétében állítólag úgy nyilatkozott, hogy „Szőke dr. antiszemita s alkoholista, akit azért helyeztek át Pécskáról Körösbökénybe, mert előbbi állomáshelyén társadalmi állásához egyáltalán nem méltó társaságokban forgolódott.”

Szőke tudomást szerezve Dénes állítólagos kijelentéséről, felkeresett több hitközségi tagot s azoknál érdeklődött az ügy iránt. A felkeresett tanúk közül egyedül Baumann Lajos körösbökényi kereskedő erősítette, hogy Dénes dr. az inkriminált kifejezéseket használta.

Miután az ügyet nem sikerült békésen elintézni, ma a körösbökényi járásbíró előtt tárgyalásra került a sor. A tárgyalás megnyitása után Krenner Zoltán dr. Dénes dr. védője, bírósági elnöke kérelmet terjesztett elő. Kérelmének indoklásában azt hozta fel okul, hogy egyrészt Szőke dr. a körösbökényi vezető járásbíró s így az ügyben eljáró bíró vele szemben függő viszonyban van, másrészt Dénes dr. ügyvézi megbízott s valószínű, hogy marasztaló ítélet esetén megrendülne az a jó viszony, amely az eljáró bíró s az ügyvézi megbízott közt kívánatos.

A járásbíró, Krenner dr. előterjesztése alapján az ügy iratait a kir. Kurához terjesztette fel, amely legközelebb határoz a bírósági kérelem sorsa felett.

Ha háború lesz...

(Szigorú törvényjavaslatok a magyar képviselőházban).

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 30

A kormány ma három törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé a háború esetére szóló kivételes intézkedések, a hadiszolgáltatások és a lovak és járóművek szolgáltatása ügyében. E javaslatok közül kettő az, amely a hadi szolgáltatásokról szól, már ismeretes a közönség előtt, mert e javaslatok rendelkezései azonosak az osztrák parlament elé terjesztett javaslatok rendelkezéseivel, melyeket ismertettünk, hogy minden ötven évesnél fiatalabb munkabíró férfi köteles kéri munkát is végezni, ha ez szükséges a hadi munkálatok érdekében, a második javaslat pedig arról rendelkezik, hogy bárkinek a lova, kocsija elvihető katonai célokra.

Egészen új a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről szóló törvényjavaslat. E szerint a kivételes intézkedések akkor lépnek életbe, ha a háború fenyegető veszedelemének okából katonai előkészületeket rendeltek el. Amint a minisztérium erre vonatkozó rendeletét közzéteszi a hivatalos lapban, attól kezdve kivételes hatalommal járhat el.

A kormánybiztosok. A közigazgatás intézésére a minisztérium kormánybiztosokat nevezhet ki.

A kormány az illető katonai parancsnokok szárdékaival összhangban kötelesek eljárni. Az állandó székhellyel kinevezett kormánybiztosok hatásköre egy, vagy több törvényhatóság (megye, város) területére terjedhet ki. Annak a kormánybiztosnak a hatásköre pedig, a ki a magyar szent korona országai területén vezénylő valamelyik katonai parancsnok mellé, ennek közvetlen támogatására van kinevezve, felöllelheti az illető parancsnok egész parancsnoksági területét. A kormánybiztosok ebben a kivételes hatáskörükben a megyei, városi és községi alkalmazottakkal és közegekkel, valamint a csendőrség, az államrendőrség, a határrendőrség és a pénzügyőrség alkalmazottai és közegeivel, valamint az állami erdészet személyzetével közvetlenül rendelkezhetnek és hozzájuk közvetlenül intézhetnek rendeleteket.

A felsorolt alkalmazottak és közegek a kormánybiztosnak e törvény alapján tett rendelkezé-

seit haladéknélkül és föltétlenül kötelesek végrehajtani és emiatt föltétlen hatóságaik részéről felelősségre nem vonhatók. A késlekedő vagy nem engedelmességek alkalmazottakat és közegeket a kormánybiztos hivataluktól vagy állásuktól fegyelmi eljárás nélkül felfüggesztheti és másokkal helyettesítheti.

A felfüggesztett alkalmazott, vagy közeg ellen a törvényszerű fegyelmi eljárást hivatalból folytatni kell tenni. A fegyelmi hatóság ítélete azonban a felfüggesztés hatályát nem érinti. Azt az alkalmazottat, akit a kormánybiztos a reá bízandó feladat teljesítésére nem tart megfelelőnek, rendelkezési állapotba helyezheti és mással helyettesítheti.

A kormánybiztosnak e törvény alapján tett rendelkezései ellen tizenöt nap alatt, birtokon kívül fölbbezésnek van helye az illetékes miniszterhez, aki a kérdésben végérvényesen határoz.

A belügyminiszter a törvényhatóságok, vagy községek bármely határozatát megsemmisítheti és helyettük a maga hatáskörében rendelkezhetik.

Az élelmiszerek ára. Ahol attól lehet tartani, hogy a katonaság bevonulása, vagy átvonulása miatt az élelmiszerek ára megokolatlanul emelkedik, a közigazgatási hatóság megállapíthatja a legszükségesebb élelmicikkekért követelhető legmagasabb árakat.

A posta. A kormány a posta-, táviró- és telefonforgalmat ellenőrzés alá veheti.

Egyesülés és gyülekezés. Új egyesületek, vagy fiókegyesületek nem alakulhatnak, a már meglévő egyesületek felfüggeszthetők. A kereskedelmi és egyéb részvénytársaságok felügyelet alá helyezhetők. Politikai jellegű népgyűlések és fölvonulások nem tarthatók.

A sajtó. Expediálása előtt minden lap a rendőrségnek, vagy ügyészségnek bemutatandó és ha a szétküldést korábban meg nem engedik, csak három óra múlva lehet a szétküldést megkezdeni. A rendőri vagy ügyészségi tisztviselő a lapot természetesen el is kobozhatja. A minisztériumot fölhatalmazza a törvény arra is, hogy egyes lapok megjelenését és terjesztését eltiltsa.

Bíráskodás. Az esküdtszékek működését a kormány felfüggesztheti. A magánjogi követelések érvényesítése tekintetében, ide értve a váltó követeléseket is, a kormány fennálló törvényektől eltérő intézkedéseket is tehet.

A sztrájk. Aki a hadviselés megnehezítése végett munkásokat a munka közös megszüntetésére, vagy munkaadókat munkásaik kizárására fölhevíti, öt évig terjedhető fegyházzal és nyolcezer koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Murat vette át. Malodecnoban a kozákoknak egy újabb támadását visszavervén, mely hétezer oroszok életébe került, a sereg továbbvonult Vilna felé. Irtózatos volt a szenvedés: Vilnából a tartalékseregnek tizenháromezer német katonája és a napolyi nemesi legió jött a „nagy sereg” támogatására: ezek közül egy sem tért vissza Vilnába. Az irtózatos hideg három nap alatt elpusztította őket: ott heverték az u' mentén, az erdők szélén. Bourgogne gárdistái, az olasz Faloppa, akivel a spanyolországi hadjárat óta mindig együtt volt, Vilna előtt egyik falu istállójában, az éhezésbe és szenvedésbe beleőrülve, saját kezéről rágták a húst s az istálló trágyadombján fejezték be életét. A legénység felerésze fagyhalázza esett. Végre feltűntek Vilna ormai. December 9-én este vonultak a városba s vad farkasok módjára estek neki az élelmi tárák fosztogatásának.

Két nap múlva Platoff kozákkal innen is kiűzték őket s a várost ezek szállották meg. Vilna lengyel zsidói náluk elszállásolt beteg francia katonákat az ah'akokon át dobták a hevonuló kozákok lovai elé. Újabb huszezer ember elvesztésével a sereg továbbvonult Kovno felé; most a rend már teljesen felbomlott; kisebb nagyobb csoportokba verődve vonultak, folyton üldözve a kozákoktól; csak Ney tudott még együtt tartani néhány századot, ezekkel alkotván a hátrvédet. Kovno előtt a kozákok reája támadtak; „Nos Franciaország fia!” — szólt a hős marsall — „álljunk meg még egyszer! Ne mondják, hogy az ágyudőrei vonulásunk gyorsítására birt bennünket! Hátra arc!” És a vitézek megfordultak, rendbe sorakoztak s visszaverték

a támadókat; de a sereg idáig hozott hadipénztára, 12 millió frank odaveszett. Yon egy gyönyörűen megfestett képben örökléte meg ezt a jelenetet és amíg lesznek emberek, akiknek lelkében él a heroszok kultusza, addig mindig megilletődéssel fogják emlegetni Ney nevét és némi megütközéssel olvasni Rückertnek „Marschall Ney” című költeményét, e gyűlöletsugallta pamfletszerű gunyversezetet. December 12-én vonultak be Kovnoba, mialatt a távolban bömböltek az utóvédet képező Neynek ágyai, mintegy végső sóhajtásai a megsemmisült „nagy seregnek.” Itt léptek át végre a Njement s jutottak szövetséges területre. Ama 610 000 ember közül, akik öt hónappal ezelőtt e folyón átlépve Oroszországba nyomultak 552 000 pusztult oda vagy maradt orosz fogságban; de odaveszett az orosz hadseregnek is a fele; és azok a franciák, akik az orosz földről visszajöttek, azok is a halál csiráját hordozták magukban; a legtöbbjének orra, füle, kéz- és lábujjai a fagytól lerohadtak; a legedzettebbekre is oly hatással voltak a hadjárat iszonyatosságai, hogy álltak végeig e szenvedések rémlatományai gyötörték. Berthier testileg-lelkileg megtörve vonult be Kovnoba; Mortier, aki annak idején utolsónak hagyta volt el tízezer emberével a Kreml felrobbanása után Moszkvát, egész hadtestét elvesztvén a szó szoros értelmében egymagában lépte át a Njement; csak az hétezer harcost számlált öreg gárda ezer embere tért vissza harcképesen és bánatos szívvel hirdették világgá:

„Besiegt und zerschlagen das grosse Heer.”

Másfél hónappal később egy könnyen tovasikló orosz számkón, meleg prémes bundába takarózva ugyanezen uton tartott Vilna felé Stein birodalmi báró és az ő titkára Ernst Moricz Arndt. A titkár ez utról a következőket írja emlékirataiban: „Szegény, homokos, gyéren lakott terület ez, mely csak Vilna környékén, válik termékenyre. Magát az élő háborút láttuk, sőt mintha benne lettünk volna, s Vilnához közeledve mindjobban beleje jutottunk. Számítatlan feldúlt, lerombolt, tetjétől megfosztott ház, sehol egyetlen ember vagy állat, még csak egy macska sem nyávogott bennök... Az elhagyatott hősivatságon áthaladva, gondolkodva estünk azokon a borzalmasságokon, amiket ez az egyetlen hadjárat okozott. Mi mindent nem láttunk? Oh bár ugy kellene sirnia annak a büszke hódítónak, amint sirni kényszerítette az anyák százezreit. Utazásunk első, második és harmadik napján minduntalan a foglyok csapatjaival találkoztunk, akiket messze kelet felé tereltek. Micsoda látvány! leron-gyolított, elfagyott, kékesszínű, szerencsétlen lóhusevők, akikben nehéz volt felismerni az embert. Szemünk láttára haltak meg a falvakban s postaállomásokon; betegek feküdtek számkók szalmáján egymásra halmozva; amint valamelyikük kimúlt, az ut szélére hajigálták a hó közé. Az országot mentén temetetlenül heverték a hullák dög módjára, emberi szem nem siratta végső szenvedéseiket. Láttunk közöttük sokakat vérző testrészekkel, mert az agyonütötteket is borzalmas utjelzőként fákhoz támasztották. Ezek és kidőlt lovak jeleztek az utat Vilna felé; még aki az utat nem is ismerte, el nem tévedhetett. Lovaink mindunta-

Hogyan készül a mozikép?

(A felvétel titkai.)

— Fővárosi levél. —

Budapest, november 30.

Most, amikor Budapest legnagyobb mozijában befejezték *Hugó Victor Les Miserables* (A nyomorultak) regényének előadását, érdekes megtudni, hogyan készül az ilyen nagyszabású kép, milyen nehézségekbe ütközik az előadás és hogyan szerzik meg a képeket. Meginterjútoltam a színház igazgatóját, aki így beszélt el a mozik kulissza titkait:

— A legnehezebb dolog egy kép felvételénél a rendezés. Működik most egy filmgyár, amelyiknek igazán nagy jövője van, de amelyik nem képes jó rendezőt találni. Sorra veszi a legnagyobb művészeket, de ezek mind csak színészek, s egy sem rendező. Mulatságos eset történt épen a multkor. Valahol *Rákospalotán* vettek fel egy képet, ahol az egyik színésznek — a Vígsház tagja — egy csatajelenetnél, mint fiatal zászlósnak ágyugolyótól találva meg kell halnia, miután a nála levő zászlót utoljára megcsókolta. Az ágyut természetesen a moziképeken nagyon hatásos, de a természetben teljesen ártalmatlan rakéta helyettesíti. A fiatal színész azonban úgy megijedt a váratlan durranástól, hogy hirtelen hátat fordított és elszaladt. Természetesen a felvétel elromlott és így az egész darabot ujjonnan kellett felvenni. Lám ez tisztán, a rendezés hibája. Mert az ágyut lehetett volna távolabb helyezni és így a felvételt távolabbról készíteni, miáltal a színész nyugodtabban játszhatott volna. Pedig a darabnak nagyon híres színész volt a rendezője.

— Egy mozidarb rendezésnél a technika minden kíváncsiságát igénybe kell venni. Még nem régen, ha a képen egy banditát üldöztek, automobilal tették ezt, ma már repülőgéppel sem elégszenek meg s igénybe veszik a leggyorsabb vonatokat és a legkisebb hajtányokat is. Természetesen egy ilyen felvétel horribilis összegekbe kerül. A „*Pathé Frèresnek*” például egy egész helysége van felvételek céljára, ahol az egyik helyet sziklás hegységgé, a másikat nagy pusztasággá, a harmadikat óserdővé

varázsolják át. Néha 2—300 embert foglalkoztatnak egy-egy nagyobb képnél.

— Megtörténik az is, hogy egy nagy kép kedvéért még a vasutak menetrendjét is megváltoztatják. Nem régen történt — talán emlékszik is a *Gar el Hama* képre — egyik jelenetnél *Gar el Hamát* egy mozdonyon üldözték a detektívek. Ez az üldözés a képen alig tart 3—4 percig, a valóságban a próbákkal, a felvevő gép beállításával körülbelül egy óra telt el, mialatt azon a vonalon minden forgalom szünetelt. Ezért a pályafoglalásért a társaság közel 10.000 koronát fizetett. Azután óriási összegeket fizetnek a színészeknek, akik nem ritkán az életüket kockáztatják. És főleg sokat fizetnek a szerzőknek. Hiszen erre legjobb bizonyíték, hogy a legtöbb világhírű író ma már mozidarabokat is ír. Itt van *Hauptmann* Gerhard, *Molnár* Ferenc, *Hellai* Jenő és sok más kiváló író, akiknek egy-egy filmje már körüljárta a világot. Hát álmodta volna *Hugó Victor*, hogy legnagyobb regényét valamikor moziban játsszák? Alig van már a világirodalomnak nagy terméke, amelyikből még ne készítették volna képeket a „*Pathé*”, „*Gaumont*” és „*Nordisk*” társulatok. Ezeknek a társulatoknak külön szerződötett színészei vannak. Mert tudnia kell, hogy aki jó színész a színpadon, az még nem bizonyosan jó a mozinál. A színpadon szavakkal, a vásznan mimikával kell hatni. Például ez a *Max Linder* a színpadon csapnivalóan rossz színész, és a vásznan egyike a legjobbaknak. Itt van a híres *Pali*, *Asta Nielsen*, *Napierkowska* és a többi híres színész és színésznő, akik mondhatni, a vásznan tudnak igazán érvényesülni. Képzelteti tehát, hogy egy-egy kép milyen összegekbe kerül. Az előbb említett *Gar el Hama* kép, a *Négy Ördög* közel 500.000 koronába került, míg ez a *Hugó Victor* kép kerek 1 millió koronával volt csak előállítható.

„A közönség legnagyobb része azt hiszi, hogy a mozidarabban minden család, még a beszéd is. Nem mondom, hogy a ma már teljesen divatból kiment varázsképek nem csupa hatásos optikai csalódáson alapszanak, de egy nagyszabású modern kép már csak a természetesen alapszik. Sőt beszélnek is a darabban előírt szöveget.

Párisban történt egy éve, hogy valamelyik kisebb moziban a legnagyobb drámai jelenetnél két ur elkezdett torkuszkadástól kacagni. A figyelő publikum ezt sehogysem tudta magának megma-

gyarázoi, míg végre kiderült, hogy a két jókedvű ur süketnéma volt, akik a színészek szájmozgásaiból megértették, hogy mit beszélnek és kivették, hogy az egyik revolvertámadásnál a színész midőn a pisztolyt a szegény áldozat mellének szegezte a legdühösebb pillantásokkal így kiáltott: „Jaj de jó volna egy pohár sör”. Állítólag ettől az időtől kezdve irnak szöveget is a darabhoz. Még arra kíváncsi, hogyan szerzünk meg darabokat előadásra? Nos hát a nagy gyárak fényképekkel ellátott részletes leírást küldenek és mi aztán a bérösszeget kívül kopásdíjat és kauciót fizetünk. Sőt a filmeket is leküldik próbavetítésre.”

(F. J. E.)

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az első ebéd. A ságai községi iskola tanító testülete által létesített ingyen-konyha december 2-án, hétfőn nyílt meg. Mivel az ingyen-konyhát a nagyközönség jótékonyága tartja fenn, a testület módot kíván nyújtani a nemeslelkű adakozóknak s emberbarátoknak, hogy a gyermekek örömeiben részt vegyenek s azért az érdeklődőket ez uton is meghívja a konyha megnyitására. Az első ebédet a ságai községi iskola nagytérképében hétfőn délelőtt fél tizenkét órakor osztják ki.

(*) Az aradi és vidéki kereskedelmi utazók és ügynökök egyesülete december hó 1-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor, az Aradi Kereskedők Köre helyiségében (Tabajdy Karoly-u. 1. sz.) igazgatósági ülést tart, melyre az igazgatóság tagjait ezuton is meghívja *Funkelstein* József, elnök.

(*) A jövő házassága cím alatt tartja vasárnap délután 5 órakor a kereskedelmi iskola dísztermében, a Társadalomtudományi Társaság aradi fiókjának előadóciklusában, *Lakatos* (Leborits) Aladár az emberi házasság történetének befejező előadását. Ez előadás, melyen beletéti díj nincs, minden érdeklődőt szívesen lát az elnökség.

(*) Az Aradi Autonom Kat. Kör december 2-án, (hétfő) délután 5 órakor választmányi ülést tart.

(*) Az aradi izr. jótékony egylet a téli segélyezésre szükséges fedezetnek beszerzése végett kérelmet bocsátott ki, amelyből a következőket közöljük: Kérem a könyörületem, jó emberekhez. Ismét kopogtatunk ajtókon emberszerető hittevéreink. A tél már reánk szakadt. De ez évben még fokozottabb a nyomában járó nyomor. Jusszon ezetekbe, könyörületem szívű hittevéreink, hogy százával vannak e városban, akik elagottak, keresésképtelenek, szegények és tőlünk várnak segítséget. Egyesületünk től reméljük, hogy téli ruhával beödi kicsinyeik didergő testét, ellátja szűk szobácajukat fűtőanyaggal. Az egylet nevében: *Glück* Károly, elnök, *Vajda* József titkár.

Ezen felhívásra a mult héten a következő adományok érkeztek be: *Hegyi* Albert, *Rosenfeld* Hermann, *Kell* Lipót dr., *Glück* Károly, *Löffler* Jakab, *Goldscho* idt Minály, *Adler* Andor, *Bing* Vilmos 20—20 koronát, *Éles* Armin 15 koronát, *Éles* Béla dr., *Schwarz* Simon és *Fiai* és *Társas*, *Tenner* József, *Tolnai* János, *Pollák* Vilmos, *Rosenberg* Miksa dr., *Singer* Izrael, *Reusz* Mór, *Fischer* Elíz, *Kornis* Testvérek, *Kovács* Jakab, *Deutsch* Mór és özv. *Roth* Bernátné 10—10 koronát, *Ehrenfeld* Ignác, *Kovács* Soma és *Társas*, *Keppich* Zsigmond, *Spigel* Lipót, *Kutányi* Ferenc, *Brandeis* Henrik, *Hegedüs* Gyuláné, *Berger* Albert, *Barta* Samu és *Landauer* Sámuel 5—5 koronát, *Pollák* Arnold, *Somló* Armin dr. 4—4 koronát, *Bárány* Dávid 3 koronát, *Fränkel* S. József és *Stengl* Andor 2—2 koronát, *Klein* B. Vilmos egy vaggófát, *Laendler* Aladár 4 ürméter tűzfát adományozott. Ezen nemesszívű adományokért ez uton mond benső köszönetet az elnökség.

(*) Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egylete ma vasárnap délután fél 4 órakor a Bathányi u. ca. 14. számú ház hivatalos helyiségében rendes havi ülést tart havi befizetéssel.

(*) Az aradi korcsolyázó egylet december hó 1-én, délelőtt 11 órakor, az Arad csanádi egyesült vasutak tanácstermében (II. emelet) évi rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: A választmány évi jelentése. A számvizsgáló-bizottság jelentése. A tisztikar és választmány megválasztása. Esetleges indítványok.

lan horkoltak és ágaskodtak, amint hullák között vagy azokon át végtattak. És ezt nem is annyira a hullák miatt tették, mint inkább a folyton mutakozó farkasok láttára, melyek néha tízével-huszával élénkbe kerülve lakmároztak dus zsákmányukon.”

Ezt a képet ajánlanám figyelmükbe mindazoknak, akik feltétlen bámulói Napoleonnak és a nagy világhódítóknak, hadd lássak, hogy milyen az a miljő, melyben a csaták e nagy hőseinek dicsősége szövődik.

Az oroszországi hadjárat siralmas kudarcának most van századik évfordulója. Mialatt e száz év az idők végtelenébe lepergett, az emberi kultúra hatalmas lépéseket tett előbbre. Az ember ura lett a levegőégnek, ledöntötte a távolság fogalmát s a nemzetközi érintkezést jogintézményekkel bástyázta körül; „A tudomány hatalom” jelszavát hangoztatva, a tudomány segítségével csodás alkotásokat létesített, a technikai találmányok és felfedezések segítségével szinte megváltoztatta a világ rendjét s e metamorfozissal együtt megváltozott s maga is, megváltozott világfélfálásában s egyéniségének egész lényében; csak egyben nem változott: még ma sem vetkőzött ki őseredeti bestialitásából. Európa keleti mesgyéin újra végigszáguldozik a mesebeli „*Malach* hammovez”, a „*h. lál* angyala”. Nemzetek gyilkolják és koncolják egymást, hullák ezrei fetrengenek máskor arany kalászt ringató mezőkön, emlékezetünkbe hozva és megerősítve Chidder kijelentését:

„Und abermals nach hundert Jahren
Komm' ich desselbigen Weges gefahren.“

Szerelem.

*

Ó, tudom, hogy mi az!
Nem ostoros, lángforró szenvedélyek:
De tüzebeekre dallkeltő vigasz...
Szemem kitér, a szívem megmélyed —
És fölmegegyek egy magas-magas hegyre
Ahol a lég oly fényes, mint a gyöngy,
S megmosolyogtat lent a tömeg kedve,
A tülekedés, a sáros göröngy.
A szívem körül rózsapáncél támad:
Büvös illatja szent álomba bódít,
S ércpörölyhlyel rá is ront a bánat,
Ha tüske tép: a csók balzsama gyógyít.
Kevély leszek mint napsütött virág —
S gyöngye, mint fészken megbújó pacsirta —
Egyért sugok gyáva, könyes imát,
S egyet védek büszkén, dacosan, sirva...
Mint csillagfény, mely sors fölött ragyog —
Ajkam remeg nagy szomjúság alatt:
Csak lássam őt — oh, Uram, mást se adj!
És sirom érte: „*Sohse*” lássalak!
Csak tudjam: élsz — csak higgyem: boldog vagy!

Szent utakon két drága szem vezet
S ha kezem átfog egy áldott kezét,
Lelkem halkan dalol: otthon vagyok...

Grallertné Martini Hilda.

Látogatás az Aradi Nők Otthonában.

— Az első lakók. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

NŐK OTTHONA! Ez az egyszerű fölírás jelzi a Demeter-utca 63c. számú földszintes tiszta ház homlokán, hogy Arad tarsadalmának nemes áldozatkészségéből az Aradi Polgári Jótékony Nőegyesület meg tudta valósítani a vidéken, csaknem páratlanul álló intézményét. Az egyesület vezetősége, de különösen özvegy Purgly Lajosné fővédőasszony csodás ambícióval, hajnaltól estig tartó szakadatlan munkával Aradnak olyan intézményt adott, amelyet szeretettel s örömmel mutogathatunk az idegeneknek. Ilyen formában talán az egész országban nem öltött még alakot a jó lelkek és az emelkedett gondolkodás munkája. Hasonló kisebb intézmény Temesvárott is van, de ilyen nagy arányuan még nem rendezték be a nők nyugalmas otthonát.

A Jótékony Nőegyesület harmincötezer koronáért vette meg a Demeter-utca 63c. szám alatt lévő házat. Az épület az Andrányi-féle gyermekkórháztól néhány lépéssnyire van, kertektől övezve. Az utcára néző zöldre festett tizenkét ablakkal hívogatja az érdeklődőket a Nők Otthona, amelyet holnap, vasárnap délből szép ünnepség keretében avatja föl az egyesület vezetősége.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma délből meglátogatta a Nők Otthonát, amelyről a legnagyobb dicséret hangján kell szólnunk.

Egy-két szoba kivételével az intézet ma már tökéletesen be volt rendezve és hét lakót találunk benne. A nagy földszintes ház különösen alkalmas erre a célra; az épület két szárnyból áll a közepén van a tágas udvar. A villanyvilágítással felszerelt összes szobák a kényelmes, oszlopos folyosókra nyílnak. A kaputól jobbra van a tágas étkezőterem, amelyet egyszerűen, de tisztán rendeztek be ép úgy, mint minden szobát. A világos festésű terem falain vannak Rákóczy Ferenc, Kossuth Lajos, Kossuth Ferenc fekete és piros nyomatú aranyrámás arcképei, meg azt a nagyszerű jelenetet ábrázoló öreg fametszet, amikor Mátyás király bevonul Budavarába. A teremben, amelynek két ablaka a csöndes utcára néz, még zongora is van.

— Lesznek itt olyan öreg urnők is, akik tudnak zongorázni is, — mondja özvegy Antalffy né urnő, özvegy Purgly Lajosné urhölgy. nővére, a szelíd tekintetű, lángolóan piros arcú hölgy, aki ma együtt ebédelt a tegnap beköltözőt-nőkkel.

— Amíg megszokják az itt tartózkodást — magyarázza özvegy Antalffy né — addig én itt leszek, hogyha valamire szükségük van, legyen, akihez bizalommal forduljanak.

Az ebédnek most van vége és a töpörödött, tiszta ruházatu kedves anyókák nagy dicsérettel beszélnek:

— Ma krumplileves volt, borsófőzelék, benne jó sertéshus. Tegnap nem volt hus, csak leves, meg turós tészta. Este vajás burgonya lesz.

Az ételt liften szállítják föl a szuterén helyiségben lévő konyhából a fotelekkel, kanapékkal kényelmessé tett étkezőbe, amelynek közepén ellipszis alakú ebédlő asztal van. Miközben a szobákat bejárjuk, buzgón magyarázza özvegy Szőnyi Mihályné gondnoknő:

— Eddig úgy tervezték, hogy az ingyenes lakók külön étkeznek a fizető hölgyektől. De a fizető urnőknek semmi kifogásuk se volt az együtt evés ellen és ezért valamennyien együtt fognak étkezni.

Az étkezőteremmel egy folyosón, a jobb oldali foyén találhatók azok a szobák, amelyekben

a fizető hölgyek laknak. (Havonta 40 koronát szolgáltatnak be az egyesülethez és ezért teljes ellátást kapnak.) Az első ilyen lakó Róth Andorné, akinek szép tágas, két utcai ablakos szobája van. A butorokat világos kékre festették. Egyszerű és tiszta itt minden. A szomszéd szobában özvegy Csergő Gyuláné kapott lakást. Ő csak holnap költözik be a Szent István-utca 1. számú mostani lakásából. Itt már a saját butorából is találunk néhány öblös bőr-fotelt. A kályha mellett ugynevezett japán-falacska telve képeslapokkal.

Özvegy Vaszilievicsné se foglalta még el a szobáját, de elszállította már a miéje volt: néhány, eredeti festésű családi képet és cirilírású szentkép sorozatot. (Valószínűleg szerb hölgy.)

A 13. számú szobában ágyban találtuk özvegy Czavássy Károlynét, akit nem nagyon viselt meg a hetven esztendő.

— Beteg vagyok, sérülésem van, — mondja a gömbölyű képű szőke anyóka, akinek vasuti pénztáros volt a férje. — Beteg vagyok, csak egy kis főzeléket szabad ennem, — szól és óvatosan emeli a kalarábéval telt kanalat, nehogy le csöpgjön hóféhér hálóköntösére.

— Csak már meggyógyulnék, pedig olyan jól éreztem magamat és most tessék, ágyban kell maradnom.

Még a folyosón is hallottuk a szegény néni sóhajtozásait.

— Nehezen akart beköltözni ebbe a szobába — magyarázza a kísértő. — Azt mondta: fél a számtól. De aztán eloszlott az aggodalma és nagy buzgalommal aggatta föl a hősi csatákról szóló olajnyomatú képeit.

A 12. szobában lakik özvegy Löwey Gusztávné, született Falvay Róza, a tizenegyes a beteg szoba, a tizet pedig fürdőszobának rendezték be. A folyosók végében fali szekrények vannak takarító eszközökkel.

A másik folyosón az ingyenes szobák állnak. Van úgy is, hogy két szoba egy előszobácskába nyílik. Az ingyenes nők között van a közönség régi ismerőse: özvegy Kisfaludy Lászlóné, akinek az ura Makón főszolgabíró volt, ő pedig később színész nő lett. Nagyon megöregedett már a szegény asszony. Évi 180 forint nyugdíja van a színészek nyugdíj intézetétől. Az ismerőseit gyakran biztatgatta a matróna:

— Odaadom a nyugdíjamat annak, aki teljes ellátást ad. Ha pedig meghalok, amim van, a gondozómé lesz.

Nem volt vállalkozó, tehát várt a Nők Otthonának megteremtéséig. Itt nem is kell fizetnie, s mégis jól eltartják. Hálából az Otthon étkező termének ajándékozta régi nagy színnyomatú képeit. Az arca nagyon összeesett és könny fut a szemébe, amikor magyarázza:

— A híres Kisfaludy Károly, meg Kisfaludy Sándor verrokona volt boldogult uramnak. És nekem itt kell laknom. De csak legalább egészséges volnék. Két éve alig aludtam uram, az idegbe egészen kiszáritott.

A szomszédos szobákban laknak Rosenkrantz Hermína, Hollósi Berta, Kiurszky Hermína és özvegy André Sándorné, akinek sokáig mézeskalácsos tüzlete volt. Az özvegynek pompásan van berendezve a kis szobája; elhozta a saját butorait és nagy örömmel mutogatja a kíváncsiaknak. Az ágya mellett a falon finom vastag fali szőnyeg is diszeleg.

— Senkim sincs — mondja sirásra hajló ajakkal. — A fiamról tizenkét éve nem hallottam hírt. Kintzig János ur gazdaságában volt, hivatalnok, azután Amerikába ment, de már tizenkét éve nem írt.

Drigó Györgyné mellett Kleber Szidóniának van a szobája. Ez a 85 éves leány még nem költözött be, mert betegesen fekszik a testvérénél, aki egy aradi postatiszt felesége.

A harmas számú szobában van özvegy Huszár Jánosné, aki nagy sóhajtasok között magyarázza:

— Az én szegény uram híres festőművész volt Budapesten, de aztán meghibbant az agya és huszonegy évig volt a tébolydában. Már régen meghalt. Agyrázkódást kapott és úgy tört ki rajta a szörnyű betegség. A fiam is meghalt; üzletvezető volt Szegeden a híres Wagner cégnél.

— De nekem most már semmi bajom, mert itt maradhatok életem végéig, — mondja és csillogó könyein keresztül áttör mosolya, amely színessé varázsolja a fekete keretes öreg okulárát.

Megkötötték a török-bolgár békét.

— Bulgária lemondott Drinápolyról. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, november 30. Hir szerint a török és bolgár delegátusok tegnap éjjel Bag-cseköiben megegyeztek a fegyverszünet dolgában s a következő békefeltételeket állapították meg:

Drinápoly Törökország birtokában marad. Törökország belép a balkáni szövetségbe. Albánia autonómiát kap a Balkán-államok garanciája mellett. A meghódított területeken élő muzulmánoknak kiváltságokat fognak adni. A tizennégy napra szóló fegyverszünetet ma fogják aláírni.

Konstantinápoly, november 30. Hir szerint a bolgárok az elé az alternatíva elé állították Törökországot, hogy Drinápoly vagy török város maradjon s ebben az esetben a bolgárok a fél milliónyi hadikárpótlást tizenkét millió frankkal emelik föl, vagy pedig Törökország átengedi Drinápolyt s akkor vámközösségbe léphet a balkáni szövetséggel s hadikárpótlást nem kell fizetnie.

Konstantinápoly, november 30. Resid basa belügyminiszter, Kio vakuf-miniszter, Szalil tengerészeti miniszter és Ozmán Nizami basa tegnap este elutaztak a főhadiszállásról. A bolgár delegátusok is különvonaton Szófiába utaztak vissza és legközelebb, valószínűen már hétfőn Kademköin keresztül Konstantinápolyba fognak menni, hogy a békepontokat aláírják.

Berlin: A Lokalanzeigernek táviratozza konstantinápolyi tudósítója: A tárgyalások a török delegátusok és a balkán-szövetség, illetőleg a tárgyalással megbízott bolgár tábornokok között kedvezően alakulnak. A fegyverszünetet ma vagy holnap fogják aláírni. Nazim pasa kivételével az összes török delegátusok visszatértek Baskiboljéba. Itt csak annyit tudnak a tárgyalásokról, hogy a bolgár megbízottak elállottak Drinápoly átadásának követelésétől.

Frankfurt: Szófiából táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: A fegyverszünetre vonatkozó tárgyalások megheiusultak, mert a bolgár megbízottak nem akarják teljesíteni a török delegátusoknak a feltételét, hogy Drinápoly helyőrségi csapatai fegyveresen vonulhassanak el. Ilyen körülmények között a két fél megbízottjai nem tartózkodnak attól, hogy egyelőre fegyverszünet létesítsék, azután tovább tárgyalják a béke feltételeit.

Szófia: A Mir kifejtette nézetét a nemzetközi helyzet kilátására vonatkozólag és annak a reményének adott kifejezést, hogy az általános háború valószínűtlen, de még ha minden logika ellenére ki is törne, az a balkáni szövetségeseknek csak hasznos lenne, mert minden bizonynyal az volna az eredménye, hogy Törökország létének nemcsak Európában, hanem Ázsiában is véget vetne. A balkáni államoknak mégis az az érdekük, hogy Törökország ázsiai birtoka megmaradjon, mert ott semmi tekintetben sem lehet a balkáni államok konkurrensa s a Balkán államok gazdasági lag érvényesülhetnek.

Háborút akar a szerb katonapárt.

— Szerbia kormánya a béke mellett. — Albánia első királya. — A nagyhatalmak békét akarnak. —

— *Soját tudósítónk telefonjelentése.* —

Arad, november 30.

Sajátságos események történnek most Szerbiában. A kormány a királlyal együtt békét akar, mert látja országának siralmas állapotát, a katonapárt azonban erősen forszírozza a monarchiánkkal való konfliktusnak fegyveres elintézését. Minden attól függ, hogy Oroszország melyik mozgalmat tünteti ki szimpátiájával. Egyébként még ma sincs végleges döntés a nehéz ügyben s ma is ép oly közel állunk a háborúhoz, mint a békéhez.

Távirataink ezek:

A szerb katonapárt nem enged.

— *A kormány békét akar.* —

Belgrád: Az orosz és francia kormányok barátsága parancsára a szerb kormány annyiban kész követeléseit mérsékelni, hogy az albán kérdést háttérbe sorítja, de az adriai kikötőtől nem áll el. A kormányhoz közel álló Tribuna beavatott helyről szerezte azt az értesülést, hogy Pasics miniszterelnök nevében hivatalos nyilatkozatot fog közreadni, amelyben előkészíti a közvéleményt, hogy a kormány a hatalmak követelésének engedve nem ellenzi többé Albánia autonómiáját, de ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy utat kell kapnia az adriai tengerhez. Eddigelé ilyen nyilatkozat még nem jelent meg.

Ellentétben a szerb külpolitika vezetőjének ezzel a nyugodtabb felfogásával, a katonai párt semmiképpen sem akar engedni s a rendelkezésére álló lapokban harcias kirohanásokat intéz Ausztria-Magyarország ellen. A katonai párt nyomásának engedve Retnik hadügyminiszter értesítette a bolgár fővezérletet, hogy kénytelen a Drinápoly előtt álló szerb hadosztályokat azonnal visszarendelni és a Csataidzsához küldött segédcsapatokat is visszarendelni. Ez volt az oka annak, hogy a bolgár hadügyi kormány behívta az 1913. évi ujoncokat. Ezek a katonai intézkedések arra mutatnak, hogy a szerb katonai kormány semmitől sem riad vissza s épen ebben az ellentétben, amely a szerb kormány és a katonai párt között áthidalhatatlan, van a veszedelem.

Belgrád: Péter király elnöklésével ma késő estig tartó minisztertanács volt, amelyen a kormány elhatározta, hogy hajlandó a konfliktust Ausztria-Magyarországgal békésen is elintézni. A szerb kormány föltételei még ismeretlenek.

Belgrád, november 30. A külügyminisztérium palotájában a Matin belgrádi tudósítója hosszabb beszélgetést folytatott Nikolics Andrával, a skupstina elnökével, aki most tért vissza Üszküből. A háború kitörése óta állandóan Péter király kíséretében volt s vele időzött a harctéren is.

— *Mi jó szomszédságban akarunk élni Ausztriával* — mondta a skupstina elnöke — a fegyvereink sikerei nyomán teremtet új helyzet ellenére is számolni akarunk Ausztria érdekeivel. Bár mennyire is tiszteljük azonban őket, nem tekintetünk el Szerbia vitális érdekeitől. Mi azt látjuk, hogy Ausztria nekünk olyan elveket prédikál, melyeknek az elfogadását maga visszautasítja. Ausztria tőlünk azt kívánja, hogy respektáljuk az albán nemzetet, hogy engedjük meg egy önálló

albán fejedelemség felállítását, melyhez sem Szerbiának, sem Görögországnak nem szabad nyulnia. Mi erre a következőket válaszoljuk: *Hát Ausztria tiszteli a nemzetiségeket?* Nem ő az, aki megakadályozza, hogy a birodalma területén élő szerbek és horvátok külön nemzetet alkossanak? Nem ő az, mely a területén élő hat millió szerbet és horvátot a Szerbiában élő szerbek, testvéreink ellen fordítja?

— Durazzó, San Giovanni di Medua és Aleszió török területen voltak. Mi elfoglaltuk ezeket a városokat. Minden áron meg akarjuk őket tartani, még egy Ausztriával való háború árán is.

— A mi erőink nem akkorák, mint Ausztria erői. Mi s szövetségeseink, — mert szövetségeseink ebben az esetben velünk lesznek, — nem tudunk ugyan annyi embert kiállítani, mint Ausztria, a mieink azonban bátrabbak lesznek, mint az övéik és sokkal jobban fognak harcolni, — higgyék el nekem, — mert szívvel s teljes lelkesedéssel fognak harcolni s tüzelni fogják őket az eddig elért győzelmek. Nem hiszem azonban, hogy idáig, a végletekig juthasson a dolog. Hiszem, hogy szomszédainknak az ész és a szív azt fogja diktálni, hogy tekintsenek el a további agresszivitástól.

Végül annak a reményének adott kifejezést Nikolics, hogy sikerülni fog Ausztriával békésen rendezni a kérdéseket, ha azonban Ausztria felszólítaná őket arra, hogy üritsék ki a tengerparti helységeket, ezt visszautasítanák. Szerbia megmaradna a defenzíva álláspontján. Ausztria vagy megtámad bennünket, — mondta Nikolics — vagy nem támad meg. Ha megtámad bennünket, mozgósítani fog egymillió kétszáz ezer embert, ezeket azonban nem mind kálóheti ellenünk, mert nagy részüket az orosz határon kell elfoglaltatnia. Szövetségeseinkkel együtt ötszázötvenezer embert tudunk szembeállítani velük. Ennél azonban az osztrák-magyar sereg nem lesz sokkal több.

Bécsből jelentik: Mértékadó szerb körökben az a felfogás uralkodik, hogy tekintettel a nagyhatalmaknak az albánkérdésben elfoglalt álláspontjára, Szerbia eredetileg elfoglalt álláspontja most oppurtucusnak nem látszik. Szerbiának érdeke követeli, hogy eme kérdésben új fordulatot vegyen fel.

Jó forrásból jelentik Bécsből: Azt a belgrádi jelentést, hogy Szerbia az albán kérdésben új politikára van szorítva, itteni politikai körökben úgy fogják fel, hogy Szerbia tudatára kezd ébredni ama keilemetlen és kedvezőtlen benyomásnak, amelyet az ő tulhajtott politikájának követelése a nyugateurópai államok — London és Paris — sajtójában előidéztek. Ha Szerbiának ezen új politikája elismeri a monarchiának az álláspontját és lemond az albán területi igények szétválasztásáról, vagy pedig az albán kikötő birtokáról, vagy a tengerhez vezető korridorról, úgy ezzel Szerbia és a Monarchia között fennálló kérdések rendezésére vonatkozólag kedvező előfeltétel állna elő, amely lehetővé tenné a két állam közötti jó viszonyok létrehozását.

Bécs: Szerbia szándékai és magatartása felől itteni illetékes helyen nincsenek tisztában, mert noha a szerb kormány mérsékelt hurokat penget lapjaiton, a minisztérium nem mutat hajlandóságot az engedékenységre.

A megcsonkított konzuli jelentés.

Berlin, november 30. A Deutsche Tageszeitung zimonyi tudósítója jelenti, hogy a szerb hatóságok Edi konzulnak a Prohászka eset dolgában föladott távirati jelentését szándékosan megcsonkították s minden olyan részt, amely Szerbiára kedvezőtlen volt, kitörültek belőle. Emiatt Ugron belgrádi osztrák és magyar követ energikus elterjesztést fog tenni a szerb kormánynál.

Albánia királya.

— *Az első kormány.* —

Róma, november 30. A Stefani-ügynökség jelenti Valonából mai kelettel: Albania függetlenségének proklamálása után az albán delegátusok gyűlékezete ideiglenes kormányt alakított. Előnké Izmail Kemal bég mohamedánt, alelnökké Caccioro Miklós durazzói katolikus lelkészt, titkárrá Guracusei Lajos katolikus választották meg. A kormánykonakon és a közhivatalokon az albán zászló leng. Arra a hírre, hogy Durazzót ellenséges csapatok szállták meg, Izmail Kemal utasítást adott, hogy ne álljanak ellen, mert Albánia a jövőre nézve semleges területnek tekinti magát, melyet a hatalmak a balkáni kérdésben érvényesítendő nemzetiségi elv alapján fognak megvédeni.

Milanó: A legutóbbi napokban az albán trónkandidánsára vonatkozólag véleménykicsérölések voltak az összes nagyhatalmak között, amelyek szerint Fuad herceg, ki albán származású, az európai hatalmaknak egybehangzó beleegyezését elnyerte. Olaszországnak ez annnyival inkább szimpatikus, mivel Olaszországnak nagy barátja.

Az európai konferencia.

— *Angolország álláspontja.* —

Bécs, november 30. Londoni jelentések szerint az angol kormány azzal az indítvánnyal fordult az európai kabinetekhez, hogy a balkáni háborúból eredő kérdések az esetleges európai konferenciát megelőzően előzetes megvitatás végett nagyköveti értekezlet elé terjesztessenek. Hiteles értesülés szerint ez az angol javaslat mindeddig nem érkezett a közös külügyminisztériumba, amelynek egyelőre csak arról van tudomása, hogy erre nézve a hármas ántánt hatalmai között tanácskozás folyik.

London, november 30. Grey Edvárd javaslatának jelentősége mind szűkebb határok közé szorul. Most már csak arról van ugyanis szó, hogy konferencia helyett a nagykövetek időnként összejöjjenek s így közvetlenül folytatásnak ezme-cserét. Ezzel csak a fővárosok között való hozszadalmás és nehézkes táviratváltást akarják elkerülni.

London: Egy ma nyilvánosságra hozott hivatalos kommuniké rendkívüli melegséggel beszél az angol és a német politika megegyezéséről, különösen ami a jelenlegi függő kérdéseket jelenti. Berlin és London vállvetve járnak el, mert mindkét állam csak másodsorban van érdekelve és mindegyik kormány abban a helyzetben van, hogy a vele barátságos viszonyban élő államcsoportra békésen hasson. A két kabinetnek ez az együttműködése tehát rendkívül értékes.

Páris: Poincaré miniszterelnök eddig még nem tett lépést arra, hogy Párist jelölje meg a konferencia helyét, de kormánykörökben hangsúlyozzák, hogy Poincaré egyénisége biztosítja minden ügy feltétlen tárgyilagos vezetését.

Német-, Orosz- és Angolország.

Berlin: A költségvetés első olvasása hétfőn lesz a parlamentben és a birodalmi kancellár az ülés alatt beszédet fog mondani, amelyben a külügyi helyzet minden kérdését meg fogja világítani.

Pétervár: A jövő hét elején mondja el Korkovcsov miniszterelnök a dumában programbeszédét, amelynek legszembetűnőbb része az lesz, ahol Oroszország állásfoglalását a Balkán krízisben egész határozottsággal meg fogja jelölni.

London. Az admirális első lordja Churchill tegnap a nyolevanasok klubjának bankettjén beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy sohasem volt tisztázottabb casus belli, mint amely most a Balkán háborúra vezetett. De — mondotta a miniszter — Oroszország és az osztrák-magyar monarchia közötti háború az egészen más valami. Jóakarát és türelem ebben az esetben kell, hogy legyőzzék a háború veszedelmeit,

mert a két nagyhatalom között esetleg kitörő háború olyan borzalmakat teremtené, amely egyáltalában nem állna arányban az elérendő céllal. Nincsen ok arra, hogy ellenséges viszonyban éljen Anglia és Németország, vagy Oroszország és Franciaország. Ezeknek a nemzeteknek továbbra is egymásban kell bízniuk, bizalommal kell egymásnak kezét nyújtaniuk és nincs olyan hatalma a világnak, amely arra kényszerítse őket, hogy a józan ész és a nemzeti becsületet kockáztassák. Anglia feladata, hogy a háború színhelyét lehetőleg szűk területre szorítsa s amennyire tőle telik, a Balkán népek javát, valamint Görögország javát előmozdítsa.

Krakó: Tegnap délután az egyetemi ifjak vezetésével nagyszabású tüntetés volt, amelyben 15000 ember vett részt. A Miskiewicz-szobor előtt hatalmas tüntetést rendeztek Oroszország ellen és elégették a cár arcképét. A rendőrség nagynehezen szétoszlatta a tömeget.

A Berliner Tageblattnak jelentik Pétervárról, hogy orosz vezető körökben úgy hírlik, hogy a nagyhatalmak többsége Sir Greynek kívánságaihoz hozzájárul, úgy, hogy az általa a nagykövet konferenciára vonatkozó tervezet eredményéhez fog vezetni. Azonban ezen tárgyalások orosz felfogás szerint csakis indítványozó jelleggel bíráznak és a nagykövetek ezért semmiféle határozott direktívához nem lennének kötve.

Apróbb hírek.

Bukarest: Danew, a bolgár szobranje elnöke valószínűleg még ma este ideérkezik.

Lemberg: Przeworskban két orosz kémlet fogtak el, akikben orosz tiszteket sejtettek.

Az aradi vár fegyenc-önkéntese.

(Braun Miksa levele a szökéséről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítólától. —

Arad, november 30.

Szokatlanul érdekes levél jutott most az Aradi Közlöny szerkesztőségének birtokába. A levelet Braun Miksa írta, a 33. gyalogezred egykori egyéves önkéntese, aki öt évi raboskodás után titokzatos módon szökött meg az aradi vár fegyházából. A szökésnek holnapután, december másodikán lesz tizenhárom esztendeje. A levél tizenhárom esztendő óta van egy aradi ur birtokában és most, hogy aktuális lett ez a dokumentum, rendelkezésünkre bocsátotta azt. A levélben elmondja Braun Miksa fegyházbéli szenvedéseit és szökésének részleteit, amelyek eddig homályban maradtak.

Sokan tudják még: ki volt Braun Miksa? Előkelő családokkal áll rokonságban ez a titokzatos férfi, akiről ma se tudják a legközelebbi rokonai se, hol van? Braun Miksa 19 év előtt vonult be önkéntesnek az aradi 33. gyalogezredhez. Egy pécskai cégnél volt hivatalnok katonáskodása előtt. A szerencsétlen fiatal katonát aztán az aradi hadbírószék tizenkét esztendő fegyházra ítélte betörés miatt. Abban az esztendőben, amikor ő bevonult katonának. Pécskán napirenden volt a betörés és lopás. Különösen Fleischmann Herman kereskedő boltjában garázdálkodtak. Több ezer koronát loptak el apránként. A rendőrség kinyomozta, hogy Braun önkéntes ezekben a napokban késő este mindig bérkocsin ment át Pécskára és hajnalban jött haza. A gyanu alapján Braunt letartóztatták, de ő mindvégig tagadta, hogy részese lenne a betörésnek.

— Miért járt olyan gyakran Pécskára, kerdezték tőle a hadbírószéki tárgyaláson.

— Egy ottani uriaszonyhoz mentem ki estenként, — mondotta röviden, de azt nem árulta el, hogy ki az a hölgy.

— Inkább itéljenek fegyházra, de nem kompromitálók egy urinót, — felelte.

El is ítélték tizenkét évi fegyházra. Az 1898. évi december 2-án, öt évi raboskodás után megszökött a fegyintézetből Braun. Hiába keresték, máig se tudják hol van. Azt se tudják pontosan: hogyan sikerült kijutnia az aradi várból. Valaki ugyan látta, hogy polgári ruhában távozott. 1898. december 2-án Ferenc József trónralépésének ötvenedik évfordulóján több katonaságnak megkegyelmezték. Braun ezt az alkalmat használta föl a szökésre. Elhitette, hogy ő is kegyelmet kapott és így sikerült megmenekülni. A hatóság sokáig üldözte azokat, akikről azt hitte, hogy elősegítették Braun szökését. Azonban menekülése részleteit még ma se tudták meg. Most erre feleletet ad Braun Miksa levele, amelyet a szökés után való napon, december 3-án írt Karcagról, ahol néhány rokona lakik. A hatóság itt nem kereste őt, akinek aztán sikerült nyomtalanul eltűnni üldözői elől. A levelet Braun az Alföld című lap szerkesztőségének küldte. Nem tudta a szökevény, hogy az Alföld 1898. december 8-án már nem létezett. A posta az érdekes levelet az Alföld volt társtulajdonosának kézbesítette, aki azt illetékes helyre juttatta. A levél most eljutott az Aradi Közlönyhöz. Braun levele így szól:

Karcag, 1898. december 3.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Midőn ön e sorokat veszi, már elhagytam a főnti várost. Üldöz a fátumom, tehát futok. Tisztázni valóm van: némi fényt akarok vetni misztikus szökésemre, meg akarok védeni, azaz elégtételt akarok adni azoknak, kiket ártatlanul magammal rántok. Annak öt éve, hogy rossz hejlamomnak engedve az igazságszolgáltatással konfliktusba keveredtem. Tizenkét év: így hangzott a bírői ítélet. Akkor nem szédültem bele abba az irtóztató örvénybe, melyet a verdikt bennem felkavart. A jobb meggyőződés mélyen szívembe hatolt és így szóltam magamhoz:

Kislelkű a csapás alatt

Meghejtja fejét mélyen.

Azt hiszi a föld kerekén

Nincs számára hely, hol éljen.

Emelt fővel utat törni

Mellet mutatni a vésznek

Minden csapást elhárítani

Feladata ez az észnek.

Igy biztattam magam és másokat is igyekeztem a buskomorság karjaiból kiragadni és visszaadni önmagának. Magam is élveztem gyümölcsét. Lassan, de mégis eltelt öt év. A remény életben tartott. Beteges voltam, de azért türtem és huztam az igát, mert közelgett az időpont, mellyel reményem össze volt nőve: december második. Nehéz, mondhatom a legnehezebb napjaim, az utolsóak voltak. Biztosra vettem, hogy megkegyelmezznek. Reményem meg volt, de féltem mégis valamitől: hátha? S ez a „hátha” bekövetkezett. Öt év után estem a kétségbeesésbe és ez a kétségbeesés megmentett az öngyilkosságtól, de megszöktetett a fegyházból. Mit is keressek ott megjavultan? A nagy emberek példái hatnak és e hatás alatt meggyógyultam lelkileg. Gyógyszerül használtam Shakespeare-t, Dantét, Schillert. Ha kisértő reményeim lelkem megingatni próbálkoztak, bevetttem egy-egy adagot a lelkőkből s megöltem velük a kísértés szellemeit. A testet azonban nem lehet így taplálni. Amíg lelkileg megizmosodtam, testem lassan romlásnak indult. Előjáróim sok jóakarattal igyekeztek sorsomon segíteni. Körülbelül így hangzott parancsnokom emberbaráti szeretettől sugalmazott ajánlata: „miután seor-galmas és példás magaviseletű volt, betegségre, megbánására és jó magaviseletére való tekintettel kegyelemre fogom ajánlani.”

Mindennek dacára sem bírtak engem megmenteni. Megmentem tehát én magam, így gondolkodtam. És mindenre jól elkészülve, végrehajtottam a szökést.

Nem követtem el semmi olyasmit, ami a törvénybe ütközik, mint, hogy megszöktem. Tehettem volna, hogy legalább ezer forint állami pénzt magammal hozzak. Nyugodtan hozhattam volna. Koldusan, de becsületesen a halál ellen védekezve szöktem meg. Kötör ezek után pálcát feletem? Ha a várban maradok, két év után biztosan felvettem volna a néhai nevet! A mikelakai temetőben még a férgek is undorodnak a fegyencek holttestétől!

Ha csak parányi bizalmam lett volna, hogy később büntetésemből levesznek, most nem játszanék bujósdi, hanem ott ülnek íróasztalom mellett a fegyintézet irodájában és szívnam magamba tovább is a mérgező levegőt. Öt évi tapasztalatom azonban elégséges volt arra, hogy ne álltassam magamat. Ott tizenöt évi fegyenc-kedés után legfeljebb má-fél évet szoktak engedni. Ha e kivételes alkalomkor nem könyörültek rajtam, úgy Dante poklát állhatom ki és élve nem hagyhatom el a fegyházat. Azért határozottam el magamat a szökésre.

Az irodában bő alkalmam nyílt öltözék beszerzésére, tapasztaltam, hogy voltak olyanok, kik szánakoztak rajtam s egy ily individuummal léptem szövetségre. Katonáival nem volt szabad szövetkeznem, mert különben komplottnak veszik a dolgot. A beszerzett ruhát a petroleum kamara kéményében akasztottam fel. Persze, ott nem fűtöttek be. A kegyelem november 30-án érkezett, dugdosták; az őrmester saját lakásán dolgozott, hogy ne szerezzek tudomást az akta létezéséről. Én azonban összekombináltam és lehetetlennek tartottam, hogy harmincadikán előjáróimnak semmi tudomásuk ne legyen megkegyelmezésemről. Elég agyafurt voltam, hogy rájöjjelek, miszerint titkolóznak. Az eredményre rájöttem. Azok törzskönyvlapjai, kik megkegyelmeztettek, nem voltak találhatóak a többi között s így összeállítottam magamnak a névsort. Én nem voltam a megkegyelmeztettek között. Tehát a szökés kivételéhez fogtam. Tervem meg volt már állapítva. Míg bent rapportot tartottak, addig én felöltözöktem és fegyencruhám visszahagyva hidegvérűen távoztam, mintha ehhez jogom lenne. Az őrmester ur, ki a másik szobában volt elfoglalva, neszt hallott s bejött az előszobába, melynek ajtaját egy kosárral támasztottam be. Míg ő bent volt, én a kamrában szüneteltem. Semmit sem gyanítva hagyta ő el a helységet... csak bakancsom nem volt még felhuzva, de aztán azzal is elkészültem. Bátran kiléptem az ajtón. Az őrség előtt kellett elmennem. Nem tudom, nem ösmertek-e fel, vagy azt gyanítva, hogy kegyelmet kaptam, utat engedtek. Utközben összetalálkoztam még a várban a haditörvényszéknél köröző őrökkel. Felösmert. „Megszabadult?” kérde tőlem. „Igen” — válaszoltam lakonice. A kapunál álló őrség között egy fiú üdvözölt: Szerbusz Braun! (Valószínűleg pécskai illetőségű volt.) Nagyot lélegzettem és elhagytam a várat. Esküdöm szegény szüleim porára, hogy sem előjáróim, sem rokonaim, sem testvéreim nem játszottak közre a szökésnél. Tisztelettel: Braun Miksa.

TANÜGY.

(—) Tanügyi áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pajtás Albina áll. el. iskolai tanítónőt az almáskamarási áll. iskolától az aranyidai áll. iskolához, Walser Anna galsai tanítónőt a náriaradnai, Kirda Róza örvösi áll. el. iskolai tanítónőt a galsai s végül Lenkressán János szanktányai áll. iskolai tanítót a györkesányi telepi áll. iskolához áthelyezte.

(—) Kladdott alapítványi összeg. A király 80 ik születésnapja alkalmából a város Ferenc József alapítványt létesített, amelynek 500 koronás kamatait felsőbb ipariskolát látogató jól tanuló növendékeknek kell kiadni, ha ilyen nem lenne, akkor valamelyik hazai gyárban, vagy ipartelepen dolgozó ifju támogatására kell fordítani az összeget. Az aradi fa- és fémipariskolában ez időszertint olyan tanuló nincs, aki igényt tarthatna az ösztöndíjra és azért a tanács elfogadta Balázs Ferenc árvaházi igazgató előterjesztését, és a budapesti felsőipariskolába járó Liberi Bélának, az aradi árvaházban nevelkedett ifjunak ítélte oda azzal a kikötéssel, hogy a pénz a nevezett iskola igazgatójának kezéhez utalandó ki, aki felvényt köteles Liberi tanulmányi eredményeiről értesíteni a tanácsot.

„Szuronyt szegez”

— Az ellenzék a Ház előtt. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 30.

Az ellenzéki képviselők ma reggel kilenc óra után a régi gyülekező helyen, az Országház kávéházban találkoztak. Tíz óra körülbelül negyven képviselő volt együtt, közöttük Apponyi Albert gróf és Justh Gyula is. Negyed tizenegykor fölkerekedett a csapat és egyenest a képviselőháznak tartott. Utaközben kisebb számu közönség csatlakozott hozzájuk és éljenezte a vezetőket.

A képviselőház képviselői bejárója előtt ezuttal is kisebb rendőr- és csendőrcsapat állott Pavlik rendőrfelügyelő vezetésével. Az első sorban rendőrök sorakoztak és mögöttük a csendőrök tisztjeik vezetésével. A bejáró előtt Pavlik fogadta a képviselőket, a kik szó nélkül be akartak hatolni a Háza. Pavlik eléjük állott.

— Parancsom van ő excellenciájától, mondom a képviselőnek, hogy a tiltott képviselő urakat be ne bocsássam.

— Jogunk van bemenni, képviselők vagyunk! — kiáltottak az első sorban.

— A ki nem tiltottak, felelte Pavlik, szabadon bemehetnek.

Dessloffy képviselőházi tisztviselő a kezében levő jegyzékből olvasni kezdte a ki nem tiltott képviselők nevét.

— Köszönjük, mondotta Batthyány Tivadar gróf, nem megyünk be, vagy együtt, vagy együnk sem!

Közben a képviselők és a rendőrök között dúlakodás támadt. Zboray Miklós, Szmeccsányi György és Csúha István erőszakkal akart behatolni, de a rendőrök megvetették a lábukat és visszatolták a képviselőket. E pillanatban az egyik csendőrtiszt elküldte:

— Szuronyt szegez!

A csendőrök lekapták vállukról a fegyvert és a parancsot teljesítve, szuronyt szegeztek. A képviselők sorában nagy zúj támadt.

— Gyalázat! Disznóság. Csendőrtisztek maguk?! Magyarok!? A szerbek ellen menjenek, ne ellenünk!

A hátsó vonalban állott Justh Gyula és közvetlenül mellette Apponyi Albert gróf, aki folyton intette Justhot, hogy ne izgassa magát, mert megárt. (Justhot orvosai hír szerint, eltöltötték minden izgalomtól).

Apponyi ezután társaihoz fordult és távozásra kérte őket.

— Menjünk, kár minden további erőlködés.

Az ellenzékiek azután lassanként megindultak és az Országház-téren és a Nádor utcán keresztül a Belvárosnak tartottak.

Az ellenzék intéző-bizottsága hétfőn délelőtt tizenegy órakor a Kossuth-párthban ülést tart.

VÁROS ÉS MEGYE.

Jelölés a közigazgatási bizottságba.

— Városatyák értekezlete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

A város törvényhatósági bizottságának egyrésze a különösen a bizottság kereskedő és iparos tagjai — mint említettük — mozgalmat indítottak aziránt, hogy a város közigazgatási bizottságában megüresedett tagsági helyek egyikére Varjassy Lajos dr. kamarai titkár választassék meg. A törvényhatósági bizottság tagjainak egy tekintélyes része ma délután Ottenberg Tivadar elnöklése mellett értekezletet tartott s egyhangú lelkesedéssel állást foglalt Varjassy Lajos dr. nak a bizottság tagjává leendő megválasztása érdekében. Az értekezlet elhatározta, hogy a törvényhatóság tagjait körlevélben kéri meg Varjassy dr. jelöltségének támogatására, illetőleg arra, hogy a mandátuma lejárt tagok mellett ötödik jelöltként Varjassy Lajos dr. adja szavazatát. Kimondta az értekezlet Ottenberg Tivadar indítványára azt is, hogy az üresedésben lévő hatodik helyre — épen azért, mert Varjassy Lajos jelölése se nem személyi érdekeket szolgál, hanem elsősorban a kereskedelmi és ipari érdekeknek a bizottságban

való képviseltetését — a jelölést nem terjeszti ki s e részben az értekezlet tagjai is tetszésük szerint fogják szavazataikat leadni.

A törvényhatósági bizottság tagjaihoz intézendő körlevelet az értekezleten megjelent következő városatyák írták alá: Adler Andor, Éles Ármán, Goldschmidt Sándor, Éles Béla dr., Glück Károly, Domány József, Hoffmann Antal, Hajós Árpád, Faragó Rezső, Hegyi Albert, Czukor László, Kohn S. N., Kosztka Emil, Koch Dániel, Kneffel Lajos, Leopold Zsigmond, Maresch Gyula, Mittner József, Nagy Sándor dr., Ottenberg Tivadar, Reisinger Sándor, Ring Lajos, Reinhart Gyula, Rosenberg Miksa dr., Szabó Albert, Schwarz Hermann, Szathmáry Károly, Steiner Ferenc, Schwartz Zsigmond, Steiner József, Sugár Jenő dr., Vajda István dr., Wagner József, Zerkovitz Rudolf és Zima Tivadar.

A nehezen készülő kulturpalota. Kellemtelen meglepetés érte ma a tanácsot Kovács Vince kulturtanácsnok bejelentése révén, aki azt adta tudomásul, hogy a kulturpalota nagyterme olyan állapotban van, hogy annak használatbavétele bizonytalan. A legutóbb tartott szemle alatt — mondotta a tanácsnok, — arról győződött meg, hogy Rohonczy Hugó vállalkozó, aki a fűtés berendezését azzal a kötelezettséggel kapta meg a várostól, hogy szeptember elsejéig elkészíti, a nagyteremben még a mai napig egyetlen intézkedést sem tett meg arra, hogy az fűtéssel elláttassék. Ugyanilyen késedelmesen dolgozott Kenderesi László asztalosmester, akinek november elsején kellett volna a teljes berendezéssel elkészülnie és ma még a pidozat sincs lefektetve a karzatokon. Azt javasolta a tanácsnak: a mai ülésben értesítsék a vállalkozókat arról, hogy az elmulasztott terminusok napjától kezdve a szerződésben kikötött pönalét a tanács vállalati összegeikből lefogja vonni és ha három nap alatt teljes erővel nem kezdik meg a hátralékos munkát, akkor a város az ő költségére maga fog gondoskodni azok elkészítéséről. A tanács az előterjesztést egyhangulag elfogadta.

Zsigmondháza becsatolása. Lócs Rezső gazdasági tanácsnok ma bemutatta a tanácsnak annak a bizottsági ülésnek a jegyzőkönyvét, melyen Zsigmondháza becsatolását tárgyaltak. A szükségessé vált és lapunkban már ismertetett kérdések tisztázásával a tanács megbizta Green Nándor főkapitányt, Reicher Károly főügyészt, Kulényi János főszámvevőt és Zikó János fogasztási adóhivatali főnököt.

Utjavítás a polgárok költségén. Több aradi téglagyáros, akiknek ipartelepéhez a felső temető mellett vezet el az út, már régóta panaszkodik az út járhatatlansága és elhanyagoltsága miatt. Frick József és társai beadványukban kijelentették, hogy az esetben, ha a tanács az út javításra szükséges terméskövet rendelkezésükre bocsátja, akkor a szükséges munkálatokat a saját költségükkel fedezik. A tanács ehhez ma hozzájárult, kimondotta, hogy a szükséges köveket rendelkezésére bocsátja. Azt a kérést azonban, hogy az út elkészültéig a téglaszállító kocsik a temetőn át közlekedjenek, elutasította, mert ezt a kegyeletre sértőnek találta.

A szegényügy rendezésére a rendőrség szabályrendeletet készített, amelyet azonban a miniszter nem hagyott jóvá egész terjedelmében, hanem annak több szakaszát átdolgoztatta. Az át dolgozás megtörtént s a tanács mai ülésében azal a jelentéssel terjeszti fel a miniszterhez, hogy most már sürgősen hagyja jóvá, mert a szegényügyi terhek napról napra növekednek, anélkül, hogy a törvényhatóság elérné azt a valóban humanus célját, amelyet a szegényügy kezelése megkíván.

Ötszáz koronás kultur segély. A tanács ma tudomásul vette, hogy a muzeumok és a könyvtárak országos főfelügyelőisége a Kölcsey könyvtárnak a kulturpalotába leendő átköltöztetésére 500 koronát utalt ki. Ezt az összeget Varjassy Árpádnak, a Kölcsey-egyesület elnökének utalta ki a tanács.

A Kölcsey-zsur

aradi szereplői.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

A Kölcsey-egylet mai második felolvasó délutánján ismét három helyi előadó töltötte ki a műsort és vonzott nagy hallgatóságot. Az első két Kölcsey-zsur sikere és az a ragaszkodó érdeklődés, amellyel a közönség valóságos tüntet az egyesület mellett, meggyőzheti a netán kétségeskedőket, hogy a Kölcsey-egyesületre szükség van Aradon, hogy az egylet felolvasásait irányító helyes és jó úton járnak. A múlt szezon sok vendég felolvasója után a közönség most szívesen és érdeklődéssel várja: mit tud adni előadások, felolvasások terén Arad.

Ez az érdeklődés fogadta a zsufolásig, karzatán is megtelt közgyűlési teremben a mai délután első előadóját Zimmermann Károly dr.-t. Az aradmegyei közkórház igazgató főorvosa a felolvasó asztal mellett is olyan bűvésznek bizonyult, mint annál a másíknál: a sebészi műtőasztalnál. Az orvostudomány hajdan és most címmel tartotta meg előadását, amelyben belevilágított az orvosi tudományok fejlődésének sok, a közönség előtt ismeretlen titkába, érdekességébe. Az a világos, könnyen érthető előadásmód, amellyel Zimmermann dr. hallgatóságát a szumir, egyiptomi, indiai orvosi tudástól a modern, kifejlett, technikai csodatalmányoktól támogatott orvosi tudományig elkalauzolta, annyira lebilincselte és megkapott közvetlenségével, hogy még azokon a helyeken is könnyebb borzongással siklott át az ideges női hallgatóság, ahol a primitívebb sebészet ma brutálisnak és rémesnek tetsző műtéteiről esett szó. Az a figyelem, amellyel az egy óras előadást végighallgatták és az a tetszés és taps, amely fogadta, arra vallott, hogy Zimmermann dr. szerencsésen és sok ötlettel oldotta meg feladatát: tudományról tudományos nivón — és nem olyan mindenáron-népszerűsítő módon — beszélt és ugyanekkor színes, megkapó, minden professzori szárazságtól ment tudott maradni.

Másodiknak Réti Jdön aradi fa- és fémipari szakiskola tanára ült a felolvasó asztalhoz. A fiatal tanár már irodalmi sikerekre tekinthet vissza és azért kíváncsian várták felolvasását. A *falt* című vídám hangú novelláját olvasta fel, amely sok megfigyelő készséggel, szatíras torzításra hajló hanggal mondja el egy szerelmes ifjú sorsát, akit az tesz szerencsétlenné, hogy arcát jókora barna anyajegy díszíti. Az egészen kis város életéből megrajzolt humoros vonások és a novella kedvesen romanikus hangja nem tévesztette el hatását a hölgyközönségre. A hatás rovására volt azonban, hogy az amugy is gyenge akusztikájú teremben sokszor elveszett a szerző halk hangja.

Grallertné Martini Hilda asszonyt — a kiváló aradi poétanőt — nem az újdonság kíváncsiságával várta a Kölcsey-zsur hallgatósága, hanem azzal az érdeklődéssel fogadta, amely kijár az egyszer már megkedvelteknek. Grallertné új verseit olvasta fel és ezek az új versek — hosszabb hallgatás után — méltóan csatlakoznak ahhoz a nőies szeretettől és családi mély érzésektől átlengett költészethez, amelyről a Kölcsey-egylet, de az Aradi Közlöny közönsége is szeretettel ismeri a fiatal aradi poétaasszonyt. Őt új versét olvasta fel és mind az öt vers megkapta, lebilincselte a hallgatók lelkét. A porosz sir című szinte aktuális, háborús eseményekhez simuló témájával, a Zaj a Dunán természetfestő drámai erejével, a beteg kis leányról szóló vers pedig mélységes, benső érzésével hatott. Az egyik költeményt *tárcarovatunkban közöljük*. Sok és őszinte tapsal köszönte meg a hallgatóság Grallertné verseit is.

Két millió korona lovakért.

(Állandó főttelep Aradon. — Beszélgetés a monarchia legelső lószállítójával.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Nagy meglepetés érte ma délből az Aradon megtelepedett török vezérkari tiszteket, de még nagyobb izgalom fogta el az itt irodát nyitott Schlezinger és Társa bécsi lónagykereskedő céget. Ma délből érkezett meg Aradra a hivatalos lap, mely a következőket közli:

„Az érdekelt cs. kir. minisztériumokkal egyetértve, a lovaknak kivétele az osztrák magyar monarchia két állama szerződéses vámterületének összes határain át megtiltatik. A m. kir. pénzügyminiszter fel van hatalmazva, hogy különös esetekben, kiváltképpen a határszéli forgalomban ezen tilalom alól kivételeket engedélyezhessen. Ezen rendelet azonnal hatályba lép. Budapest, 1912. évi november 29-én. Lukács László s. k. m. kir. miniszterelnök.”

Ez azt jelenti, hogy a hetek óta itt működő török lóvásárló bizottság kénytelen a munkáját befejezni, mert a határon lovat nem szállíthat ki.

A török kormány részére a lovakat, — mint azt többször megírtuk, — a bécsi Schlezinger cég szállítja a magyar kormány engedélye alapján. Minthogy a tilalom mai nappal már életbe is lépett, a határ külsőébe jutott szállítmányok sorsa bizonytalanná vált. Az aradi iroda már ma este kapott is egyik alkalmazottjától sürgőnyt Vöröstoronyból, amelyben tudtára adja Schlezinger Izidor cégfőnöknek, hogy a határrendőrség száz darab lovat nem engedett át a határon, a miniszterelnök tilalma alapján. Ma este az Aradi Közlöny tudósítója beszélt a bécsi nagykereskedővel, aki a következőket mondotta el:

— Mi háromezer darab ló szállítására kaptunk megbízást a török hadügyminisztériumtól. Ennek a kontingensnek összevásárlására és a magyar határon történendő átszállítására engedélyünk van a magyar kormánytól, illetve pontosabban szólva, a bécsi török nagykövetség megkeresésére a török kormány megbízottjainak van engedélyük az említett mennyiség szállítására. Eddig igen simán és minden akadály nélkül volt lebonyolítható az üzlet. A magyar hatóságok, különösen azonban az aradi tanács és az aradi rendőrség a legnagyobb elismerésre méltó előzenységgel támogattak bennünket az óriási terjedelmű üzlet perfektuálásában. Ez a tapasztalat, továbbá az aradi kedvező vasúti összeköttetés egész komoly elhatározása érlelte bennünk azt a gondolatot, hogy Aradon állandó telepet létesítsük, ami óriási befolyást fog gyakorolni az egész nagy kiterjedésű vidék gazdasági életére. Utalok Szabadkára, amely a lókereskedelem révén olyan állandó és biztos jövedelemhez jutott. Körülbelül száz embert foglalkoztatunk most Aradon ennek az egy üzletnek a lebonyolításával és ez mind itt költi el a pénzt. Tíz koronát fizettünk az utóbbi napokban a széna mázsájáért és az egész néhány hétig tartó tranzakció alatt körülbelül két millió koronát forgattunk meg. Csak Aradon például két nap alatt 14 ezer korona fizetési költségünk volt. Ennek nagy része Aradvidéki gazdálkodóknál és aradi kereskedőknél, szállítóknál maradt. Csak a szállodában magában is rengeteg pénzt költöttünk el. Tizenkét szobát bérelünk naponta, azonkívül a török bizottságnak tagjai is itt költenek. A minisztérium rendelete óriási csapás reánk nézve, mert ezer darab lovak van szállításra készen a határok közelében. Megtettük már a lépéseket a magyar és az osztrák kormányoknál az engedély elnyerésére. Ha megtagadnák, negyedmilió korona kárunk lenne, mert a lovakat mi sem etethetjük,

hanem el kellene adni, akár ötven százalékos veszteséggel és nem is szólva az elmaradt haszonról. A kontingensünket még nem merítettük ki. Talán hétszázhusz—hétszázötven ló vásárlása van még hátra. Azt hisszük, hogy megkapjuk az engedélyt.

A török tisztek is összeköttetésbe léptek a bécsi nagykövetséggel és ezen az úton is remélhetjük a kérelmünk kedvező elintézését. Mi csak a török kormány részére expedálunk, kaptunk felszólítást Szerbiától is, de azt visszautasítottuk.

Arra a kérdésre, miképp bonyolítódik le az üzlet pénzügyi része, a következőképp válaszolt Schlezinger:

— A török kormány most, a háború alatt rendkívüli pontossággal tesz eleget kötelezettségeinek. Szerződésünk értelmében az Aradon tartózkodó bizottság az átvett lóanyag értékének nyolcvanöt százalékat köteles nekünk készpénzben kifizetni, a tizenöt százalékat Konstantinápolyban folyosítják az áru megérkezése után. A bizottság el van látva pénzzel, a legutóbbi napokban is, — ezt önök meg is írták — egy millió koronánál nagyobb összeg érkezett a részükre.

Végül megjegyezzük, hogy a cégfőnök kijelentése szerint az angol háború idején ötven-hétezer lovat szállított ő Afrikába az angol hadseregnek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Vasárnap: Délután: *Ábrahám a menyországbán*, operette. Este: *A sárga csikó*, népszimfő.

Hétfő: *Saphó*, szimfő.

Kedd: *Lili*, operette.

Szerda: *Limonádé ezredes*, operette.

Csütörtök: *Az ostrom*, szimfő. Bemutató-előadás. (Új szimfő a budapesti Vigaszínház műsorából.)

Péntek: *Az ostrom*, szimfő.

Szombat: *Az ostrom*, szimfő.

* Svihákok. Évenként legalább egyszer felvesszük a Svihákokat, ezt a kedves zenéjű operettet, mely még mindig tud publikumot vonzani. Az idén némi szereplő változással kaptuk a Svihákokat. Újak voltak Balázs a rendőrfőnök, Fászkerty Mariska és Nógrádi Málvin a tisztek szerepében. Balázs szép hangjában sok élvezete volt a közönségnek. Fászkerty Mariska elegáns és temperamentumos dragonyos volt és énekekben is hozzájárult a sikerhez. Nógrádi Málvin kevesebb szerencsével vette át Neogrady Dóra szerepét. Játékban még elfogadható produkált, éneke azonban ma a megengedhetőnél is gyengébb volt. A többi szereplő a régi jót produkálta. (H. G.)

* A Kölcsey-egyesület könyvtára a jövő héttől kezdve hétfőn, csütörtökön és szombaton lesz nyitva félőttől hatig, a rendes helyiségben a színházépület második emeletén.

* A második filharmoniai hangverseny dec. 15-én méltó folytatása lesz az elsőnek. Rónáné Keményffy Gizella, a bécsi és berlini szereplése óta külföldön is elismert hangversenyeken, Glöck Alceste operájából fog énekelni egy áriát a dalokat Lisztől, Döntől stb. De a zenekar Zellner Sándor karmesterrel élén szintén vonzó műsorral fogja kitölteni az est többi számait. A nyáron elhunyt zseniális francia, Massenet ragyogó hangszerelést Phaedra nyitánya, a halhatatlan Wagner Richard hatalmas arányú C dur szimfóniája és Mihelovits, a magy. Zeneakadémia igazgatója Királyhimnuszával szerepel a műsoron. Jegyek 6—2 kor. árban Scherhág cégnél (Andrássy-tér 14.)

* Állandó képiállítás Nagy Géza fényképész kapualjában. Műtermi felvételek naponta d. e. fél 9-től d. n. 4-ig. Interieur felvételek saját laboron, ugyancsak kis kép után Pálin, Sepie Aquarel, Pastel nagyítás és egyéb külső felvételek szolid árak mellett eszközöltnék Arad, Andrássy-tér 22. sz. Polgári takarékpénztár épületében. Telefon 922.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izó kölcsönöztiintézetében. Aradon.

* Az Athenaeum könyvtár legújabb kötete Meyer: A barát nássa. K. 1-90. Kapható Kerpel Izó könyvkereskedésében.

* A cirkuszgrófnő. (Vasárnap utoljára az Urániában.) A legnagyobb körültekintéssel gondoskodik immár öt teljes éve az Uránia igazgatósága arról, hogy vasárnapi műsora a legteljesebb szórakozást nyújtás publikumának. December 1-én jubiláris napja van az Urániának. Öt évvel ezelőtt nyitak meg Arad és a vidék első mozgóképszínházának kapui. Publikumot nevelt ennek a műfajnak és a közönség szeretete hűségesen kitartott az Uránia mellett. A jubiláris nap műsora méltó az emlékeztetés dátumhoz. A kinematográfia legfenomenálisabb ujdonságát, A cirkuszgrófnőt mutatják be az egész nagy műsor keretében. A cirkuszgrófnő a szezon legnagyobb sikerű ujdonsága, melynek eddigi előadási valóságos diadallal zajlottak le. Vasárnap utoljára játsszák a nagyhatású artista regényt, mely példátlan erővel ejti rabul a nézőt. A Balkán háború epizódjai ugyancsak ekkor kerülnek utolszor vetítésre. Hétfőn A babona című életkép bemutatója lesz.

* A mai Culp-hangverseny. Az idei téli szezonnak nagy művészi eseménye ma zajlik le Aradon. Ma tartja hangversenyét a világ egyik legkiválóbb énekművésznője: Culp Julia és azt a lázas várakozást, amellyel a közönség a dalestély elé tekint, bizonyára kellőképpen fogja kielégíteni az a csodás nagy művészet, amely Culp Julia előadásából kisugárzik. A mostani helyzetben nem nagyon nyílik hasonló műveizetre alkalom és épen a nyomászó viszonyok miatt ezen a télen nem lesz Aradon más ehhez fogható művészi esemény. A nagy érdeklődésre való tekintettel a jegyeket árusító Kerpel cég elhatározta, hogy a tanulóifjuságnak és zeneiskolai növendékeknek 1 koronáért jegyeket ad ki, hogy Culp Juliát — akinek ez az utolsó magyarországi fellépése — meghallgathassák. A még meglevő jegyeket a Kerpel cég vasárnap déli fél egy óráig és este 7 órától kezdve a pénztárnál árusítja.

* A harc. (Háborús dráma az Apolló színházban.) Van e most izgalmasabb téma a háborúnál, a fegyverek véres mérkőzésénél? A fellazadt idegek fékevesztetten hajtának bennünket minden olyan betű s minden oly kép felé, amely a fegyveres harcok borzalmasan fontos látványát hozza élénk. Azok a mozgóképek, amelyek a balkáni harctéren készülnek, a maguk természetessége miatt primitívek, de mennyivel frappansabb lehet egy ilyen háborús kép, a melyben már szerephez jut a kinematográfia finomsága és művészete. A híres amerikai Kálen filmgyár lepte meg a világot egy ilyen harci képpel, amelyben óriási nagy apparátussal az amerikai szabadságharc megrázóbb részleteit végig rendezte a felfelvő gép előtt. Ebben a hatalmas szenzáció számba menő képen látjuk, amint egy hidon találkoznak az ellenséges csapatok. A hid leszakad s magával ránt a mélységbe száz és száz katonát. Az Apolló-színház hétfőn mutatja be először a világ legnagyobb mozieseményét: holnap, vasárnap „A dinamittal” című nagyszerű dráma és a balkáni háború legújabb felvételei kerülnek vetítésre.

* A színházgató közlései. Vasárnap délután az idei szezon nagyszerű operettje, *Ábrahám a menyországbán*, kerül színre. Este *Sárga csikó*, a legjobb népszimfővet adják, főszerepben Kállay Jolánna. A darab az összes színészeket foglalkoztatja, annyi szerep van benne. *Az ostrom*. A jövő hétnek forró színházi szenzációja lesz. Színre kerül Henry Bernstein világhírű drámája, *Az ostrom*, amely a budapesti Vigaszínháznak sláger darabja. A drámát gyönyörű nyelvezettel Bíró Lajos fordította. Az előadásra nagyban készül a drámai személyzet, főbb szerepeket Hoppesné, Nógrádi, Szendrey, Várnay, Delli, Hajdutska, Herold játsszák. A darabot Szendrey rendezi. — *Saphó*. Hétfőn Daudet Alfonz hatásos szimfőve, a Saphó kerül színre, amelyet az elmúlt hetekben oly óriási sikerrel mutatott be az aradi társulat. Közkíváncsiakra tüzte újból műsorra az igazgatóság a darabot, amely valószínűleg telt házzal fog vonzani.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Rehabilitált ügyvéd. Megírtuk, hogy egy aradi ügyvéd egyik ügyfele képviselőtében valami pörös ügyből kifolyólag sikkasztás miatt feljelentette Bodó Albert dr. radnai ügyvédet. Az aradi kir. törvényszék vádtanácsa Krenner Zoltán dr. védelme után nem helyezte vád alá Bodó drt. A magánvádló és a kir. ügyész felfolyamodással éltek, a nagyváradi kir. tábla azonban most jogerős megszüntető végzést hozott.

Ne hagyjuk a farsangot!

A dévai nőegyesületnek

ugyanott.

Az a merész lépés, amelylyel a farsangot a rossz közgazdasági viszonyokra való tekintettel a jelen, illetve a jövő esztendőből, kikapcsolják, mintha cáfolata lenne egy százszor, meg ezerszer elmondott mesének. Alig van, aki nem hallotta volna és a cikk teljessége kedvéért mégis el kell mondani.

Hogy az Uristen leszokta küldeni egy-egy angyalát a földre, inkognitóban, hogy az jelentést tegyen neki az emberek hangulatai felől. Az angyal egyszer azt jelentette:

— Főlség, az emberek szörnyen panaszkodnak, a rossz üzletmenet, meg a szűkös kereset miatt. Nagyon elkélne rajtuk a segítség.

Az Uristen azt mondta:

— Ha panaszkodnak, akkor nincs baj.

Megint jön jelenteni az angyal:

— Most már lehorgasztott fővel járnak a földön az emberek. Csupa szomorúság, gond minden, Főlség, siessünk...

Azt felelte az Uristen:

— Hm... talán segítenek magukon az emberek. Várjunk.

Harmadszor is lement az angyal a kis idő múlva ezzel jön vissza:

— Most már másképp van minden. Egy kocma az egész Föld. Táncolnak, isznak, danolnak az emberek, annyi a mulatság, hogy nő!...

Most már alig is kell elmondani a mese fordulát. Hogy az Uristen bölcsessége fölismerte, akkor már baj van. Amikor az emberek látják, hogy gonddal, fejtöréssel nem segíthetnek magukon és mindent félredobva a mulatsággal, a mámorral bódítatják el a kétségbeesésüket — akkor már elkel az égi közbenjárás. És a mese szerint ugyebár, a rossz gazdasági viszonyoknak, a végzőkig feszült bajoknak és a mindenkit győtrő pangásnak az lenne a következménye, hogy az emberek jobban mulassanak, mint máskor. És önök, a dévai nőegylet ezt mondják, — és az elhatározásuk tagadhatatlanul nagy visszhangot keltett az országban, — hogy: rosszul megy az emberek sora, nem tartunk farsangot. Nincs pénz a mulatságokra.

Kétségtelen, hogy ok elég van erre az elhatározásra. És azt, egy kevés gondolkodás után, nem lehet egészen helyeselni. A rossz gazdasági viszonyok miatt elmaradt bálok csak súlyosítják ezeket. Mert ha nem lesznek bálok, elmarad a keresete egy csapat kereskedőnek, iparosnak, a kiknek a béli ruhák, divatcikkék eladása, csináltatása adta a fő kereset forrását, nem szólva a vendéglősokról, kávésokról, kertészekről, zenés cigányokról és másokról, akiket az elmaradt farsang valóságos csapás súlyával érint.

Ez az egyik. Nem jelentéktelen szempont, mert ha a gazdasági életben az elmaradt fogyasztás valamelyik osztály keresetét beszüntette, akkor ez a hiányzó jövedelem ott érezteti meg a hatását, a hová egyébkor levezette az élet. De van még valami. A legrosszabb gazdasági viszonyok és szomorúságok között sem segít az embereknek a tormás fazékba nézés, a szórakozásoktól való elzárkózás. Ellenkezően; ép ilyenkor vannak az emberek rántalva a vigasztalásnak, vagy nevezzük más néven: a bufelejtesnek ama módjaira, amelyet a társas együttlét formái adnak meg.

Itt is középen jár az igazság, mint Ausztria-Magyarország és Szerbia között. A parádés nagy báloknak, az ugynevezett pumpoló alkalmatosságoknak tagadhatatlanul nincs itt az ideje. Az egymással versengő jóéremzőknek az idén le kell mondani arról, hogy a mulatok megsarcolásában

a rekord jövedelmeket megjavítani igyekezzenek. Ha máskor az inségesek és a szenvedők érdekében akarták megtenni, — most hagyják el a publikum kedvéért, amely eléggé szenved. A toalettekkel ékeskedő bálaknak szintén jobb esztendőket kell várni. De hogy a letagadhatatlan szegényedés miatt egészen megfosszuk magunkat attól a szórakozástól, amelyet ép az egyszerűbb, kedves bálak, zenés és táncos összejövetelek adhatnak meg: ez már tulus lenne. A rossz gazdasági viszonyok megkivánhatják és megkivánják tőlünk, hogy takarékoskodjunk: de, hogy a gondok között a morolról magunk mondjunk le, az ép olyan tulus, mintha egy özvegy azt hiszi, hogy a gyászév alatt nem szabad éiclapokat olvasnia. Az élet megköveteli a magáét: azt, hogy komolyan vegyük a bajokat, a gondokat, de azt is, hogy a gondok között is adjuk meg a kedélynek, az idegeknek azt a frissítőt, amit a farsang kínál. Csak egyszerűbb szelencében kell főlszolgálni, ennyi az egész, hölgyeim.

F. R.

HIREK.

Nem lázonganak a szerbek.

— Hazug szenzációk. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 30.

A bánági szerb ajku lakosság mozgolódásáról és a szerb vidékeken állítólag előfordult agitációkra vonatkozólag ma a Magyar Távirati Iroda Nagykikindáról, Nagybecskerekéről és Szegedről a következő tudósításokat kapta:

Szegedről egymásután riasztó hírek kerültek fel a budapesti lapokra, amelyek alkalmasak arra, hogy a közönséget felizgassak. Ezek a hírek elejétől fogva szemenszedett hazugságok. Valótlan, hogy a szegedi ügyészség két szerb izgatót letartóztatott. Nem igaz, hogy Törökkanizsán báró Tallián kastélyát fegyveres szerbek megtámadták. Erről maga Tallián, de Törökkanizsán senkise tud. Végül az sem igaz, hogy a szegedi vaskereskedésekben a szerbek az összes revolvereket összevásárolták. Szeged felé csak néhány kisebb szerb falu forgalma gravitál a vaskereskedésekben a normálnál több revolvert csak azért adtak el, mert a behívott tartalékos tisztek vásároltak ilyen fegyvereket.

Nagybecskerek: Néhány budapesti lapnak az a híre, hogy báró Tallián törökkanizsai kastélya ellen a szerbek támadást intéztek, szemenszedett valótlanság. Illetékes helyen súlyt fektetnek arra, hogy közöltessék, hogy ezek a hírek épen olyan valótlanak, mint azok, amelyek a szerbek nyugtalanságáról szólnak. Torontálmegyében az összes szerbek példás rendben és nyugalomban vannak és eddig a legcsekélyebb incidens sem fordult elő a szerbek honpolgári kötelességeiket épen olyan hiven teljesítik, mint a magyar lakosság.

Nagykikinda. Tallián Béla ellen némely budapesti lapban megjelent merénylet nem egyéb fantáziánál.

— Kiküldetés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Széllősi István tanítóképző igazgatót államköltségen Budapestre rendelte arra a tanfolyamra, amelyet decemberben tanítóképző intézeti tanároknak kísérleti pszichológiával rendez. A miniszter az állami tanítóképző intézeteket a pszichológia tanításához kísérleti laboratóriumokkal fogja fölszerelni. Erről fognak négy héten át a tanfolyamon előadni Ransburg Pál dr. és Révész Gyula dr. egyetemi tanárok és Nagy László tanítóképzői igazgató.

— Üdvözlő küldöttségek a főispánnál. Ma délelőtt ismét több küldöttség tett tisztelegéssel biznyságot arról a tiszteletről és szeretetről, amelylyel Aradon Urbán Iván báró főispán személyét körülvesszik és a királyi kitüntetés alkalmából ünneplik. Ma jelent meg a főispánnál az aradi építőiparosok szövetségének küldöttsége, amelynek nevében Reisinger Sándor műépítész beszélt. Az aradi autonóm katolikus kör küldöttségét Szathmáry Gyula nyugalmazott alispán vezette a főispán elé. A katolikus kör tisztelegése után a minoritarend aradi rendiagjaival Lakatos Ottó rendfőnök hozta a rend üdvözlését Urbán Iván bárónak. Ezután egy női küldöttség kereste föl a főispánt: az izraelita nőegylet tagjainak küldöttsége Szabó Albertnével az elen, aki keresetlen szavakkal üdvözölte Urbán főispánt. Végül még a Fehér Kereszt gyermekvédő egyesület vezetője nevében Szokolczay Lajos királyi ügyész gratulált a főispánnak, aki valamennyi tiszteigót és küldöttséget meleg szeretettel fogadta és szívesen megköszönte az üdvözléseket.

— Különös vérbaj. Ungvárról táviratozzák: Pap Antal ungvári püspök az ungvári papnevelő intézet valamennyi növendékét hazabocsátotta. A szabadságolásnak az az oka, hogy a növendékek közül husznál többen vérbajba esve megbetegedtek. Az intézeti orvos azt hiszi, hogy mivel a növendékek a mezőn kicsirázott búzából készült lisztkeverékből sült kenyeret ettek, attól betegedtek meg. A nevelő intézetben három hétre felüggeztettek az előadást.

— Fényűzés a városi hivatalokban. Pichler Sándor, a város papir és irodaszer számlőja bemutatta számláját, amelyből megdőbbsenve vette észre a tanács, hogy a kereskedőnél sokkal több olyan cikket rendelnek meg egyes hivatalok, amelyekre nincs szerződött ár, mint amelyeket előre megszabott áron köteles ez szállítani. Mar a számvéviség is kifogásolta ezt az eljárást és a számla revidálásánál ennek kifejezést is adott Kilenyi János főszámvévis. A tanács is rosszalását fejezte ki afőlött, hogy az egyes hivatalok fölöleges és valósággal fényűzés számba menő írószereket vásárolnak és pedig olyan magas áron, hogy azokat Rethy Viktor, a város szakértője elfogadhatatlannak jelenti ki, de egyúttal megállapította azt is, hogy a legtöbb ilyen cikket épen a számvéviség rendel meg. Az említett kereskedő számláját a tanács nem folyósította, hanem kiadta egy bizottságnak felülvizsgálás céljából.

— Hidvámmmentesség a vasúti tisztviselőknél. Arad város tanácsa hiven ragaszkodott ahhoz az évek óta elfoglalt álláspontjához, hogy a hidvámmmentesség az államvasutak alkalmazottjainak vámmmentességet nem ad. Az érdekeltek panasza miatt támadták meg ezt a gyakorlatot a közgyűlési bíróság kimondotta, hogy az államvasutak állandó alkalmazottjai olyan szempontból melendők meg, mint az állami tisztviselők és jogosultak hidvámmmentességre. A legfelsőbb bíróság ítélete alapján a tanács mai ülésében utasította a rendőrséget, hogy kérvényezés esetén a hidvámmmentességet adja meg az első fokon.

— Halálozás. Vajda Jenőné szül. Fischer Anna életének 37. évében ma hajnalban elhunyt. Az elhunytat férje, a Magyar Élet és Járadék Biztosító intézet titkára s kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése december 1-én délután 2 órakor lesz a Hunyadi utca 1. számú gyászszobából.

Vaszi Béla uradalmi gépész ma reggel életének 56. évében elhunyt.

— Nincs olcsó autóbussz-bérlet. Az ujtalepi iskola tantestülete azt kérte a tanácstól, hogy az autóbussz bérlet-jegyek árát a jövőben is hat koronába számítsa részükre, mert ők a gépkocsikat arra használják, hogy a város iskolájában végzhessék kötelességüket. A tanács kimondotta, hogy senkivel sem tesz kivételt és a kérelmet elutasította.

— „Felrobbantották a zimonyi hidat!” Kinos bizonytalanságban találgatják az emberek, vitatkoznak, töprengenek azon, hogy vajon lesz-e háború? És a szegény, gyötrődő polgárt mindezzel szenzációs ujsággal fogadják:

— Hallotta már? Felrobbantották a zimonyi hidat.

A zimonyi hidat felrobbantották! Szóval ki-tört a háború, szóval holnap el kell menni, szóval itt kell hagyni mindenkit és mindent, családot és állást...

A zimonyi hidat felrobbantották! Csodálatos gyorsasággal terjed a hír megdöbbenést keltve mindenfelé. Hiába, nem lehet tagadni, ha kell hát megyünk, de nem valami tularadó harcikedvvel, féktelen veraszomjval. Megyünk, mert kell és most már kell, mert — a zimonyi hidat felrobbantották!... A szerkesztőség telefonján egymásután jelentkeznek a kérdezősködők, s régen keltett már valamely híradás olyan megnyugvást, mint az, hogy az egész dologból egy szó sem igaz, a Zimonyi hidat ép oly szilárdan áll ma, mint tegnap, tegnapelőtt, egy év előtt.

Vajon kinek támadhatott az a korlátolt, izléstelen ötlete, hogy a felízgatott lakosságot ilyen rémekkel ijesztgesse. Vajon nem érdemelné-e meg a tréfa csináló, hogy — felrobbantsak. Vagy talán a felízgatott, már rémképeket látó aggyelők egyike találta ki az egészet?

— Az izr. népkonyha megnyitása. A következő sorokat kapjuk: December hó 2-án hétfőn ismét megnyitjuk a népkonyhát, amely 17 éven át felekezeti különbség nélkül szolgálja hivatalát. Evek óta tapasztaljuk, hogy állandóan szinte napról-napra fokozódik az igény, amely ezen intézményünk irányában támasztatik. A legutolsó tél folyamán már megközelítőleg 18000 ebédet osztottunk ki bentékezők között, vagyis naponta 287 adagot, ezenfelül naponta 60 szegény tanuló jut a diákszálláshoz. Az intézményünk irányában szükségleteink emelkedése arányában tanúsított rokonszenv módot adott nekünk arra, hogy telebházi feladatunknak e rendkívüli nagy mértékben is meg tudunk felelni. Ez a nagy adozatkészség táplálja reményünket, hogy a mostani szerfelett súlyos közgazdasági viszonyok folytán az eddigieknél még hatványozottabban fokozódó szükségleteinket is fedezni fogja a társadalom kiapadhatatlan emberszeretete. Ennek folyamodva, kerjük a népkonyha irányában a múltban tanúsított nemesszívóságot keszpenzbeli és természetbeni adományok szolgáltatásával továbbra is tanúsítani. A népkonyhában e heten a vedasszonyi tisztséget Basch Simonné, Hajós Árpádné és Leopold Zsigmondné urnők fogják betölteni, végvári Neuman Fűst Mária elnök.

— Hat ingyen konyha az aradi szegénytanulók számára. Az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület ma küldte szét meghívását az első ebéd ünnepségére. Hétfőn délelőtt hat helyen nyílik meg a humanus egyesület ingyenkonyhája, hogy egész télen keresztül meleg táplálékhoz juttassa a szegénysorsú tanulókat. Mintegy négyszázra tehető azoknak a száma, akiknek táplálását magára vállalja az egyesület a megélhetes nehezebb napjaiban. Ezek a gyerekek részben a Weitzer utcai polgári fiúiskolában levő főkonyhán, részben pedig a Kossuth utcai, a Szent Péter téri az Illés utcai, az újtelepi és a ségai mellékkonyhákban kapják meg minden nap az izletes meleg ebédet. Az első ebéd tradicionális ünnepséget ez alkalommal is a Weitzer utcai fiúiskolában tartja meg az egyesület, amelynek nevében Hauser ezredesné elnök és Kovács Vince kultúrtaácsnok főútkár kéri az érdeklődők megjelenését.

— Neumann M. úri szabó cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepe Arad. Elismert legjobb minőségű áruk. Külön osztály mértékszerűen megrendelésekre. 5111

— A behívott tartalékosok segítése. Megírtuk, hogy Varjassy Lajos polgármesternél több behívott tartalékos jelent meg itthon maradt családjuk részére támogatást kérve. A polgármester minden egyes esetben utalt ki kisebb összegeket, Keresztes Józsefnek azonban, aki gyermekágyban fekvő feleségétől volt kénytelen megvalni, 20 korona rendkívüli segítyt adott. A tanács ezt ma tudomásul vette.

— Japán disztárgyak lakkasatták, kávé és tea-készletek *Kotányi János paprika lerakásában Robitzek Józsefnél József főherceget 3.*

— Megégett gyermekek. Az aradmegyei Oics községben Vulp Rozália a konyhában hagyta Ilona és Róza nevű kis leányait, ő pedig a szőlőbe ment. A gyermekek tüzzel játszottak, amely belekapott a ruhájukba. A hat éves Ilona úgy összeégett, hogy meghalt, a másik szintén megsérült.

— Az Aradi Villamossági Részvénytársaság ez uton értesíti a fogyasztó közönséget, hogy december 1-én (vasárnap) reggel 8 órától déli 12 óráig kábelhálózata mentén az áramszolgáltatás kábelkapcsolás miatt szünetelni fog.

— Modern ékszerek, műtővös tárgyak nász, alkalmi ajándék, disztárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világnírá gyártmányú órák szolid árban beszerezhetők Igaz Sándor első-rangu ékszerésznél Arad, Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— Birtokcsere. Iványi Lajos és neje eladják az aradi Csernovits Péter-utca 5. számú házat 14500 koronáért Sipos Péter dr.-nak.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 29-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Armbruster Lajos vendég-lőnek Erzsébet nevű leánya. Szurudi Péter vasuti őrnök András nevű fia. István József napszámosnak Mária nevű leánya. Sikó Márton fékezőnek Márton nevű fia. Gallér Miklós asztalosnak Béla nevű fia. Keszter József borbélynak József nevű fia. Art Mihály szabónak Mihály nevű fia. Balázs József csizmadjának Ilona nevű leánya. Meghalt: Darabos Józsefné 29 éves mordonyvezető neje. Máthé Terézia 24 éves család. Házasságok kötött: Adamcsék Vilmos villany-szerelő Clobán Máriaival. Kaupert István házmester Feil Máriaival.

— Iparosok figyelmébe. Végre sikerült megoldani, hogy nemcsak az állami hivatalnok-jövője legyen biztosítva, hanem az iparosok is legyenek nyugdíjképes emberek. Az aradi ipartestület e célból az összes bel- és külföldi nyugdíjintézményekkel fordult ismer-tető könyvecskékért, melyeket összehasonlítva, a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet-nek nyugdíjfeltételeit a legjobb és legolcsóbb-nak találta, miért is felkerjük az iparos ura-kat, saját érdekükben i-akozzanak be a nyug-díjintézménybe. Bővebb felvilágosítással, vala-mint alapszabályival szívesen szolgál az aradi ipartestület, valamint a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet aradi vezérigénynöksége Hunyadi-utca 1 szám. Ezen nyugdíjbiztosítást bárki is igénybe veheti. 7593

— A nagy hirdetés. A mai számunk utolsó oldalán megjelent nagy hirdetés jelenti a közönségnek, hogy Fischer Simon Nagyáru-házának karácsonyi tárlata megnyílt Arad fej-lődésében, nagy eseményt jelent ez. Ódái be-fektetéssel készült az ideai tárlat. Imeretes, hogy az áruház helyiségei kibővítettek. A munkálatok nemrég nyertek befejezést és a Fischer cég jogos önértéssel mondhatja el ma-gáról, hogy e szakmában ily nagyarányú vi-deki dízlet, az országban több nincs. Tekintet-tel a későbbi erős forgalomra, ajánlatos, ha legalább a helybeli közönség, már most fe-dezné a karácsonyi szükségletét. Videki ren-delések gyorsan és pontosan eszközöltenek. A külön szétküldési osztály, mely tavaly oly ki-tűnően bevált, az idén is működik. Az újjaat-kitott Áruház, mint látványosság, valóban első-rangu. 771

— Smyrna munkák a legjobb anyagból három kivitelben, eredeti stílusú mintak. *Női kézimunka különlegességek, a legcél-szerűbb és legjobb kivitelben.* Hímző anyagok és ke-lékek, rövidárak, harisnyák, keztük, szallagok csipkék csak a legjobb minőségekben. Scherhag H és fia cégnél, Hermann-palota, Telefon 941.

— Arad látványossága. Már néhány nap előtt felkeltette a korzón sétálók figyelmét azon körülmény, hogy az uriközönség körében egy helyben, mint az egész vidéken előnyösen ismert *Grallert I. és Fia* Andrassy-téri régi ékszerész cég, modern és izléses stílusú portálé és kirakat berendezésével új kontózt öltött, melynek ügyes tervezéséért és valóban kitűnően sikerült kiviteléért Czeiler és Szathmáry asztalos-áru gyárat méltán megilleti a dicséret. A már 1867 évben alapított óra, ezüst és ékszerész cégüzlete a legelőzékenyebb és legmóltányosabb kereskedelmi szellemben vezetődik, úgy hogy széleskörű és egyben előkelő vevőkörének teljes bizalmát a legjobban kiérdemelte. Ujjonnan és dusan felszerelt kirakatai sok ezer korona értékű tárgyaival látványosság számba megyen, s azért a szolidnak tudott céget csak a leg-melegebben ajánlhatjuk olvasóink szíves figy-lmébe.

— Itt az ősz. A kalendáriumban legalább itt van. A náthás, köhögő és rekedt emberek száma ép most a legnagyobb. Tehát rendeljük meg a kitűnő há-tású Fáy-féle ásványpasztillákat, amelyeket a szabadon tartózkodásunk alatt használunk. Kényelmes használat és hatás tekintetében alig van ennél jobb szer.

— Magas kort elérni minden embernek a vá-gya, de azt kevesen tudják, hogy ezen óhajnak a teljesülése elsősorban attól függ, hogy az embernek tiszta és egészséges vére legyen, mert beteg csak ekkor nem lesz, illetve eredményesen ellentáll minden-féle betegségeknek. Hogy egészséges vérhez jussunk, a vérnek meg kell kapnia a fontosabb tápláló anyagokat. A legkedveltebb és a legjobban bevált szer, mely va-lamennyi szükséges tápláló szert tartalmazza, kétség-telenül a Schröder dr. féle Renascia, mely cégnek lapunk mai számához csatolt mellékletére különösen felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. 7716

— A tél a legjobb orvos! A folyton vál-tozó életviszonyok nem csak új betegségeket hoztak létre, de még a régieket is súlyosabbakká tették. Ma már alig van ember, aki kösvény-ben, csuszban, reumában és az ezen bajokat kísérő egyéb betegségeiben és fájdalmaiban ne szenvedjen. A modern orvosi tudomány fel-világosította a közönséget arról, hogy a beteg-ségeket nemcsak a nyári fürdőkben kell és lehet gyógyítani, hanem a tartós, valódi gyó-gyulás elérésére a téli kúrák még a nyári fürdőzésnél is alkalmasabbak. Ez az oka annak, hogy azok a fürdők, melyeket valóságos gyógy-fürdő számba kell vennünk, nagy súlyt helyez-nek a téli kúra bevezetésére és fentartására, mert télen a beteg kevesebb mozgást, szabad-ságot élvezhet, jobban le van fűdőjéhez és orvosához kötve és ezért nagyobb is a gyógyu-lások száma. Ez a cél lebegett a Nagyvarad mellett levő Félix fürdő igazgatósa előtt is, amikor 10 évvel ezelőtt a téli kúrák bevezette és azóta azt népszerűvé és hasznossá tette. A gyógyhatású hőfürdők és meleg források hasz-nálata nagyobb pihenést, kényelmet igényel, amire főként az őszi és téli idő alkalmas, amikor a gazda elvégezvén munkáját, nyugod-tabban foglalkozhatik betegségével is. A tiszt-viselő, a katona és bármely más alkalmazott is könnyebben veheti igénybe a Félix fürdő ritka-hatású gyógytényezőit, mert bármely fürdő hasz-nalatával, kényelmes, jól fűtött szobakkal, zárt folyosókkal, jó magyaros kosztal együtt szóval teljes uri ellátású fürdő használatával együtt hetenként csupán 56 koronába kerül, tehát jóval olcsóbb mint a mennyibe például a nyári gyó-gyulás kerülne. A szenvedő beteg bizonyára szívesen értesül arról, hogy a Félix fürdő ide-i téli kúra ideje megkezdődött és a sokféle beteg-ségben szenvedő nemcsak csodáshatású források, de kellemes otthon, kitűnő orvosi felügyelet és magyar vendégszeretet várja. 7707

— Eredeti Cyclon villanyos poroszívógép és perfekt villanyos parquetta fényezőgép gyári árban részle-fizetésre is kapható Hegedűs Gyula cégnél.

SALVATOR

kiváló bőr- és
lithiumos
gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknak, köszvénynek, cukorbetegségnek, vörhenységnek, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
SCHULTES ÁGOST
Salya-Lipőci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V. Rudolf-lakpart 8.

— Műhímezés tanfolyam. A Singer Co. varrógép-ésszervéztársaság Arad József főherceget 9. sz. a. cég által Pécskán tartott műhímezés tanfolyam igen szép sikerrel záródott be, valóban dicséretre válik a pécskai hölgyközségnek, hogy dacára annak, hogy ott sem polgári leány, sem női ipariskola nincs — mégis kellő fogékonysággal bírnak a műhímezés elsajátításához. — a nagy érdeklődés miatt pár hónap múlva a tanfolyam megismételtetik. — A pécskai tanfolyamon kiállított műhímzések a cég kirakatában kívánnak téve, melyek megtekintését hölgyközségünk figyelmébe ajánljuk. 7706

— Olvasó közönségünk b. figyelmét felhívjuk Fischer Mór üveg és lámpaárú cégnek mai hirdetésére.

— Papírfeldolgozó vállalat Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagybanli kalap-, csomagoló-, koszu- és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ár-ajánlatainkat kérni.

— Szép babák és más játékszerek legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél.

— Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét az Asztalos Sándor-utcai Cipkeárúháznak mai számunkban közzétett meglepően érdekes hirdetésére.

— Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli lezártított árak Hegedűs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 15.

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle főtájást egy eredeti Kárpáti-féle tejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárán Arad, Boros Béni-tér. 7081

— Tisztelettel értesitem a n. 6. hölgyközséget, hogy bevásárlási utamból megjöttek és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell újdonságokat. Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó árain mellett senki sem versenyezhet velem. Grünblatt Antonia női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1756

— A világhírű Tetra hygienikus csecsemő és gyermek kelengye főraktár Scherhag H. és Fia cégnél — Hermann Palota. Gyári árak. Telefon 941. 5101

— Uri hölgyközséget értesitem, hogy női divattermetet Rákóczi-utca 7. sz. alá helyeztem, ahol módomban áll tisztelt megrendelőim igényeit minden fennakadás nélkül leggyorsabban kielégíteni. Tisztelettel Huppert Henrik női szabó. 7450

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Öthalom. Még nem éri el a mi mértékünket.

J-r. Kár lenne olyan fiatalon a versek kedvéért elhanyagolni tanulmányait.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A méhek védelme. Az aradi méhészek a nyár folyamán azzal a panasszal fordultak a földművelési miniszterhez, hogy a cukorkagyárak nyitott ablakain át berepülő méhek tönkre mennek és kártételek az intézkedést. A miniszter utasítására az aradi rendőrség elrendelte erre, hogy a gyárak és üzletek ajtajai és ablakai sűrű fonalas sodrony rácsokkal látassanak el. Fellebbezés folytán ez a határozat a kereskedelmi miniszterhez került, aki megsemmisítette a rendőrség intézkedését és kimondta, hogy erre az iparosok nem kötelezhetők megfelelő intézkedés hiányában.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távtratti tudósítás.

Budapest, november 30

Készáru.

Amerika ¼, olcsóbb. Kínaiat, vételkötő gyenge 10 ezer mm. 5 fill. olcsóbb.

Határidő.

	Déli	2 órai
zárlat	zárlat	zárlat
Búza 1913. áprilisi	12.03—12.04	11.98—11.99
Rozs 1913. áprilisi	10.54	10.55 10.50—10.51
Tengeri 1913. májusi	7.76—7.77	7.74—7.75
Zab 1913. áprilisi	11.18—11.19	11.10—11.11
Rs árak	50 kilónként számítva	

Budapesti értéktőzsde (nov. 30.)

Magyar hitel	—	—	—	784—
Osztrák hitel	—	—	—	604—
4% koronajáradék	—	—	—	83 30
Osztr.-magy.-államvasút	—	—	—	669—
Jelzálogbank	—	—	—	418—
Lezámitolóbank	—	—	—	507—
Hazai Bank	—	—	—	282—
Magyar Bank	—	—	—	534—
Keresk. Bank	—	—	—	8620—
Rimamurányi	—	—	—	792—
Salgótarjáni	—	—	—	702—
Közuti Vasút	—	—	—	665—
Városi Villamos	—	—	—	370—

Bécsi értéktőzsde (nov. 30.)

Osztrák hitel	—	—	—	601 50
Magyar hitel	—	—	—	778 —
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	668 —
Déli vasút	—	—	—	99-25

A Temesvári Lloyd-társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 30. Búza 75 kilogrammos 20.60—20.70, 76 kilogrammos 20.80—20.90, 77 kilogrammos 20.90—21.00, 78 kilogrammos 21.00—21.10. Rozs (prima) 18.90—18.95 (közép) 18.40—18.50 Árpa (erőfőző) 20.20—20.30, (takarmány) 18.60—18.70, Zab (prima) 20.45—20.55, közép) 19.65—19.75. Tengeri régl. (magyar) 19.90—20.00, új 11.40—11.50, (román) régl. 19.90—20.00, új 11.40—11.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsza) 6.30—6.40.

Feladós szerkesztő:

Bolgár Lajos

NEMZETI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1912. december hó 1-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal:

Abrahám a menyorszámban.

Operette 8 felvonásban.

Este ½ órakor rendes helyárakkal:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

A sárga csikó.

Eredeti népszínmű dalokkal és tánccal, 3 felvonásban. Írta: Csepregi Ferenc. Zenéjét szerző: Szentirmai Elemér.

SZEMÉLYEK:

Bakaj András Herold Fde	Peti, fia	Halditska
Erzsike Kállai Jolán.	Boltos Icig	Győző A.
Csorba Márton Keszler Ede.	Csárdás gazda	Várnai Jenő.
Agnes, neje Follinósé E.	Bogár Imre	Huszár K.
Laci, fiuk Balázs B.	Gazsi, szanta	Kulcsár K.
Gelecséri, bíró Polgár S.	Pista, szolga	Benkő Gizt

Kezdeté este ½ órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma vasárnap, 1912. december 1-én:

1. Az Eiffel-torony. Látkép. — 2. Legújabb események a Balkán háborúról. — 3. Minden ragad. Kacagtató. — 4. Cirkusz grófnő. Nagy erkölcsdráma Három felvonásban.

Előadások délután 2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kérésnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Folyóárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Oránia Magyar Tudományos Színház aradi színházad.

Ma vasárnap, 1912. december 1-én:

1. Halászat a tengeren. Természetutáni felvétel. — 2. Petronella megnyeri a nagy díjat. Humoros. — 3. Dinamit halál. Büntügyi dráma 3 felvonásban. — 4. Az új óra. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 2 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját senkar. — Ruhátár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

FELNŐTTEKNEK IS KITÜNŐ.

Valamely erőitő szer használata gyakran szükségesnek mutatkozik nemcsak gyermekeknek, hanem felnőtteknek is és pedig úgy a nők, mint férfiak részére minden korban. A már évtizedek óta ismert és híressé vált Scott féle Emulsió ilyen minőségben mindig kitűnően bevált, akár vesélyesült gyengeségről, akár valamely betegség utáni elerőtlenedéssről van szó. Már aránylag rövid használata után látható a Scott féle Emulsió hatása. Észrevehető az életerő gyarapodása és különösen javul az étvágy is. Ennek folytán az általános erőgyarapodás gyorsan halad és új életkedv támad. A Scott féle Emulsió oly kellemes és jóízű, hogy felnőtteknek sem esik nehezükre, azt hosszabb időn át szedni és jól elviselni.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárán kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne, G.m.b.H. címre: Wien, VII, akkor egy gyógytár után próbaadagot küldünk.

Dr. Kráitz Lajos

és

Dr. Lukácsy Lipót

ügyvédek irodája

Salacz-utca 6. sz. alá, I. em.,

helyezettett át.

7664

Nyilatkozat.

Az Arad és Vidéke mai számában sértő és alaptalan közlemény jelent meg rólam. A közlemény azért keletkezett, mert a lap egyik fiatalabb munkatársának feleségével üzleti differenciáim támadtak. Ezért az üzleti reputációmért sértő és a valóságnak meg nem felelő támadásért a bíróság előtt keresek elégtételt. Weiss Róza. 778a

Felhívás

Kovács Imre Deák Ferenc-utca 18. sz. alatti üzletét átveszem.

Felhívom hitelezőit, hogy követeléseiket

folyó hó 3-ig

jelentsék be, mert későbbi jelentkezőket figyelembe nem veszek. 1727

Betya Marienné.

GYÖRGY

MENYHÉRT

ÉS TÁRSA

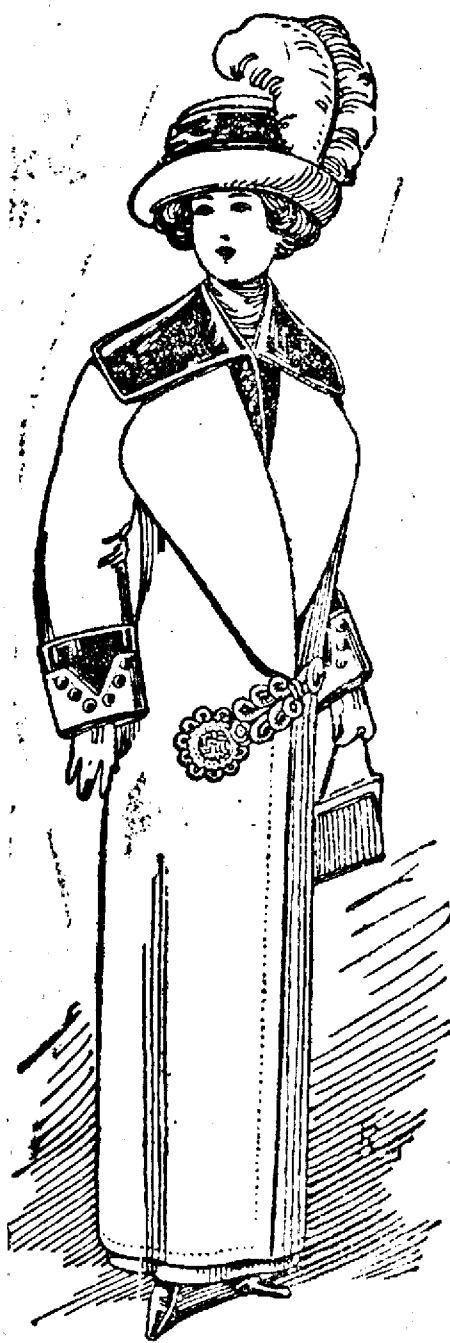
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.

SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szőrme kabátok
Szinházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szőrme garnitúrák nagy vá-
lasztékban

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Vajda Izso a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet aradi vezérigazgatójához ügyvezető titkárá mélyen megrendülve és szíve sajgó fájdalommal tudatja, hogy forrón szeretett és imádott hitvese

Vajda Izsóné
szül. Fischer Irma

életének 37. és eszményi boldog házasságának 15-ik évében, rövid szenvedés után folyó évi november hó 30-án, hajnali 1 órakor jobblétre szenderült.

A drága halott hült tetemeit folyó évi december hó 1-én, délután 2 órakor kísérik a gyászszobából (Hunyadi-utca 1.) utolsó szomorú útjára az izr. sírkertbe.

Legyen békesség neki a siri pihenés és legyen örökké áldott kegyeletes drága emléke!

Arad, 1912. november 30-án.

Weisz Lajos, Berger József, Simonyi Lipót, Bleyer Adolf, sógorai. Berger Józsefné, Simonyi Lipótné, Weisz Lajosné, Arató Mórna, sógori Lichtenstein Simon és neje, Fischer Henrik és neje, özv. Münz Ferencné, Münz Mór és neje, nagybácsi, illetve nagynénjei. Arató Lajos, nevelt fia. 7712

Limbbeck János és Fia
első m. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetés- rendező
intézetéből.

Arad, színház-épület Városi és megyei telefon: 93

Özv. Vaszil Béláné szül. Mayerhofer Julia úgy a saját, valamint az alulírottak nevében is szomorodott szívvel tudatja a szeretet és felejtethetetlen jó férj, illetve édes apa, fiu, testvér sógor és rokon

Vaszil Béla,
uradalmi gépésznek,

f. évi november hó 30-án reggeli 5 órakor, életének 56-ik és boldog házasságuk 32-ik évében, hosszas szenvedés és a halálkök szentségének ájtatos felvétele után történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai december hó 1-én délután 8 órakor fognak Wesselényi-utca 13-ik számú házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint be-szenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise a boldogult lelki üdvéért december hó 2-án d. e. 8 órakor fog a főt. minorita-atyák szent-egyházában az egek Urátak bemutatni.

Áldás emlékére! 4806

Arad, 1912. november hó 30-án.

Vecsey Lajos, Vaszil Juliska, Vaszil Géza, gyermekei. özv. Vaszil Józsefné, édes anyja. Vaszil Mária, özv. Major Agostonné született Vaszil Ilona, testvérei. Mayerhofer Lajos és családja, Ö. v. Onodi Károlyné és családja, Jankó Imréné s.ül. Mayerhofer Gizella és férje Jankó Imre, sógor és sógornői.

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

MATTONI/FELE
GISSHÜBLER

SAVANYÚVIZ

A leginkább megkezegetésénél, a garat és hörgők hurutjánál, tüdő- és mellhártya-gyulladásnál.

A díjazott

8997

EREDETI

Angol Rumok,

angol és orosz

TEÁK,

Cognacok, liqueurök,
Rum és liqueur essen-
ciák a legjobb minő-
ségben kaphatók ::

TÖRÖK ANDOR
ÉS TÁRSA 7371
:: drogeriájában ::
Arad, Andrassy-tér 20.

1912. december 8-án
tartja egyetlen

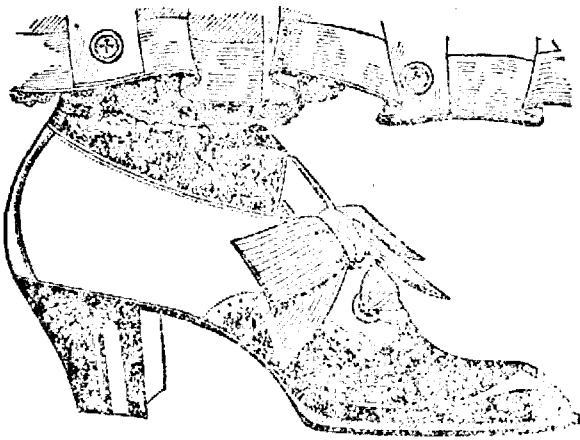
hangversenyét
a Fehér Keresztben

HELEN

WARE

a világ legnagyobb
hegedű-művésznője
Zay Margit,
Dienzi Oszkár
zongora művészek és
Szalay Aranka
énekművésznő közreműködésével.

Jegyek előre válthatók: Szabó Albert
üveg- és porcellán-kereskedésében, az
Aradi Akadémiai Zeneiskola igazgató-
ságánál Andrassy-tér 8. szám és a „Füg-
getlenség” kiadóhivatalában. 7097

Nyiltér.

Elegáns amerikai legújabb facon
a téli idény újdonsága. Kapható

KUTÁNYI J. ARAD,
Vörösmarty-utca 1. sz. 2041

Halina Bagaria

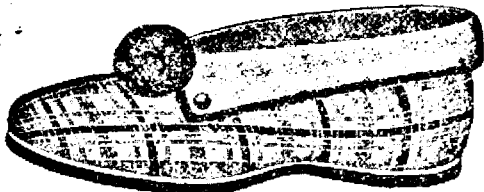
Box és Vadászcsiz-
mák. Óriási választék. Kapható

KUTÁNYI J. ARAD,
Vörösmarty-u. 1. 2041

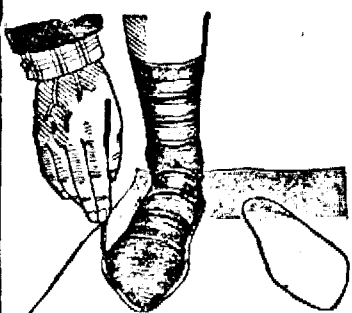
**Világhírű
Hazelwood
amerikai
czipők**

egyedüli lerakata 16 K., 20—24 K. árban
Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 333
2041—IV.

Valódi teveször comótcipő.

Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor.
kapható

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Tájékoztatás cipőrendelésnél!

Írásbeli rendelé-
seknel elegendő,
ha papírspra rá-
lépve a láb kör-
vonalaait ironnal
megjelöljük, mint
az ábrán látható.

KUTÁNYI J., ARAD,
Vörösmarty-utca 1. sz. Telefon 335.

Alkalmi cipő
kedvelt facon
minden
szinben
kapható

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Nagyválaszték
amerikai női
fűzős és gom-
bos cipőkben
9 kor., 10 kor.,
11 kor., 12 kor.,
és 14 koronától
egész 25 koro-
na árig kapható

KUTÁNYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Elsőrendű
Galoschnik
(sárcipő)

nyelv és nyelv-
nélküliek, valamint hőcipők nagy vá-
lasztékban. Kapható 2041

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Oriási választék
téli női és férfi ci-
pőkben, meglepő
olcsó árakban.

Kapható 2041

Kutányi J. ARAD,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Elsőrendű Vadász
és Tourista cipők.
Kapható

Kutányi J. ARAD,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

A legújabb divat,
1912/1913. évi téli
idényre, csak ezen
fagonu cipők.

Kaphatók

KUTÁNYI J. Arad.
Vörösmarty-u. 1. sz.
Telefon szám 335.

Következő**újdonságok**

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Mikszáth: Almanatja 1913. évre Gárdonyi G.: Messze van odáig, Meyer G. F.: A barát ná-
sza, Molnár F.: A farkas, Kaffka M. Szinek és évek, Maupassant G.: Egy élet, Bors-
szem Jankó naptára 1913. évre, Bíró L.: Sárga Liliom, Bíró—Lengyel: A cárnő, Földes J.: Fekete ország, Beldi J.: A gyanús király, Szomaházy J.: Baccarat, Karinty F.: Görbe tükör, Ohnet Gy.: Halál Bonapartera, Formont M.: Az üres szoba, Bíró L.: Rablólovag, Alba Nevis: Adámok, Évák, Gábor A.: Pesti sirámok, Krudy Gy.: Francia kastély, Gró J.: Nobel Árpád kalandjai, Snaith G.: Fitzné, Croker M. B.: Asszony a bakon, Daudet E.: Az élet sodrában, Voss S.: A költő és az asszony, Tolsztoj L.: Hadzsi—Murát, Bodkin D.: Beck Pál, Bang: Úton, Potapenko: Egy család története, Kálnoki I.: Igen Czenczi, Dumas: Napoleon élete, Tabéry G.: A néma harc, Baret A. W.: A towerhilli titok, Lázár J.: Betulia virága, Karinty F.: Esik a hó, Herceg F.: Álomország, Szomoró D.: Györgyike drága gyermek, France

Némethen: Wassernam J.: Fausztina, Blumenthal O.: Wellenrige, Rosenkrantz P.: Der Mann im Keller, Stratz R.: Du Schwert an meiner Linken, Brachvogel C.: Die Könige und die Kärner, Hermann G.: Die Nacht des Dr. Herzfeld, Loti P.: Die Entzauberten, Glyn E.: Seine Stunde, Schubert O.: Heil dir im Siegerkranz, Anzengruber L.: Die Kameradin, Strindberg A.: An offener See, Bernhard O.: Adelheid Rolands Schicksal, Voss R.: Die Herzogin von Plaisanze, Werner E.: Weg des Schicksals, Hartwig G.: Wenn du mich liebst, Jugendträume, Die goldene Gans, Stacpoole V.: Die letzte Karte, Schweriner O.: Mit versteigerten Orders, Herceg R.: Die Burgkinder, Raff H.: Der Nebelreiter, Scheider M.: Zwei Ehen, Georgy E.: Die Erlöserin, Hardt E.: Die lieben Nächsten, Brandenfels H.: Das Kuckucksei, Glyn E.: Der Liebesroman einer Königin, Selmer G.: Der Inspector auf Liltala.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Videki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

újdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 kor.,
vagy tüzetenként 20 fill.

Legújabbak: Balázs: Két babonás szép szemnek... Valakinek a nótáját, Zerkovitz: Legszebb ember a huszár! Granichstaedten: Ábrahám a menyországban, Buttykay: Hamupipőke, Cuvillier: A lila Domino, Simkó Szekeres Katóka, Fischer: Ici—pici nő! Jarnó: Tengerész Kató, Daróewky: Lány, angol lány! Vincze: A limonádé ezredes, Zerkovitz: Sokszor úgy szeretnék sírni.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon

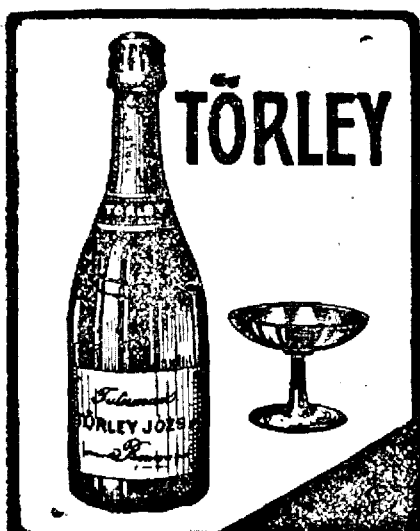

közkedveltségét bebizonyított kiváló tulajdonságainak köszöni, mert a tüdőt erősíti, e mellett étvágyserkentő és jóízű, ezért évek óta orvosok és betegek előnyben részesítik. — Sirolin 'Roche' a legjobb sikerrel vált be **köhögés, hurutok, hörghurut, influenza „görvélykór” ellen.**

A légzőszervekre kiváló előnyös befolyással van és meghűlés kezdetén alkalmazva felette meglepő könnyűtén hat. — Már néhány nap múlva a tüdőtevékenység szabályoztatik és a természetes hang, nemkülönben az általános közérzet helyreáll. Joggal nevezik a Sirolin 'Roche'-t a legjobb óvazónak.

tüdőbajok ellen.

Nyilttér.

Q 18752

SÉRÜLÉSEK

minden fajt gondosan meg kell óvni a tisztáltságtól, mert ezáltal a legkisebb sérülés is veszélyes. Nehezen gyógyítható seb válhat, 40 év óta bevált, megbízható közszer a **Prágai házi kenőcs**, mely megóvja a sebet, enyhíti a gyulladást és a fájdalmat, hűsítően hat, a sebet behegészti s hamar gyógyítja.

— **POSTAI SZÁLLÍTÁS NAPONKÉNT.** —

1 egész doboz 70 fillér, postán 8 kor. 60 fillér előleges beutalás után 4 doboz, 7 koronáért 10 dobozt külföldön franko az orsz. és magy. monarchia állomására.

Vigyázzunk a preparátum és a készítő nevére, az ár védjegy csak 70 fillér árban valódi.

Főraktár:

B. FRAGNER,

cs. és kir. udvari szállító

Gyógyszertára „A FEKETE SAS”-HOZ.

Prága, Kleinseite, 203. Nerudagasse sarkán.

Ausztria és Magyarország gyógytáraitban rektárok.

KÖHÖGÉS

rekedség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY-féle pemetefü cukorkánál!**

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és határozottan **RÉTHY-féle** érjünk, mivel sok hamisítvány utánpótlása van. 8908

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a **RÉTHY** név. 1 doboz ára 60 f. l. mindenütt kapható.

Okvetlen ruhaszükségletét Korányi

Jenő nagyruházában. Szabadság-
tér. Meglehető olcsó árak. Óriási
választék. 5441

Csak azoknak:

*a cigarettáknak,
a kik egészségre való tekintetből
nem szívnak naponta 1-2 fil-
lérrel többet kiadni:*

Cluspecialité

120 lap 20 fillér
70 12

1 doboz (100) hüvely 70

*Crossi tanácsra a hüvelyek
is lapocskák bronz- és szenny-
més valamint csiradék/iznyeressé
Ambrosz nélkül vannak, de minden
lapocskában és hüvelyben benne
van szennyomással a védjegy
és a gyáros aláírása Modiano*

Főraktár a magy. kir. dohány- és szivarkü-
lönlegességi árudában. 6912

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női

fekete vagy barna ... 13 K.

Antilop divat magas cipő ... 14 K.

Eredeti angol kalapok nagy

választék Gyukits kalap ... 10 K.

Női vagy férfi sevrő cipő ... 9 K.

2451

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

**ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.**

ÚJ KÖNYVEK.

Jancsovics Ferenc: Condillac.

Zajtalanul állott a magyar gondolat világra a *Filosófiai Irók Tára*. A mai kor nem kedvez a filozófiának, zsarnok és kegyetlen; míg az ő irányában izzó vehemenciával törtet előre, addig a vele nem tartó elemeket kegyetlenül félredobja.

A mellőzött filozófia: király a számkivetésben. Telőtől talpig arisztokrata, csak hivatott elméket fogad be. A kicsi ember és a talmi nagyság mellőztetésében igazságtalan, a valódi nagyság soha.

Igazi filozófia szólal meg abból a tényből, hogy a zajtalanul járó *Filosófiai Irók Tárában* zajtalanul jelent meg a XXVI. kötet: *Jancsovics Ferenc Condillac fordítása és magyarázata*. Nézzük aényt! Hallok-e nem céhbéli filozófus *Condillacról*? Ritkán vagy soha! Ezeknek talán nem is fog feltűnni Jancsovics Ferenc műve. De a szűk kör, melynek Jancsovics dolgozatát szánta örömmel fogadja a művet és a szerzőt: „közénk való!”

Etiene Bonnot-t, *Condillac* abbáját elfelejtették. A sensualista filozófia józan, megfontolt apját eltemették művével együtt. Jancsovics Ferenc meg fiatal ember és ő mégis mint vérbeli filozófus visszament a dolgok eredetére! Bele állította a magyar filozófiai irodalomba a „jó öreg *Condillac*”-ot! Azt mondja ugyan, hogy *Alexander Bennat* hívta fel a figyelmét *Condillac* alapvető művére a „*Traité des sensations*”-ra. Ezzel ugyan nem háritott el magáról semmi érdemet legfeljebb azt mutatta meg hogy két nagy embert értett meg: *Condillac*-ot és *Alexandert*.

Az „*Értekezés az érzetekről*” alapvető munka. Oly egyszerű és világos, hogy alig érthető, mint mehetett így feledésbe. Egy érzéketlen szobrot állít elénk és ennek egymásután adja meg az egyes érzékeket, megvizsgálván, hogy ezek az érzetek mire képesek egyenként és együtt. Vérbeli sensualista a jó öreg *Condillac*, kis értekezése többet ér mint sok sensualista könyvtára.

A tudományok haladnak, vagy föl vagy le. A sensualismus óriási arányokat öltött, de *Condillac* elsőrangú maradt.

Aki tanulmányozni akarja, gördülékeny, sima és hihetetlenül világos nyelvezetben, úgy, hogy a nem filozófus is minden különösebb fáradság nélkül élvezhesse, az vegye elő Jancsovics művét. Jegyzetei kiválóságok; bő értekezésekre szóló anyagalmazok szorúlnak a petit betűs jegyzetekbe. A nagy filozófiai képzettségekkel bíró tud. s. professzor széles körű olvasottsága azonban nem nehezíti a tanulmányt: találunk, felvilágosítanak és bizonyítanak, noha némelyik maga egy kis tanulmány. Így az 5. jegyzet a *figyelemhez* és az *aktivitáshoz*. Noha a 19. népl. szívesen olvasnók a fölülmulhatatlanul szép *Kant* féle *distinctiókat* az idő és a tér reális és nem tran-ce dentiel valóságáról (39). A 21. sem ad kielégítő feleletet arra, hogy mi az „*én*”. No de ki ad erre kielégítőt?

Jancsovics művének harmadik része: *Condillac élete és művei*. Kitűnő fordítás mellett egy precíz tömör életrajz telve találó jellemzésekkel. Még jegyzeteiben is háttérbe vonul szerzőnk, olvasottsága olyan szel-s körül, hogy rendesen nagyobb bölcsészek szavait idézve őt alig látjuk. Művének ezen részében azonban a maga teljességében lép elénk. Éles megfigyelő,

logikusan gondolkodó, consognenciával hálaló elme. Nem uarál, rapsodia nagyon távol áll tőle. Gondosan magyaráz és következtet. Nem terheli túl olvasóját reflexiókkal, mit az ilyen olvasott emberek ritkán kerülnek el.

Jól esik az olvasónak, ha megszokván magának Condillac szabatosan egyszerű stílusát, ugyanezt találja fel Jancsovic-nál is. Ha Condillac élvezhető olvasmány a laikusnak is, úgy Jancsovic is az. Az életrajz és az írói méltatás olyan befejezett egész, hogy bárki elolvassván, úgy fogja letenni, hogy kielégítette és nem viszi magával a meg nem értett problémák egész sorozatát. Más szóval Jancsovic minden olvasottsága dacára sem tudakoskodik.

Condillac műveinek méltatásánál meg kell említeni a hivatásos kritikát: Grimm Menyhért és Bonnet Károlyt.

Condillac lélektanának, továbbá logikájának és metafizikájának külön fejezetet szentel. Rámutat az Isten létezésének bizonyításánál a Condillac által kifejtett *argumentum cosmologicumra*, de az *argumentum ontologicum* hiányos voltát nemcsak a sensualista Condillac, hanem a legfőbb theológus is elveti, noha ezt *Ausdia* tekintélye és tudása új alakba öntötte. Pedig erről sokat lehetne beszélni; igaz, hogy ez már kívül esik Jancsovic művének keretén, hogy pl. Condillac *theológiájáról* is szólnon, mi nem volna éppen hálátlan thema, mert erről már sokszor esett szó (Lásd 60.)

„Condillac mesterei és iskolája” című fejezetének értéke abszolút. Itt látszik meg a haszna Jancsovic önfegyelmzésének, nem ismételt, mindig újat mond, ami művének egyik fő vonzó ereje. Semmi lényegest el nem hagy és végig kerekded és élvezetes. Senki, még a teljesen laikus sem fogja megbánni, ha könyvét elolvassa. A mű könyvészeti része olyan, amilyennek lenni kell: pedans. Jancsovic Ferenc Condillac-ot kitűnően fordította, világosan magyarázta, vonzóan ajánlotta és gyönyörűen megvédte.

És ha a mindennapi élet sok keserűségben vigasztalást, kiengesztelést sőt hitet nyújtott az örökké fiatal enyhítő filozofia, úgy Condillac mellett hálával kell gondolnom Jancsovic Ferencre. Könyvének tanulmányozása-

kor „solamen”-jének, hab ich einen Hauch verspürt!

Hogy is mondja Jancsovic Condillacról: „A halál munkaközben lepte meg az elaggott filosofust, műve befejezetlen maradt. Egy nagy elmének nemes törekvésekkel teli életpályája zárult le ezzel, amely igaz tudóshoz illő egyszerűségben szakadatlan munkában, az igazság kutatásában telt el. Ezt elismerték legelszántabb ellenfelei is, akik a legelkeseredettebb viták hevében sem vonták soha kétségbe törekvéseinek és jellemének szeplőtlenségét. S ha sirja, az igénytelen falusi temetőben, saját kívánsága szerint jeletlen maradt is, munkássága maradandó emléket állított neki az emberi gondolkodás történetében.”

Ezen utolsó mondatban kifejezésre jutott gondolattal tettem le Jancsovic Ferenc könyvét is.

Dr. Metzger Márton.

— Uj Idők. Horkayné, akinek szellemes csevegését az egész magyar olvasóközönség ismeri, Herczeg Ferenc kitűnő lapjából, az Uj Idők-ből, e héten is hozzászól az utóbbi napok aktualitásaihoz és finom elmeállítással teszi szavát a balkán háború újabb eseményeinek épen úgy, mint a diplomácia munkáját. Az elmés causerie-n kívül ott találjuk még az Uj Idők mai számában Heltai Jenő vidám és művészi értékű szép regényét, amelynek címe „VII. Emánuel és kora”. Lovik Károly ragyogó stílussal Napoleonról írt novellát. Hans Heinzz Everstől pedig a „Séták a nagyvilágban” népszerű rovatában érdekes utleirást közöl Indiáról. Farkas Pál folytatja egy körorvos följegyzéseinek közlését, Szabolcska Mihály és Feleki Sándor verset írtak, Pásztor Árpád pedig három érdekes és bizarr aviatikai kép mellé írt eleven glosszákat. Az „Idégen írók” rovatában Nielson szép novelláját találjuk, melynek címe „A fogadás”. Kritikai szemelvények Farkas Pál kétkötetes nagy munkájáról, a „Francia forradalom”-ról, számos szép illusztráció, stb. egészíti ki a lap tartalmát, melynek előfizetési ára negyedévre 5 korona. Kiadóhivatala Budapest, VI., Andrásy-ut 16.

— Uj Revü. A Franyó Zoltán szerkesztésében megjelenő rendkívül eleven irodalmi, politikai és közgazdasági hetilap 4-ik számának értékes tartalmából kiemeljük a következőket: Kosztolányi Dezső: Gerhart Hauptmann. Németh Andor: Eros (vers). Nagy Lajos: Pénzen vásárolt szerelem. Fényes Adolf: Két csendélet. Szenes Béla: Az ifjú Ady Endre (kiadatlan versek és levelek). Karinthy Frigyes: Vasárnap délután. A nyolcak képeiből. Somlyó Zoltán: A hű halott (vers). A Kritika rovatban: Peterdi István: A farkasról írt bírálatot. Nagy Lajos és Gallovich Károly: A Magyar Figyelőről írnak. Az Uj Revü minden egyes száma 20 fillér és minden dohánytőzsdeben kapható. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 8. I. em. 2. a. sz.

— A Hét. Kiss József hetilapja pályafutásának huszonegyedik esztendőjét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam külsőben jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdettől fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatokon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciasságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli mint a felkapott jelszavakat, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hírlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi, színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek. A Hét előfizetési ára fél évre 10 korona. A ki a januártól kezdődő előfizetés összegét már most beküldi, annak ujévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

Legalkalmasabb óra és ékszer bevásárlási forrás!

A nagy közönség szíves figyelmébe ajánlom **Arad, Boros Beni-tér 8. szám alatt levő**

óra- és ékszerüzletemet,

hol állandóan dus választékú raktárt tartok mindennemű elsőrendű fali és arany, ezüst zseborákából ugyszintén legizlesebb ékszertárgyakból szolid olcsó árak mellett. Javításokat gyorsan és lelkiismeretesen, jótállás mellett eszközölök.

Mielőtt karácsonyi ajándékaikat megvenné, kérem a vevőközönséget győződjenek meg üzletem jutányosságáról. Szíves pártfogást kér

Kintzler Zoltán.

Üzletvezető 7634

Markus Ferenc,
műorás és ékszerész.

FONTOS ÉRTESÍTÉS!

Óriási készletünk teszi lehetővé, hogy elsőrangú amerikai cipőkülönlegeségeinkben minden láb megtalálja a helyes méretű és a láb alkatának megfelelő formájú cipőt. Egy kísérlet mindenkit meggyőzhet ennek valódiságáról, annál is inkább, mert meg nem lelelő cipőket mindenkor kicserélünk.

KÉRJE ÁRJEGYZÉKÜNKET
S A MÉRTÉKVÉTELI UTASÍTÁST!

AMERICAN SCHOE COMPANY Ltd.

Központi főüzlet:

Budapest, IV. Kigó-tér 1. Királyi bérp.

Üzletek:

V. Dorottya-u. 6. Erzsébet-körút 42.

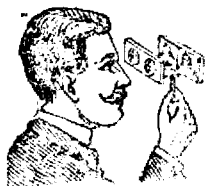
Debrecen: Piac-u. 44.

Zagreb: Ilica 22.

5963

Nagyon érdekes

Nézőszekrény

mechanikai képváltoztatással csak uraknak. Hozzá 50 nagyon pikáns fényképfelvétel ingyen. A képek az üveg erőssége folytán nagyon szépen és tisztán jelennek elő és ezt a Panorámát, mechanikai képváltoztatással pikantiája miatt az urak szívesen vásárolják. Egy komplett panoráma 50 fényképpel csak K. 3.50. Egyedüli szétküldés utánvétellel. 7705

M. Swoboda, Wien, III. Hiesgasse 13-243.

Tisztelettel értesitem a n. 6. közönséget, hogy december hó 4-től kezdődőleg ujonan be rendezett **házi kenyér**

7728

sütődét nyitok

ahol naponta reggeltől estig **sütéseket és husfűstöléseket elfogadok**, valamint jó friss **házikenyeret** naponta házhoz szállítok és a t. kereskedő urak kedvezményes árban részesülnek.

Szíves pártfogást kér:

Betya Marianné

Deák Ferencz-utca 18. sz.

SCHNEIDER MIHÁLY

ANGOL NŐI DIVATTERME

Arad, szabadság-tér 22. sz.

(Színház-épület, I. emelet.)

Készít mindennemű női kosztümöket, aljakat, felöltőket a legújabb divat szerint pontos és izléeses kivitelben. :-

Legújabb divatlapokkal állandóan szolgálok

Az uri hölgyközönség nagyrabecsült pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Schneider Mihály,
angol női szabó. :-

Az angol király
udvari szállító.

Különlegesség:

„Kingdom-Blend“
az angol király öfelségének
5 órai teája.

6690

A walesi herceg
szállító.

Az „U. K. TEÁK“
rendkívül kiadók és za-
matosak.

Raktáron: Éles Árminnál, Atlantika kávé és tea behozatal, Hoff-
mann Ottó Arad és Theis Miklósnál Ujaradon.

!!Legjobb alkalom a közelgő karácsonyra!!

Üzletáthelyezés miatt az összes raktáron levő üveg, porcellán servi-
cek, függő és asztali lámpák, valamint chinaezüst és terrakotta disz-
tárgyak **gyári beszerzési árában** árusítatnak az

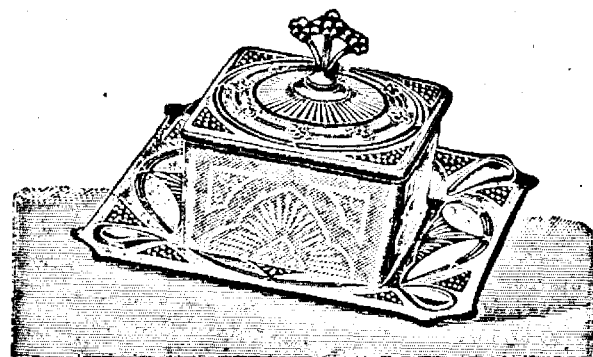
7228

Üveg és Porcellán Versenyáruházban

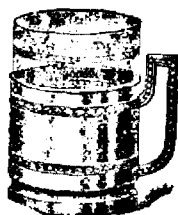
TELEFON 934.

ARAD, WEITZER JÁNOS ÉS KAZINCZI-UTCA SARKÁN.

TELEFON 934.

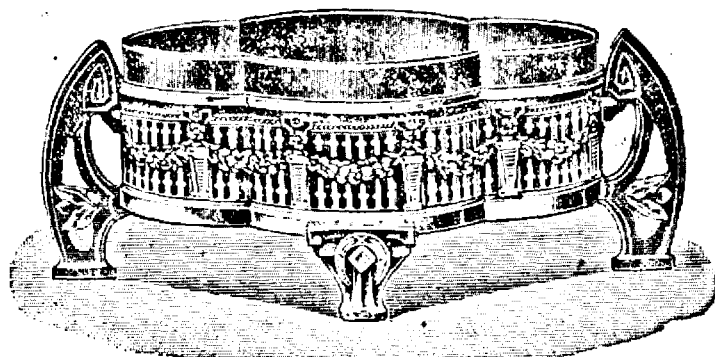

Chinaezüst vajtartó oxidált ezüstöléssel
K. 1-90

ezüstözött, oxidált
teapohár Kor. 1-90
6 személyes tálcá
hozzá ezüstözve K. 3

Az üzlethelyiség kiadó.

Kompóttal ezüstöléssel, üvegbetéttel
K. 3.—

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle
„ANAGALLIN“ használata által. Kezelése igen egyszerű,
nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell
az „ANAGALLIN“ szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák

kiirtása a legsikeresebben és telje-
sen csak a „Phenolsav“-val
eszközölhető. A butorokat nem rontja,
még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő

a „MELOGEN“. Egy
pár perc alatt bármely ha-
jat vagy bajuszt a legszebb
állandó fekete színre lehet
festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara
5 koronás.

Legjobb, legmegbízhatóbb

amerikai gummi óvszer
ma már csak egyedül a „NITER“

6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél:

Hajós Árpád

gyógykészlet ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a negyedik szobában.

Ha finom Teát, Rumot óhajt forduljon Vojtek és Weisz-céghez Aradon.

Teák.		Rumok.	
	Kor.		Kor.
1 csom. igen fin. keverék	— 50	1/2 lit. üv. „Hungaria“	1.10
1 „ „ „	1.—	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „	2.—	1 „ „ „	1.80
1 „ fin. keverék 1/2 k. 10	2.50	1 „ „ „	2.60
1 „ „ törmelék	— 40	1 „ „ „	1.80
1 „ „ „	— 80	1 „ „ „	8.60
1 „ „ „	kilo 7.—	1 „ „ „	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7.—	1 „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1 „ „ „	8.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta
pontosan eszközöltetnek.

Ugy a helybeli, mint a vidéki n. é. hölgyközönség szíves tudomására hozom, hogy

a mai kényes igényeknek megfelelő

3-3 7701

angol és francia női divattermet

Klein Gersonné

Aradon, Weitzer J.-u. 17. sz. I. em.

nyitottam, ahol Geiger Etel-féle szab. rendszer szerint szabni is tanítok. Ezen szabászatot módszert bárki is a legrvidebb idő alatt elsajátíthatja. Szíves pártfogást kér:

Arad, Weitzer János-utca 17. szám I. emelet.

Bécsi egyeztető iroda,
elvéllalja fizetési zavarokban lévő cégek ügyeinek rendezését akkor is, ha már perelve vannak, vagy árverés kitűzetett, a legmértányosabb feltételek mellett. Egyezkedési tőke, esetleg jótállás szükség esetén, csekély költség mellett rendelkezésre áll. 6875
Megrendelések: Ausgleich
L. Frank Wien III. Weissgärberlande 8. intézendők.

Alkalmi vétel
és eladások

ékszertárgyakban
arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor
órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédlék

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcserélhetnek.

Telefon 488. Telefon 488.

Uj mübutor
és zongora asztalos műhely.

A nagyközönség szíves tudomására hozom, hogy Aradon, Wesselényi-u. 1. sz. alatt egy jól berendezett

mübutor és zongora asztalos műhelyt

nyitottam, hol is támaszkodva e téren szerzett szaktapasztalataimra, módomban áll mindennemű **bütorokat, üzlet- és irodai berendezéseket**, nemkülönben bármilyen gyártmányu **zongorák tisztítását és javítását**, egyúttal intarsia réz- és fabetéteket a legprecízebben, legjutányosabban elvéllalni. Szíves pártfogást kérek

Dittrich Albert.

Ajánlom magam **cserép-kályha és takaréktűzhely átalakítás és javítási munkák**

átvételére, mely munkákért a felelősséget vállalom. Olcsó árak. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

Szücs András

Arad, lakás: Aulich Lajos-u. I. sz.

Ősz haj és ősz szakáll

Idősebb kinézetű elő. Használjon kizárólag csak **VITEK-féle NUCIN-t** szőke, barna vagy fekete a K. 2.- vagy **VITEK-féle NUCIN-t**

egyszerű a K. 1.- és a haja ismét vissza nyeri az eredeti színét. Kapható minden gyógyszerár és drogeriában. Valódi egyedül a gyárból, kosmetikai és gyógykészítmény.

Fr. Vitek & Co. Prag II., Wassergasse. Raktár: Török József Budapest. Földes Kelemen Arad. 6417

Ezelőtt
Bolezni Antal

féle cipő-üzlet Salacz-utca 2. sz. alatt megnagyobbítva, saját készítésű női és gyermek cipők raktára. Elsőrendű munka és anyagból állandó nagy választékban kaphatók. Mérték utáni rendelések a legújabb divat után pontosan készítenek. — Tisztelettel

Czernóczy M.

Egy régi, jóforgalmu épület és **műlakatos-műhely** azonnal bérbeadó, vagy esetleg házzal együtt **eladó.**

Bővebbet a tulajdonosnénál: **özv. Bartl Jánosnénál** Arad, Rákóczi-utca 9. 7599

Kovácsműhely áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget és t. vevőimet értesíteni, hogy műhelyeimet **Illés- és Csutora-utca sarok** (saját ház), valamint **Kápolna-utca 26. sz.**, a tűzoltó laktanyával és az Attila-térrel szemben **helyeztem el**, úgy, hogy a város bármely részéről könnyen 5 perc alatt elérhető — Saját bogárnyműhely, külön **patkoldahelyiség**. A legszolidabb **kartelen kívüli** olcsó árak. Uradalmi munkákat pauszálba átvesszek. Szállító és bérkocsi tulajdonos urak külön kedvezményes árban részesülnek. Állandóan raktáron vannak teher- és stráfkocsik. — **Külön féderesmunkaosztály**. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Kivánatra személyesen kiutazom. Remélve, hogy igyekezetem minden tekintetben méltánylásra talál, kérem a nagyérdemű közönség teljes bizalmát és pártfogását, vagyok kiváló tisztelettel :: :: ::

VISNICKI ZSIVA,
kovács-mester.

7628

Ugyanott jó házból való fiuk tanonc-nak felvétetnek, teljes ellátással.

Nem titok többé,

hogy minden hölgy a **HAJOS-féle**

Aradi Ibolya-crémet

használja. Az arcibőrt vakító fehérre varázsolja. Eltünteti mindenféle arctisztatlanságot egy csapásra.

420

Ára egy tégelynek I. kor., Ibolya hölgyer I. kor. 20 fill. Ibolya szappan 70 fill.

Kapható a készítőnél: **HAJÓS ÁRPÁD**

A legkitünőbb hatásu nyálkao'dó **köhögés és rekedtség** elleni szer a **Tussinál cukorka**, ára egy nagy doboznak 60 fillér és a **Tussinál thea** a 1 doboznak 50 fillér. — Kellemes ízénél fogva bárki **legszívesebben veszi be.**

gyógyszertárában **ARAD, Andrássy-tér 22. sz.**

URÁNIA

1912. évi december 1-én, vasárnap

CIRKUSZ-GRÓFNŐ

Nagy artista dráma 3 felvadásban. Irta: Dörmann Félix.

Legujabb események

A BALKÁN

7141

HÁBORURÓL.

NORDISK FÉLVETEL.

A kép tartalma:

1. Péter király bevonulása Üskybe.
2. Péter király elutazása az ó szerb templomból,
3. Üskyb panorámája Murad Moschee-ből nézve.
4. A Mohamedán temető.
5. A szerbiai harmadik 'adtest Üskyben keresztül az Adriai ten-

- gerpart mellett fekvő Durazzóba vonul.
6. Train-kocsik lisztet szállítanak a táborozó hadseregnek.
7. Táborozás Üskyb körül.
8. Üskyb várából nézve a Murad Moschee és a Konak.

Ma már
az uriközönség találkozó helye

3468

RÓNA JENŐ

cégnél, a hol pipere, illatszer, bőr-diszmu-
áru és minden e szakmához tartozó cikke-
ket olcsón szerzik be.

Andrássy-tér 18.

Városi és megyei telefon 288.

Gyógyítható-e a tüdőbaj?

Ez a rendkívül fontos kérdés mindenkit foglalkoztat, akit asztma, tüdő- és gégefertőzések, tuberkulózis, tüdőgyulladás, tüdővész, mahaga köhögés, elnyálkásodás vagy állandó rekedtség gyötör és eddig nem talált orvoslat. Minden ilyenféle beteg kap tőlünk — teljesen ingyen egy könyvet képekkel — Guttmann dr. orvostól Finsen-gyógyintézet főorvosától a következő tárgyról: **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** Azonkívül egy próbacsomagot — dietetikus teakból. Ezeket megosztadják, akik eddig használták. Gyakorított orvosok ezt a teát mint kitűnő dietetikumot tüdőbaj, köhögés (tüdővész), asztma, krónikus gége- és gégefertőzések ellen rendeltek és maguk is italták. — A tea nem titkos szer, Lieber-féle növényekből készül, amelyeket csészéire szabad forgalomba bocsátottak. Ára olyan olcsó, hogy a legszegényebbek is használhatják. Hogy minden betegnek minden rizikó nélkül alkalmat adjunk a tea kipróbálására a hogy a betegsége felől mindenkinek felvilágosítsunk, elhatároztuk, hogy minden betegnek megküldjük a **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** című német füzetet egy próbacsomag tétele teljesen ingyen és bérmentesen. Tessék levelező lapot írni **Puhmann & Co. címre, Berlin 947. Müggelstrasse 25.** 3512

Szalkai Arminné

himző- és fehérnemű üzlete

Arad, Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelen-
gyék készítése rövid idő alatt a
legfinomabb hozzávalókkal, első-
rendű kivitelben készülnek. 5288

**Színes és fehér himző-
sek, ugyancsak fehér-
nemű varrások olcsó
árban készülnek.**

**Himzett mellekraváson
szobkendők nagy vá-
lasztékban 160 fill-
lérért kaphatók.**

**Himző és fehérnemű-
varró leányok fizetés-
sel felvétetnek.**

Sokféle sóborszeszt

próbált már használni ön is és ha
talán még se ért el hatást, úgy
tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓBORSZESZSEL”,

mely minden néven nevezendő
külső bántalmakat hátfájást, bá-
gyadtságot, gyöngeséget, reumát,
ischiaszt, fül-, fog- és fejfájást stb.
Egyszeri bedörzsölés után meg-
szűnik, az idegeket megerősíti,
belsőleg a gyomor-fájdalmakat,
bélbántalmakat, hasmenést, nehéz
légzést, szív-bántalmakat, mellfá-
jást megszünteti, ezáltal a közér-
zetet kellemessé teszi. Ára: kis
üveg 44 fill., nagy üveg 1 kor.
20 fill. Kapható az egyedüli ké-
szítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

Turul* gyógyszerárán, Kápolna- és
Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden
gyógyszertárban, drogeriában és nagyobb
fűszerüzletben. 3581

Értesítés!

A n. é. közönség szíves tuda-
mására adom, hogy a

**Forray-utcában levő
mészáros- és hentes üzletben**

a mai naptól kezdve az alatti
előnyárakért lehet a legjobb mi-
nőségű húsokat venni és pedig:

első rendű hizott marha- hús eleje kg.-monként	1 K 44
Leves húsok: hátulja	1 K 60
Pecsénye húsok kg. ja	1 K 76
Gulyás hús	1 K 52
Sertés hús: karaj kg.	1 K 92
Sertés hús más részek- ből kg.-monként	1 K 76
Fiatal borjú hús eleje kg.	1 K 92
Fiatal borjú hús hátulja	1 K 92
1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsír kg.	1 K 76

Szíves partfogást kér

7488 FARKAS GYÖRGY.

1850-ben általam alapított és jelenleg is
saját vezetésem alatt fennálló

zongoraraktaamban

Arad, Deák Ferenc-utca 28. (saját ház) alatt
készíthetők vannak elsőrendű gyárosok-
tól legújabb modell szerint készült angol és
bécsi mechanikával, dupla vaslemezrel ellát-
ott 3 pedálos új és használt

zongorák,

planinok és harmonium, mahagoni,
fekete és matt kiállításban és pedig: Bö-
senderfer, Ehrbar, Stingl, Koch és Koreselt,
Thék, Lauberger és Gloss, Felfel, Huatay,
Neuburger, Hoffmann—Czerny, Pattart, Lu-
ner, Richter, Frödl, Cramer—Mayer, Ast,
Beregasszki, Stelzhammer.

Zongora havi bérlet 10 koronától
feljebb. Zongorahangolások szakképzett
segédem Ehrbar Henrik ur által eszközöl-
tetnek. Hangolási díj belvárosban 2 ko-
rona, külvárosban 3 korona, vidékre meg-
egyezés szerint. Zongorahangolást, javítást,
szíves megrendelésüket kérem címemre
küldeni. 415

Krispin József

zongorakereskedő

Arad, Deák Ferenc-u. 28. sz. a.

Egy drótszőrű ketéves foxterrier

és 1 sima 2 éves első díjakkal kitün-
tetve, róka és borz kotorékon, ugy-
szintén 8 drb. 6 hetes sima foxterrier-
kutyák valódi törzskönyvelt angol
vér, helyszülke miatt

olcsón eladó.

Ugyancsak
legfinomabb
éjjeli-nappali
gyönyörűen

énekző valódi harzi kanárik
(1912. évben díjazva) eladók
8 koronától feljebb. 8356

ZIMMERMANN JÁNOS-nál

Arad, Deák Ferenc-utca 17. sz.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermekkoszik

legújatosabb árakban
kaphatók:

Zimmermann Ignác

berlini, díszmű és játéka-
ru üzletében 1871

ARAD, Szabadság-tér 21.

7488 FARKAS GYÖRGY.

Feltűnő olcsóságok!

A Karácsonyi és Újévi ünnepek alkal-
mára mint legolcsóbb ajándékoknak
ajánlom raktáromon levő nagy választéku

RŐFÖS ÉS DIVATCIKKEIMET

amelyeket ez alkalomra feltűnő olcsón,
leszállított árban árusítok. :: ::

MAUTNER R.

Olcsó Áruháza

5544

Arad, Hunyadi-utca 1. szám.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek.

Báró Bohus Lajos újonnan épülő bérpalotájá-
ban az Atzél Péter- és Zrinyi-utcákban modern
berendezésű lakások és üzlethelyiségek

— kiadó —

1913. május és augusztus 1-től kezdődőleg.
Lift központi fűtés az egész palotában. Értekez-
hetni naponta reggel 8—10 óráig alólirozzal

Bódy Bódog.

7510

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábizzadásban szenvednek,
legjobban ajánlható szer Teljesen szagtalan!.

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására.
— Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsepp.

Kitűnő alpesi gyógyfüvekből előállított gyomorszábadó szer.
Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főfájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. —

Egy doboz 6 (darabban) 1 korona.

Kapható kizárólag:

1845

Rozsnyai Máttyás

gyógyszertárban

Arad, Szabadság-tér.

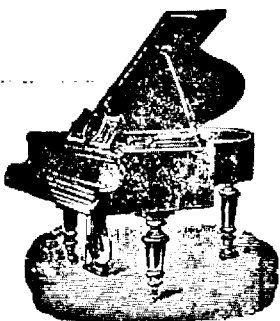
FAIX JACQUES

zongoraterme és készítési műhelye

5885

ARADON,

Batthyány-utca 35. sz.

Allandó raktár Förster, Dörr, Rössler Rudolf, Stelzhammer, Hamburger, Lyra, stb. elsőrendű gyárosok kitértő új modelljeiből, valamint saját gyártmányú zongorák és harmóniumok, nagy választékban. Javítások, hangolások szakszerű pontos kivitelben. A „Phonola” művészi zongora játszókészülék egyedül képviselője. Zongoraközlőn jutányos árért.

43—1910. számhoz.

Arverési hirdetmény.

Az aradi m. kir. folyammérnöki hivatal kisélejtezett anyagszeret f. évi december hó 10-én d. e. 10 órakor Völgy-utca 2. szám alatti szertáránál nyilvános árverésen a legtöbbet ígérők el fogja adni

Árverésre kerülnek:

3103 kg. ócska vas,

1360 kg. ócska kenderkötél

A vételár azonnal kifizetendő s a megvásárolt anyagszeret a szertárból 8 nap leforgása alatt elszállítandók.

Arad, 1912. évi november hó 26.

7689

M. kir. folyammérnöki hivatal.

Megkezdődött

a karácsonyi nagy vásár.

Karácsonyi ünnepek közeledtével mindenféle játék, diszműsük és ruházati cikkek, ugyancsak üveg- és porcelán áruk legcélyszerűbb ajándékoknak legolcsóbb árban kaphatók a közkedvett

„Szinházi Versenybazár”

ban Arad, Szabadság-tér.

Vevőközönség kényelmére az üzlethelyiségek az Atzél Péter-utcaig meghosszabbítottak. Különkülön osztályok berendezve. ::

A tolongás elkerülése céljából december 15-ig kivételes olcsó árban

árusitunk. Vétel nem kötelező. Mielőtt szükségletét beszereznie, saját érdeke előzőleg a SZINHÁZI VERSENYBAZÁRT felkeresni.

1913

Megjelent

1913

A MAGYARORSZÁGI SZÁLLODÁK, VENDÉGLÖK ÉS KÁVÉHAZÁK

CIMTÁRA

II. ÉVFOLYAM 1913. ÉVRE.

Tartalmaz 1200 helységről.

2286

szál oda
címet

11.239

vendéglő
címet

2260

kávéház
címet

összesen

Pontos!

15.785

címet!

Megbízható!

A címtárban szerepelnek a tulajdonos neve, az üzletek címe és berendezése, világítása, fűtés, omnibus, a szállodai szobák számára. A helység lakosságának száma, vasút, posta távlat és telefon állomás, gyógyfürdők stb. stb.

ÁRA: 10 korona.

Megrendelhető a Magyarországi szállodák, vendéglők és kávéházak címtára kiadóhivatalánál.

1913

Budapest, V., Pozsonyi-ut 4/d. szám.

1913

Használt ólom megvételre kerestetik.

LEGGAZDASÁGOSABB

beszerzés a legújabb Remington írógép

Remington írógép

mert a modern írógéptechika összes vívmányait egyesíti magába és világos, egyszerű elrendezéssel

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélküli bemutatás az ország bármely részében.

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burrough” amerikai számlaíró összeadógépek, „Millionaire” svájci „Saxonia” glashüttei számológépek, „Kartothek” amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, iriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI & TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, VI. Andrásy-ut 12. szám.

Uj! Sláger 1912. Uj!

D. R. G. M. No. 526081.

Ujévi humoros lapok

eddig még nem látott fajtában. Minden lap egy sláger, felülmúlhatatlan humoros és szenzációs. A legkisebb küldemény is jól válogatott és minden egyes lap borítékban van.

Egyedárusítás csak nekünk van. Képviselők minden helyen kerestetnek.

10 eredeti minta 75 fillér beküldése mellett. 25 darab 1 korona. 50 darab 1 kor. 75 fillér. 100 darab 3 korona. Utánvétellel 50 fillérrel több. Bármely országbeli levélbérleteket fizetésül elfogadjuk.

7469

Habighorst & Co. Bochum I. W. Postschliessfach 149.

OCCASSIÓ

Szövetek, barchetek, selymek nagy választékban érkeztek, vászon és fehérneműek IGEN JUTÁNYOS ÁRAKBAN kaphatók. — Szörmeboák és muffok olcsóbb mint bárhol. NŐI- és LEÁNYKA Confectió

Hoffmann Sándor
ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XXIX-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona

A kuzás 1912. december 19-én fog megtartatni.

— Egy sorsjegynek ára 4 korona. —

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vorderer Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődekben, dohánytözsdékben, adó-, posta-, távirda-hivataloknál, vasúti állomásokon és váltóüzletekben stb kaphatók. — Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatnak ki. — A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottókövetkező igazgatóság
államsorsjátékok osztálya.

6696

Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanyosillárak, dynamogépek, villany-motorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél

Aradon,
Salacz-utca 2. szám.

6111

A katonaságtól hazatérve.

Ha ezen levél irásához fogok, okot ad rá fiam folytonos köhögése, mióta visszatért a katonaságtól. Köhögését a szolgálatban kapta. Reggelente teljesen egy óráig köhögés nélkül; epét és nyálkát köp, melyből csak kimok árni tud megszabadulni. A reggelizés után azonban jobban érzi magát és jó étvágygal eszik. Szülői soha nem köhögtek és a családban általában nem volt tüdőbaj.

Egyik barátomnak, ki szintén az Önök készítményének használata után gyógyult meg, ajánlotta és ezennel kérem Önöket szíveskedjenek számomra egy palackot az említett kátrányból küldeni.

Aláírott Anna Böhme, Berlin, Schönhauser-Allee 141a.

A gyógyszerész, ki ezen levelet 1896. október 19-én kézhez vette, azonnal megküldte a kívánt palackot. Néhány hét múlva újból kap egy levelet Desnoix urától, mely

Böhme.

így hangzik: Guyot ur! Miután fiam a palack kátrányt bevette, melyet Ön szíves velem nekem megküldött, azóta sem epét, sem nyálkát nem köpött és csak nagy ritkán fogja őt el a köhögés. Még egy ideig folytatta a gyógymódot és azóta erősödött meg is szabadult teljesen kinos köhögésétől. Fogadja ezért hálás köszönetemet. Hálás leszek Ön iránt amíg élek, minthogy már reményemet kezdtem veszíteni és az Ön csodás készítménye visszaadta fiam életét és egészségét, melyre neki legnagyobb szüksége van, mindennapi kenyerének megkeresésére.

Szívesen megengedem, hogy Ön kihirdesse leveletem és nem tudom eléggé ajánlani gyógyszerét azok számára, kik tüdő- és mellbajban szenvednek.

Aláírott: Anna Böhme.

A „Goudron-Guyot” rendes használata abban érvényesül, hogy rövid időn belül meggyógyítja a legmakacsabb hurutot és a már meggyökeresedett gőgsipgyulladást is. Előfordult azonban az az eset is, hogy kifejlődött tüdőbajnak is elejét vette, amennyiben megakadályozza a tüdőgümő felbomlását és a bacillusok szaporodását meggátolja. Ennél egyszerűbb és erősebb szert nem is lehet előállítani.

Ha alkalom adtán az eredeti „Goudron-Guyot” helyett más gyártmány lenne Önöknek ajánlva, ne bízzanak benne, mert az ily gyártmány csak hasonlítás miatt kerül forgalomba. Elhanyagolt tüdőbaj, hurut, csúszláz és fuladás ellen mulhatatlanul szükséges a valódi Goudron-Guyot. Norvégiában növe tengeri fenyőfa különlegességéből készül és a feloldható kátrány feltalálója saját gyártmánya. Ez a tény legyen elégséges annak elismerésére, mennyivel hatásosabb az eddig produkált szerekhez képest. Télen elkerülése végett figyeljünk a védjegyre. A valódi „Goudron-Guyot”-ra nagy piros betűkkel violet, zöld és piros alapon, keresztelve, van a Guyon név kitéve és épí a cím: Maison Frère, 19. rue Jacob, Paris.

A gyógymód nem kerül 10 fillérnél többre naponként és használ. J. J. Azon személyek, kik a kátrányt megszokni nem bírják a „Goudron-Guyot”-ot „Capso es-Guyot”-tal helyettesíthetik. 2—3 pasztillával étkezés után, az előbbi gyógy-móddal hasonló eredményt érni el. Étkezés előtt, avagy közben ezen kapszulák könnyen emészthetők, a gyomorra a legjobb hatást gyakorolva, az egész szervezetet általános jólétét mezdítják elő.

A valódi „Guyot” kapszulák fehérek, melyek mindegyikén a Guyot név van fekete betűkkel rányomtatva.

Raktár: Maison Frère, 19. rue Jacob, Paris és az állam összes gyógyszerháza. Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátyas gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerertárban. Nagyban Arad és vidékének: Vojtek és Weiszna.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Ártalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

Ára 1 korona.

1503

Készítte:

gutori FÖLDÉS KELEMEN gyógyszerertára ARADON
1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

! Kérem a cégre figyelni !

CSIPKE ÁRUHÁZ

Telefon 932.

ARAD

Telefon 932.

Csak Asztalos Sándor-utca 4.

Következő olcsón beszerzett áruk kerülnek eladásra. Ezen áruk mind jó és tartós minőségűek. KÉREM MEGGYŐZŐDNI KÉNYSZER VETEL NÉLKÜL!

Reform fűzők I. minőség ... K 5.20
 Reform női trico nadrág
 minden szín ... K 2.40
 Selyem blousok ... K 7.—
 Selyem taft aljak ... K 7.—11.—
 Luster. és kloth aljak dupla
 fodor ... K 3.—
 Női ingek R schiffon ... K 1.60
 Női nadrág R schiffon ... K 1.80
 Férfi ingek R schiffon ... K 1.98
 Férfi háló ingek I. minőség K 2.60
 Férfi alsó nadrág Köpper I. K 1.60
 Férfi alsó nadrág franci
 szabás I. ... K 2.80
 Férfi zephir ingek, gyönyörű
 színek ... K 2.80
 Zephir turista ing remek kiv. K 2.50
 Női harisnya 3 pár ... K 1.—
 Női flor harisnya I. minőség
 3 pár ... K 2.40
 Selyem harisnyák minden
 színben ... K 4.—
 Férfi szokni csikos 3 pár K 1.20
 Gyermek patent harisnya... K—30
 Esőernyők férfi és női ... K 2.80
 Férfi nyakkendők selyem... K—30
 Nadrágtartók minden szín K—70
 Férfi gallér I. minőség ... K—12
 Férfi kézelő I. minőség ... K—40
 Battist mieder védők ... K—60
 Arc fátyolok minden szín... K—30
 Női nyilas harisnya ... K—76
 Lack övek tiszta bőr ... K—70
 Battiszt női zsebkendők ... K—20
 Himzett női zsebkendők ... K—50

Himzett női ingek I. minőség K 3.—
 Csipke és betétek meterje... K—02
 Csipke szövetek 50 fillértől
 Csipke gallérok 70 fillértől
 Ruhadiszek minden kivitelben
 Széles selyem szalagok min-
 den színben meterje ... K—60
 Női glace keztyű I. minőség K 1.70
 Női glace keztyű feh. hosszú K 3.60
 Selyem keztyűk hosszú ... K 3.—
 Svéd imitált rövid keztyű ... K—70
 Valódi svéd keztyű sárga ...
 és fehér rendes ... K 2.20
 Férfi glace keztyű színes K 1.80
 Mesalin selymek ... K 2.—
 Taft selymek ... K 1.50
 Férfi szarvasbőr keztyű bélelt K 2.40
 Férfi Glacé keztyű bélelt... K 2.20
 Női " " " ... K 2.20
 Selyem gallér védők ... K—70
 Férfi alsó tricok jäger... K 1.80
 Férfi nadrág jäger ... K 1.80
 Férfi szokni jäger... K—60
 " " " la ... K 1.30
 Gyermek Jäger tricok
 Flanel alsó szoknyák minden
 színben ... K 2.40
 Női kötött sapkák... K 1.70
 Fiu tiroli nadrágok ... K 2.20
 Kötött női mellények tiszta
 gyapju ... K 2.40
 Plaid válkendők ... K 3.—
 Posztó gyermek kabátok
 minden színben... K 6.—
 Caracul gyermek kabátok... K 7.—

Azonkívül érkeztek nagy mennyiségben finom női fehéreneműek, csipke ágytakarók, storok, draperiák, szőnyegek, téli kendők, finom csipke betétek és csipkeszövetek, modapolán himzések, zsebkendők, barchet pongyolák, barchet gyermek ruhácskák remek kivitelben.

Meglepő olcsó árak! :—: Szörme áruk nagy választékban!

Tisztelettel: **CSIPKE ÁRUHÁZ.**

ÉRTESÍTÉS.

A tisztelt vevőközönség szíves tudomására hozom, hogy a **Deak Ferenc-utca 4 szám alatt levő eddig Pinteá és Klein cég alatt vezetett cipő, kalap és férfidivat üzletünk** Klein Andor cégtárs barátságos ujon megvált és azt ezentul **Pinteá János** név alatt, mint a cég tulajdonosa, személyesen vezetem. Kérem a nagyközönség további szíves pártfogását. 5861

Teljes tisztelettel: **PINTEA JÁNOS** cégtulajdonos.

Külön keengye és
fehérnemű osztály

Nagy raktár s övölt
és trico árúban.

Rosenblüh H. és Társa divatáruháza Arad.

Dus választék
keztükben.

Fegyházban kötött
harisnyák.

Az idei karácsonyi vásárunk egyedüli a maga nemében. Elsőrendű áruinkat ily mélyen leszállított árakon még soha nem ajánlottuk tisztelt vevőkörünknek. Kérjük nagybecsű látogatását, hogy fentiekről meggyőződhessék.

Oscassio cikkeink:

Egy teljes ruha dísszel együtt már	K	3-20
Fekete és tegetthof ruha kelmék dupla szélességben már	K	1-60
Olcsó flanel és barchet jó minőség	K	—52
Széles áru egész finom minőség... ..	K	—56
Creton és sephyrek jó mosó és szintartó	K	—50
120 cm. angol keme	K	—80

Női kötényekben nagy választék már 60 fillértől kezdve.
Női, férfi és gyermek **zsebkendőikben** óriási nagy raktár.
tucatonként már 2 koronától kezdve.
Nagy raktár **asztalneműekben** színes a jour kávé és 6 személyre már K 5-—

Óriási nagy választék selymekben:

Blousokra alkalmas már K 1-50
Foulard selyem 120 cm. **dupla széles ruhára**, a saisonból visszamaradt ezeltől 8-10 korona most 4 és 5 korona.
Ezen selymekből mintákat vidékre szívesen küldünk.

Óriási szörme raktár.

Állandó nagy raktár szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítőkben

7708

Tökéletesen kihizott zsirsertés

7685 mig a készlet tart,
:-: kapható :-:

MEISTROVICH JÁNOSNÁL,
:-: ARADON. :-:

Magas, hid és vasbeton építők figyelmébe

ajánljuk debrecen—nagyvárad vonal Nagyzomlin állomásán megnyitott homok és kavicsbányák termékeit.
Mivel nagykiterjedésű bányánk rendes nyomtávu iparvágánnyal van összekötve, bármily nagymennyiségű szállításnak gyors és pontos lebonyolítását biztosíthatjuk.

Olcsó árak. Külön engedélyezett olcsó díjtétel.
Megrendeléseket kérnek

Gerster, Megyeri és Szunyogh

vállalkozó mérnökök.

Bánya: Központi iroda: 7710
Nagyzomlin. Nagyvárad, Pável-utca 20. szám.

Villanyerőre berendezett varroda.

A karácsonyi ünnepek közeledtével felhívom a vevő közönség figyelmét villanyerőre berendezett varrodámra és kész női és gyermekruha áruházamra, ahol ledivatosabb pongvolák, aljak blusok és gyermekruhák legolcsóbban szereshetők be.

	Korona	X		Korona
Double flanel pongyola	8-—	X	Double flanel blúz	2-80
Divatos posztó reform szalag	14-—	X	Szövet és posztó blúz	6-—
Szövet reform ruha	16-—	X	Cloth alsó	3-4-5-—
Elegáns angol alj	7-—	X	Selyem alsó	9-—

Kosztümök raktáron és mérték után legutolsó divat szerint **24 óra alatt és gyász-ruhák legpontosabban 4 óra alatt készülnek.**

Tisztelettel:

7709

STERN CECILIA.

Kindernivari: Jensef 16h.-u: 18.
Kindernivari: Jensef 16h.-u: 18.
Jensef 16h.-u: 18.

Parasztrőfös segédlet.

Weinberger János Arad, Andrássy-tér 20. sz.

Apró hirdetések

folytatása.

INGATLAN.

Magánház.

Modern 6 szobás, a belváros központján és egy üres telek eladó. Cím a kiadóban. 5632

Egy

adómentes uri ház eladó. Középutca 6. 7714

KIADÓ LAKÁS.

Négyszobás lakás

Összes mellékhelyiségekkel és 2 butorozott szoba fürdőszobával azonnal kiadó Luther tér 1. sz. 7671

Egy utcai

butorozott szoba előszobával, fürdőszoba használattal Batthyány-utca 81. szám, Fischer Elíz palota mellett kiadó. 7784

Két szobás

lakás, előszoba, összes hozzátartozókkal azonnalra kiadó. Tökölly Imre utca 18. szám. 7783

Petőfi-utca 10. szám.

III. em. alatt kiadó két szép világos és modern szoba azonnal. Ugyanott egy szép utcai szoba konyhával. Bővebbet ugyanott. 6400

Művelő-utca 9a.

szám alatt utcai butorozott szoba kiadó.

Egy butorozott szoba

és több pincehelyiség raktárnak vagy m. helynek azonnal kiadó. Hasszinger utca 5. sz. 7011

A palack

teljes kiirtása csupán Vojtek és Weiss biztos szerzővel érhető el. III-711

KÜLÖNFÉLE.

Egy fő díszes pihely

halálosat mi-itt az idény hatralevő részére átadó Értekezhetni 575. telefonszám alatt. 7641

Kiadó.

2 nagy magtár. Pécskai-ut 17. 7724

1 koronásért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő a tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három negy rész vízzel keverik szőkésre fest. A sz n aliandó felismerhetlen lemo hatian. Gutori Földes Kelemen Gyógyszerháza Aradon. 1224

A legdivatosabb

fadismű-árak festésre, égetésre, tarsomunkára stb. égető apparátusok. Legújabb festőminták, rézmetszetek, remek diaphaniepapi, levélpapír különlegességek. A legsebb imakönyvek nagy raktára. Krausz Paulin, színház-épület. 4541

Költözködők figyelmébe

ajánlják magukat villanszerelésre a legjutányosabban Ascher Ferenc és Társa villanszerelők Deák Ferenc-utca 80. sz. alatt. 4121

Diamant János

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít úgy helyben mint vidéken. 8951

Fűtési idény közelgő

a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagy közönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 80 fill. érért házszállítva, ugyszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük és gyertyánfát kártya len kívüli legolcsóbb árban befizetve fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5461

Ha nem jól eszik

a hiszja, adjon neki Vojtek és Weiss hírneves állat tápporacát. III-711

Taxameter

Bér-autók
Telefonszám 816
2881
Szoigálat: reggel 6 óráig éjjel 12 óráig
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Ékszerek

60 órák igen olcsón

Fa kas Streicher cégnél

Arad, Forray-utca 1. sz. 2881

Jó egészségemnek

(tartására használjon mindenk)

Kárpáti-féle

bepuhított

mely a legkínzóbb fájó és

melkűl gyors orvoslást hoz

Izo édes, hatása gyors és biztos.

1 üveg utasítással 40 fillér.

12 üveg franco K 4-90. Kapható

kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerárúháza 4675

ARAD, BODOS RENT. ÉV.

Alkalmi vételek és eladása

finom 14 karátos arany-ékszer és pontosan kipróbált zseb- és fali órákban.

Aki olcsón és szolid árut akar venni, úgy saját érdeke az, ha

ZINNER VILMOS

mű-órás és ékszerész

ARAD, Forray-utca, (gróf Hunyadi-palota) vásárol. Óra és ékszer-javítások 2 évi jótállás mellett.

Tört aranyat- és drága-köveket a legmagasabb áron megveszem, vagy becserélem új ékszerekre. 5707

Egy 2 közepiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

A kirakatokban is függőzött OLLA ablakok az OLLA lerakatos felrakók.
Kedvelt minőség: 1908. sz. tucatsz. 6 koronás, 1904. sz. superfinom tucatsz. 8 koronás.
Az „OLLA”-t mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak van ajánlva. 1907
Kapható Aradon Vojtek és Weiss, Török A. és Társa, Vojtek Kálmán, Ring Lajos Hegedűs Gy. és Róna Jenő utrakál.

Az Ingatlanforgalmi és Parcellázóbank r.-t. Arad, Petőfi-u. 1. sz. Telefon 861.

Weitzer János-u. 19. számú házban 3 teljesen modern :: portálos ::

üzlethelyiség azonnal kiadó.

THE VERA

Amerikan Shoe

A jelenkor legtökéletesebb, legkényelmesebb, és legtartósabb amerikai cipője

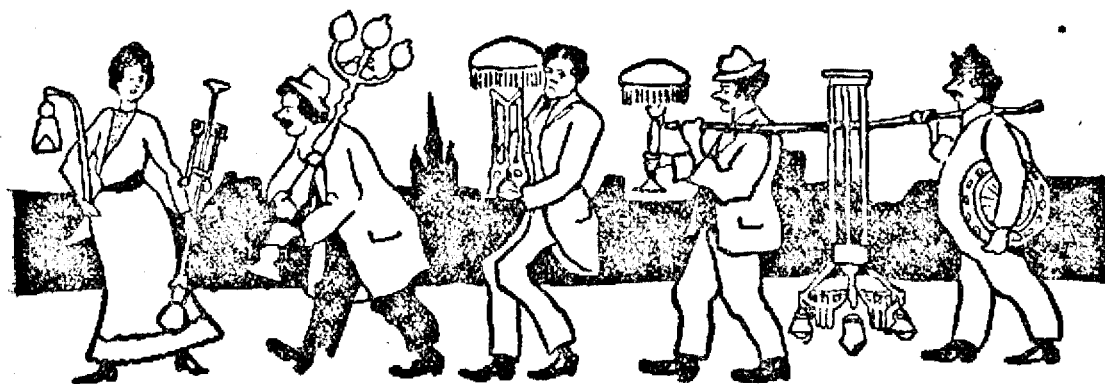
Arak, hölgyek és gyermekek részére Kérjen képes árjegyzéket.

Made by Rice & Hutchins Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktár:

Buchsbaum és Társa Arad.

Telefon 442. 1561 Telefon 442.

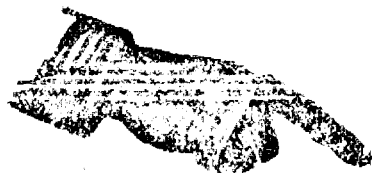

Eiser Sándor Arad,

Telefon 222 Weitzer János-u. 2. Telefon 222.

A legrégibb és a legnagyobb különlegességi üzlet világítási tárgyakkban. Dusan felszerelt raktár a legdivatosabb csillárokból villany-, gáz- és acetilén-világításhoz, továbbá villany, gáz- és acetilén főző, valamint vasalási készülékekben. Ugyszintén minden e szakmába tartozó üvegáru- és armaturákban nagy raktár. A magyar gázizzófény részvénytársaság welsbach Dr. Auer Károly szabadalma egyedüli elárúsítója. 7729

MEGNYILT a Karácsonyi Tárlat

FISCHER SIMON

fényesen átalakított és tettemesen kibővített

Nagy Áruházában a Szabadság-téren.

Késő estig nyitva
Vidéki szétküldés.
Mesésen olcsó árak.
Pompás választék.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

===== ARAD. =====

NAGY KARÁCSONYI OCCASIO

Az idei saisonból visszamaradt legujabb női felöltők rendkívül mélyen leszállított árban kerülnek eladásra.

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Plüsch kabátok,
Broccát felöltők,
Sinházi kabátok,
Angol bundák,

Szőrme felöltők,
Leánykabátok,
Gyerme felöltők,
Angol kosztümök,
Divat bluzok,
Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.